

SEJM

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

IV kadencja

Prezes Rady Ministrów

RM 10-110-03

Druk nr 1845
Warszawa, 28 lipca 2003 r.

Pan

Marek Borowski

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń** wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

co do którego Rada Ministrów zadeklarowała, że ma na celu dostosowanie polskiego ustawodawstwa do prawa Unii Europejskiej.

Jednocześnie, zgodnie z wymogami art. 34 ust. 5 Regulaminu Sejmu, przekazuję, przetłumaczone na język polski, teksty przepisów Unii Europejskiej, do których ma być dostosowane prawo polskie.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku

(-) Leszek Miller

U S T A W A

z dnia .....

o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń

Art. 1. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 1 dodaje się art. 1a w brzmieniu:

„Art. 1a. Przepisy ustawy dotyczące świadczenia usług hotelarskich w obiektach, o których mowa w art. 35 ust. 2, stosuje się także do rolników wynajmujących pokoje i miejsca na ustawienie namiotów w prowadzonych gospodarstwach rolnych.”;

2) w art. 3:

a) pkt 3 skreśla się;

b) pkt 7a otrzymuje brzmienie:

„7a) przewodnik turystyczny – osobę zawodowo oprowadzającą turystów lub odwiedzających po wybranych obszarach, miejscowościach i obiektach oraz udzielającą o nich informacji.”;

3) w art. 4 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, są obowiązani do przestrzegania wymagań dotyczących tej działalności, określonych w odrębnych przepisach.”;

4) art. 7 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 7. 1. Udzielenie, odmowa udzielenia, zmiana, stwierdzenie wygaśnięcia, cofnięcie oraz ograniczenie zakresu terytorialnego zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, następuje w formie decyzji administracyjnej.
2. Organem właściwym do udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, jest wojewoda właściwy dla siedziby przedsiębiorcy, a w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej – wybrany przez niego wojewoda.
  3. Organem właściwym do udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, przedsiębiorcy zagranicznemu, który utworzył oddział na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami ustawy, o której mowa w art. 1, jest wojewoda właściwy ze względu na siedzibę oddziału.
  4. Wniosek o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, powinien zawierać:
    - 1) oznaczenie przedsiębiorcy, wraz z podaniem jego siedziby i adresu, a w przypadku gdy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna – miejsca zamieszkania i adresu,
    - 2) określenie przedmiotu działalności: organizowania imprez turystycznych lub pośredniczenia na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych,
    - 3) określenie zakresu terytorialnego działalności objętej zezwoleniem,
    - 4) wskazanie głównego miejsca wykonywania działalności objętej zezwoleniem (zakładu głównego) oraz oddziałów,

- 5) imiona i nazwiska osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorstwa oraz działalnością jego oddziałów.
5. Do wniosku, o którym mowa w ust. 4, należy dołączyć dokumenty potwierdzające spełnienie warunków, o których mowa w art. 5 ust. 1 i 2:
- 1) odpowiednio odpis z Krajowego Rejestru Sądowego albo zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej lub ich odpowiedniki w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
  - 2) kopię wydanego przez właściwy urząd statystyczny zaświadczenia o numerze identyfikacyjnym REGON lub jego odpowiednika, w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
  - 3) w odniesieniu do osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorstwa oraz działalnością jego oddziałów :
    - a) odpis umowy o pracę lub inny dokument upoważniający do kierowania działalnością,
    - b) zaświadczenie o niekaralności za przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, wiarygodności dokumentów, mieniu oraz przeciwko obrotowi gospodarczemu,
    - c) dokumenty potwierdzające posiadanie wykształcenia i praktyki, o których mowa w art. 6,
  - 4) umowę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, albo umowę ubezpieczenia na rzecz klientów, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2.
6. Zezwolenie, o którym mowa w art. 4 ust. 1, powinno zawierać w szczególności:

- 1) numer zezwolenia,
  - 2) oznaczenie przedsiębiorcy wraz z jego numerem identyfikacyjnym REGON lub jego odpowiednikiem, w przypadku przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
  - 3) wskazanie siedziby i adresu przedsiębiorcy, a w przypadku gdy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna – miejsca zamieszkania i adresu,
  - 4) wskazanie adresu zakładu głównego oraz adresów oddziałów,
  - 5) określenie przedmiotu i zakresu terytorialnego działalności,
  - 6) imiona i nazwiska oraz daty urodzenia osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorstwa oraz działalnością jego oddziałów,
  - 7) pouczenie o obowiązkach przedsiębiorcy w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej objętej zezwoleniem oraz o skutkach związanych z niewywiązaniem się z tych obowiązków.
7. Wojewoda odmawia udzielenia zezwolenia albo ogranicza jego zakres terytorialny w stosunku do wniosku o udzielenie zezwolenia, jeżeli przedsiębiorca nie spełnia wymagań niezbędnych do jego udzielenia.
  8. Przedsiębiorca jest obowiązany zgłaszać właściwemu wojewodzie zmiany danych zawartych we wniosku i załączonych dokumentach w terminie 14 dni od dnia powstania tych zmian.
  9. W przypadku zgłoszenia zmiany danych, o których mowa w ust. 6 pkt 2-6, właściwy wojewoda wydaje decyzję administracyjną o zmianie zezwolenia.”;

5) art. 8 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 8. 1. Wojewoda przesyła kopię zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, kopię ostatecznej decyzji o zmianie, cofnięciu lub ograniczeniu zakresu terytorialnego zezwolenia, o stwierdzeniu wygaśnięcia zezwolenia oraz o stwierdzeniu prowadzenia działalności bez wymaganego zezwolenia, a także dane dotyczące formy zapewnienia pokrycia kosztów i zwrotu wpłat, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, ministrowi właściwemu do spraw turystyki.
2. Minister właściwy do spraw turystyki, na podstawie zezwoleń, decyzji i danych dotyczących form zapewnienia pokrycia kosztów i zwrotu wpłat, o których mowa w ust. 1, prowadzi centralny rejestr zezwoleń, zwany dalej „rejestrem”.
3. W ramach rejestru prowadzi się także wykaz przedsiębiorców oraz wykaz obejmujący imiona i nazwiska oraz daty urodzenia osób kierujących działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorców, którym cofnięto zezwolenie lub którzy prowadzili działalność bez wymaganego zezwolenia, wraz ze wskazaniem terminu, w którym upływa okres, o którym mowa w art. 10a ust. 2. Podstawą dokonania wpisu w wykazie jest ostateczna decyzja właściwego wojewody o cofnięciu zezwolenia lub o stwierdzeniu prowadzenia działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1, bez wymaganego zezwolenia.
4. Z wykazów, o których mowa w ust. 3, wykreśla się przedsiębiorcę oraz osobę kierującą działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorcy, po upływie okresu, o którym mowa w art. 10a ust. 2.
5. Wpisu do rejestru dokonuje się z urzędu, na podstawie zezwoleń, decyzji i danych, o których mowa w ust. 1.
6. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze

rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i tryb prowadzenia centralnego rejestru zezwoleń, wskazując w szczególności dokumenty i dane, na podstawie których dokonuje się wpisu do rejestru, oraz zakres danych gromadzonych w księdze rejestrowej i jej wzór.

7. Wojewoda prowadzi ewidencję wydanych na terenie województwa zezwoleń i związanych z nimi umów gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, oraz udziela informacji o wydanych zezwoleniach na zasadach ustalonych dla rejestru.

6) w art. 9 po ust. 3 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W razie ustalenia w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 1, że przedsiębiorca prowadzi działalność bez wymaganego zezwolenia lub z przekroczeniem zakresu terytorialnego, wojewoda wydaje decyzję administracyjną o stwierdzeniu prowadzenia działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1, bez wymaganego zezwolenia lub z przekroczeniem zakresu terytorialnego. Decyzja powinna w szczególności zawierać określenie przedsiębiorcy, który prowadził działalność bez wymaganego zezwolenia lub z przekroczeniem zakresu terytorialnego, imię i nazwisko oraz datę urodzenia osoby lub osób kierujących taką działalnością oraz datę stwierdzenia prowadzenia działalności bez zezwolenia lub z przekroczeniem jego zakresu. W decyzji zamieszcza się także pouczenie o skutkach wynikających z art. 10a ust. 2 i 3.”;

7) w art. 10a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wojewoda cofa zezwolenie albo ogranicza jego zakres terytorialny w przypadku gdy:

1) został zawiadomiony przez sąd o prawomocnym orzeczeniu zakazu prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności objętej zezwoleniem,

2) przedsiębiorca naruszył obowiązki określone ustawą, a powoduje to zagrożenie bezpieczeństwa lub dóbr osobistych

klientów, a także poważne zagrożenie interesów majątkowych klientów,

- 3) przedsiębiorca nie usunie, w wyznaczonym terminie, stwierdzonych uchybień, pomimo wezwania, o którym mowa w art. 9 ust. 2,
- 4) przedsiębiorca nie przedłoży dokumentów potwierdzających zawarcie kolejnej umowy gwarancji lub ubezpieczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, przed upływem terminu obowiązywania umowy poprzedniej,
- 5) przedsiębiorca działa jednocześnie jako agent turystyczny, który:
  - a) prowadzi działalność na rzecz organizatora turystyki nie posiadającego zezwolenia lub
  - b) w umowie zawieranej z klientem nie wskazuje jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentuje, lub
  - c) działa bez ważnej umowy agencyjnej,
- 6) przedsiębiorca używa lub powołuje się na posiadane zezwolenie organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, prowadząc działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży prawa do korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, w celu wprowadzenia w błąd klientów co do rzeczywistego charakteru prowadzonej przez siebie działalności.”;
- 8) w art. 10b dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:
  - „2. Prowadzenie przez agenta turystycznego działalności, o której mowa w ust. 1, jest traktowane jak prowadzenie działalności przez organizatora turystyki bez wymaganego zezwolenia. Przepis art. 10a ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

9) w art. 15 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powierzenie przez organizatora turystyki wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobie nieuprawnionej lub nie posiadającej znajomości języka, o którym mowa w art. 31, albo nie posiadającej aktualnego zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, wydanego zgodnie z przepisami wymienionymi w art. 23 ust. 1, może stanowić podstawę cofnięcia lub ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1.”;

10) w art. 19a wyrazy „art. 10b” zastępuje się wyrazami „art. 10b ust. 1”;

11) art. 20 otrzymuje brzmienie:

„Art. 20. 1. Przewodnikiem turystycznym lub pilotem wycieczek może być osoba, która posiada uprawnienia określone ustawą.

2. Do zadań przewodnika turystycznego należy oprowadzanie wycieczek, fachowe udzielanie ich uczestnikom informacji o kraju, odwiedzanych miejscowościach, obszarach i obiektach oraz sprawowanie opieki nad uczestnikami wycieczki.

3. Do zadań pilota wycieczek należy sprawowanie, w imieniu organizatora turystyki, opieki nad uczestnikami imprezy turystycznej w niezbędnym zakresie, wynikającym z charakteru imprezy, czuwanie nad sposobem wykonywania usług świadczonych na rzecz uczestników podczas imprezy oraz przyjmowanie od nich reklamacji dotyczących świadczonych im usług, a także reprezentowanie organizatora turystyki wobec kontrahentów świadczących usługi w trakcie trwania imprezy.

4. Pilot wycieczek ma obowiązek wydania klientowi

potwierdzenia przyjęcia reklamacji, a w przypadku jej niezafatwienia, przekazania niezwłocznie organizatorowi turystyki.

5. W przypadku odmowy uwzględnienia reklamacji organizator turystyki jest obowiązany szczegółowo uzasadnić na piśmie przyczyny odmowy.
  6. Jeżeli organizator turystyki nie ustosunkuje się do reklamacji na piśmie, w terminie 30 dni od dnia jej przyjęcia przez pilota wycieczek, uważa się że uznał reklamację za uzasadnioną.”;
- 12) w art. 21 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) przewodników terenowych dla poszczególnych województw, regionów oraz tras turystycznych.”;
- 13) w art. 22 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
- "5) odbyła szkolenie teoretyczne i praktyczne oraz zdała egzamin na przewodnika turystycznego lub na pilota wycieczek, z zastrzeżeniem art. 22a.”;
- 14) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:
- „Art. 22a. 1. Osoby wymienione w art. 49 ust. 1, które nie potwierdziły posiadanych uprawnień w terminie określonym w art. 49 ust. 2, dopuszcza się odpowiednio do egzaminu na przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego.
2. Osoby posiadające uprawnienia przewodnika turystycznego dopuszcza się do egzaminu umożliwiającego uzyskanie uprawnień obejmujących dodatkowy zakres terytorialny bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego.”;
- 15) art. 23 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 23. 1. Osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek podlega badaniom lekarskim wstępnym, a osoba posiadająca uprawnienia – badaniom okresowym, w trybie i zakresie określonym w przepisach o badaniach lekarskich pracowników.
2. Przewodnik turystyczny lub pilot wycieczek, który nie przedstawi właściwemu wojewodzie aktualnego zaświadczenia lekarskiego o braku przeciw-wskazań do wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, wydane zgodnie z przepisami, o których mowa w ust. 1, nie może wykonywać zadań wymagających posiadania odpowiednio uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.”;

16) art. 24 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 24. 1. Szkolenie, o którym mowa w art. 22 pkt 5, mogą prowadzić jednostki organizacyjne lub osoby upoważnione na podstawie decyzji administracyjnej wojewody, zwane dalej „organizatorami szkolenia”, które:
- 1) do prowadzenia zajęć teoretycznych dysponują kadrą wykładowców posiadających wykształcenie wyższe,
  - 2) do prowadzenia zajęć praktycznych dysponują kadrą instruktorów posiadających udokumentowaną praktykę w zakresie wykonywania zadań odpowiednio przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w wymiarze co najmniej 50 dni w okresie 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o udzielenie upoważnienia,
  - 3) zapewnią warunki umożliwiające realizację zajęć, w tym także praktycznych, oraz odpowiednią obsługę biurową wraz z przechowywaniem i udostępnianiem

dokumentacji szkolenia.

2. Potwierdzeniem posiadania praktyki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, jest zaświadczenie wydane przez organizatora turystyki lub jednostkę organizacyjną powierzającą zadania odpowiednio przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.
3. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się na przeprowadzenie jednego szkolenia lub na stałe.
4. Decyzja, o której mowa w ust. 1, powinna zawierać w szczególności:
  - 1) numer upoważnienia,
  - 2) oznaczenie organu udzielającego upoważnienia,
  - 3) datę wydania upoważnienia,
  - 4) oznaczenie organizatora szkolenia,
  - 5) wskazanie siedziby i adresu zakładu głównego organizatora szkolenia oraz oddziałów,
  - 6) imię i nazwisko osoby (osób) kierujących szkoleniem,
  - 7) określenie przedmiotu i zakresu szkolenia,
  - 8) okres, na który udziela się upoważnienia stosownie do ust. 3,
  - 9) pouczenie o obowiązkach organizatora szkolenia w związku z prowadzeniem działalności objętej upoważnieniem oraz o skutkach związanych z niewywiązaniem się z tych obowiązków.
5. Organizator szkolenia jest obowiązany zgłaszać organowi, który udzielił upoważnienia, zmiany danych, o których mowa w ust. 4 pkt 5 i 6.
6. W przypadku zgłoszenia zmian danych, o których mowa w ust. 4 pkt 5 i 6, organ, który udzielił upoważnienia, wydaje decyzję administracyjną o zmianie

upoważnienia.

7. Upoważnienie wydane na stałe może zostać cofnięte, jeżeli organizator szkolenia przestał spełniać warunki określone w ust. 1 lub gdy szkolenie jest prowadzone niezgodnie z wydanym upoważnieniem.”;

17) po art. 24 dodaje się art. 24a i 24b w brzmieniu:

„Art. 24a. 1. Wojewoda jest upoważniony do kontroli organizatorów szkoleń, w zakresie:

- 1) spełniania wymagań niezbędnych do uzyskania upoważnienia,
- 2) zgodności prowadzonej działalności z wydanym upoważnieniem.

2. Kontroli, o której mowa w ust. 1, dokonują osoby imiennie upoważnione przez wojewodów.

3. Wojewoda może wezwać organizatora szkolenia do usunięcia stwierdzonych uchybień w wyznaczonym terminie, pod rygorem cofnięcia upoważnienia.

4. Cofnięcie upoważnienia do szkolenia oraz stwierdzenie jego prowadzenia bez wymaganego upoważnienia, z naruszeniem obowiązków określonych ustawą lub niezgodnie z wydanym upoważnieniem, następuje w formie decyzji administracyjnej.

5. Organizator szkolenia, któremu cofnięto upoważnienie do szkolenia, a także organizator szkolenia, który prowadził szkolenie bez wymaganego upoważnienia, z naruszeniem obowiązków określonych ustawą lub niezgodnie z wydanym upoważnieniem, nie może uzyskać żadnego z upoważnień, o których mowa w art. 24 ust. 3, w okresie 3 lat od daty wydania decyzji o cofnięciu upoważnienia lub o stwierdzeniu prowadzenia szkolenia bez wymaganego upoważnienia,

z naruszeniem obowiązków określonych ustawą lub niezgodnie z wydanym upoważnieniem.

Art. 24b. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) warunki, jakie powinien spełniać organizator szkolenia ubiegający się o upoważnienie do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności warunków materialnych umożliwiających realizację zajęć, kwalifikacji kadry wykładowców i instruktorów oraz przechowywania i udostępniania dokumentacji szkolenia,
- 2) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o upoważnienie do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz tryb i szczegółowe zasady kontroli szkoleń, z uwzględnieniem w szczególności dokumentów jakie powinny być załączane do wniosku oraz ze szczególnym uwzględnieniem zakresu, procedury i częstotliwości dokonywania kontroli szkoleń.”;

18) art. 25 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. 1. Egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez wojewodę właściwego ze względu na:

- 1) obszar uprawnień – dla przewodników turystycznych,
  - 2) miejsce organizacji kursu – dla pilotów wycieczek.
2. W przypadku gdy obszar uprawnień, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, obejmuje terytorium wykraczające poza jedno województwo, egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez wojewodę właściwego ze względu na zakres terytorialny części

obszaru, którego dotyczą uprawnienia przewodnika turystycznego.

3. Wyboru komisji egzaminacyjnej, w przypadku o którym mowa w ust. 2, dokonuje osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego.
4. W skład komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, powołuje się przedstawiciele stowarzyszeń zrzeszających przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz organizacji zrzeszających organizatorów turystyki, a także przedstawiciela wojewódzkiego konserwatora zabytków, jeżeli na obszarze objętym uprawnieniami, o które ubiega się kandydat na przewodnika turystycznego, znajdują się obiekty zabytkowe i muzea.
5. W skład komisji egzaminacyjnych, o których mowa w ust. 1 i 2, można powołać także nauczycieli akademickich specjalizujących się w dziedzinie turystyki.”;

19) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek cofa się, jeżeli przewodnik turystyczny lub pilot wycieczek:

- 1) zostanie skazany prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 22 pkt 4,
- 2) nie zda egzaminu sprawdzającego, o którym mowa w art. 26 ust. 2,
- 3) wykonuje zadania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek nie przedstawiając uprzednio właściwemu wojewodzie aktualnego orzeczenia o braku przeciwwskazań do wykonywania zadań odpowiednio

przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, wydane zgodnie z art. 23.”;

20) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. 1. Uprawnienia przewodnikom turystycznym i pilotom wycieczek nadają, odmawiają nadania, zawieszają i przywracają oraz cofają wojewodowie, właściwi dla miejsca zamieszkania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, w formie decyzji administracyjnej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobom nie będącym obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, spełniającym warunki określone w art. 22, nadaje, odmawia nadania, zawiesza i przywraca oraz cofa wojewoda wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia.

3. Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach, nadaje, zawiesza, przywraca oraz cofa wojewoda wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Podstawę do nadania uprawnień stanowi decyzja ministra właściwego do spraw turystyki o uznaniu kwalifikacji do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wydana na podstawie odrębnych przepisów.

4. Ewidencję nadanych uprawnień przewodnika

turystycznego i pilota wycieczek prowadzą wojewodowie, o których mowa w ust. 1-3. ”;

21) art. 29 otrzymuje brzmienie:

„Art. 29. 1. Osoby wykonujące zadania przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek podlegają kontroli. Kontrola obejmuje:

- 1) posiadanie uprawnień co do ich obszaru i ważności,
- 2) poprawność wykonywania zadań przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

2. Kontroli podlega także zapewnienie przez organizatorów turystyki opieki przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek nad uczestnikami imprezy turystycznej, przewidzianej w art. 30 i 31.

3. Kontroli, o której mowa w ust. 1 i 2, dokonują osoby imiennie upoważnione przez wojewodów.

4. Osoby dokonujące kontroli powiadamiają o stwierdzonych uchybieniach wojewodę właściwego ze względu na miejsce dokonanej kontroli.

5. Wojewoda, o którym mowa w ust. 4, przekazuje otrzymane wyniki kontroli wojewodzie, który nadał uprawnienia przewodnikowi turystycznemu lub pilotowi wycieczek.”;

22) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organizatorzy turystyki podlegający obowiązkowi uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 4 ust. 1, organizujący imprezy turystyczne, w których uczestniczy co najmniej 10 osób realizujących wspólny program, są obowiązani, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, zapewnić uczestnikom opiekę osób posiadających uprawnienia:

- 1) przewodnika turystycznego – dla imprez turystycznych w kraju,
- 2) pilota wycieczek – dla imprez turystycznych w kraju i za granicą.”;

23) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. 1. Organizator turystyki organizujący imprezy turystyczne za granicą jest obowiązany zapewnić opiekę pilota wycieczek posiadającego znajomość języka powszechnie znanego w kraju odwiedzanym lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.

2. Organizator turystyki organizujący imprezy turystyczne dla turystów z zagranicy jest obowiązany zapewnić opiekę przewodnika turystycznego i pilota wycieczek posiadających znajomość języka obcego umożliwiającą swobodny kontakt z uczestnikami lub języka uzgodnionego z kontrahentem zagranicznym.”;

24) w art. 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określi zasady szkolenia i wykonywania funkcji przewodnika turystycznego w muzeach i zabytkach, ze szczególnym uwzględnieniem programów szkoleń.”,

25) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określi:

- 1) właściwość terytorialną wojewodów powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności podziału administracyjnego kraju,

- 2) kwalifikacje, skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych, o których mowa w art. 25, zasady egzaminowania kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz wzór świadectwa wydawanego przez te komisje, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu powoływania zespołów egzaminacyjnych,
- 3) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o nadanie uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności dokumentów jakie powinny być załączane do wniosku,
- 4) programy szkolenia kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności minimalnego wymiaru godzin zajęć dla poszczególnych przedmiotów stanowiących program szkolenia,
- 5) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, zakres terytorialny uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia określonej klasy, ze szczególnym uwzględnieniem programów podstawowego szkolenia specjalistycznego oraz programów uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich poszczególnych klas,
- 6) miasta i obszary, na których organizatorzy turystyki, zgodnie z art. 30 ust. 1, mają obowiązek zapewnienia opieki przewodnika turystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem największych miast o znaczeniu

historycznym i kulturowym oraz obszarów posiadających szczególne walory turystyczne,

- 7) skład i zasady działania komisji egzaminacyjnych języków obcych, o których mowa w art. 32 ust. 3, wzór świadectwa wydawanego przez te komisje oraz tryb wyłaniania kandydatów do umieszczenia na liście ministra właściwego do spraw turystyki, o której mowa w art. 32 ust. 3, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań, które kandydaci do umieszczenia na tej liście powinni spełniać, oraz sposobu dokumentowania tych wymagań,
- 8) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, sprawdzenie znajomości języka obcego przez komisję egzaminacyjną języków obcych, o której mowa w art. 32 ust. 3, oraz wysokość wynagrodzenia egzaminatorów, z uwzględnieniem w szczególności wysokości opłat za poszczególne części egzaminów, zasad ich zwrotu w przypadku nieprzystąpienia do egzaminu oraz zasad wynagradzania egzaminatorów za przygotowywanie pytań do egzaminu,
- 9) wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, a także tryb okazywania legitymacji przewodnika turystycznego i pilota wycieczek upoważnionym organom oraz sposób noszenia identyfikatorów podczas wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących rodzaju potwierdzanych uprawnień i terminów ważności tych uprawnień.

2. Minister właściwy do spraw turystyki ogłasza, w drodze obwieszczenia, na wniosek wojewody lub wojewodów, zakres terytorialny regionów oraz przebieg tras turystycznych, o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 3.
  3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:
    - 1) określenie regionu ze szczególnym uwzględnieniem przebiegu jego granic lub określenie przebiegu trasy turystyczne,,
    - 2) uzasadnienie zawierające w szczególności opis miejscowości i obiektów o znaczeniu historycznym, kulturowym i krajobrazowym lub posiadających szczególne znaczenie turystyczne, znajdujących się na trasach turystycznych.”;
- 26) w art. 35 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) wymagania co do wielkości obiektu, jego wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług, ustalone dla rodzaju i kategorii, do których obiekt został zaszeregowany,”;
- 27) w art. 36 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) kempingi (campingi) – obiekty strzeżone, umożliwiające nocleg w namiotach, samochodach mieszkalnych (campobusach) i przyczepach samochodowych, przyrządzanie posiłków, parkowanie samochodów, a także świadczące usługi związane z pobytem klientów; obiekty te mogą dodatkowo umożliwiać nocleg w domkach turystycznych lub innych obiektach stałych,”;
- 28) w art. 37 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) kempingów (campingów) – cztery kategorie oznaczone gwiazdkami,”;
- 29) art. 38 i 39 otrzymują brzmienie:

„Art. 38. 1. Zaszeregowania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów dokonuje, kategorię nadaje oraz prowadzi ich ewidencję wojewoda właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu hotelarskiego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zaszeregowania pól biwakowych dokonuje i prowadzi ich ewidencję wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce położenia pola biwakowego.

3. Ewidencję obiektów, o których mowa w art. 35 ust. 2, prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce ich położenia.

4. Przed wydaniem decyzji w zakresie rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich organy wymienione w ust. 1 mogą zwracać się o opinię do wyspecjalizowanych stowarzyszeń.

5. Zadania określone w ust. 2 i 3 są zadaniami własnymi gmin.

Art. 39. 1. Przed rozpoczęciem świadczenia usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim, o którym mowa w art. 35 ust. 1, przedsiębiorca jest obowiązany uzyskać zaszeregowanie tego obiektu do odpowiedniego rodzaju i kategorii.

2. W razie rozpoczęcia świadczenia usług w obiekcie hotelarskim, który posiada zaszeregowanie, o którym mowa w ust. 1, przedsiębiorca jest obowiązany wystąpić do właściwego wojewody o potwierdzenie lub zmianę dotychczasowego zaszeregowania.

3. Przed rozpoczęciem świadczenia usług hotelarskich w obiekcie, o którym mowa w art. 35 ust. 2, przedsiębiorca lub rolnik zamierzający świadczyć usługi hotelarskie w gospodarstwie rolnym jest obowiązany zgłosić ten obiekt do ewidencji wymienionej w art. 38 ust. 3.

4. Przedsiębiorcy świadczący usługi hotelarskie w obiektach, o których mowa w art. 35, mają obowiązek informowania właściwego organu o okolicznościach powodujących zmianę rodzaju lub kategorii obiektu hotelarskiego oraz o zakończeniu świadczenia usług hotelarskich.
5. Rolnicy świadczący usługi hotelarskie w gospodarstwie rolnym mają obowiązek informowania właściwego organu o zakończeniu świadczenia usług hotelarskich.”;

30) po art. 39 dodaje się art. 39a w brzmieniu:

„Art. 39a. 1. Przedsiębiorca, który zamierza rozpocząć świadczenie usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim, może ubiegać się o przyrzeczenie zaszeregowania obiektu hotelarskiego do odpowiedniego rodzaju i kategorii, zwane dalej „promesą”.

2. Promesę wydaje, na wniosek przedsiębiorcy, wojewoda właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu hotelarskiego.
3. Promesa jest wydawana w formie decyzji administracyjnej na czas określony nie dłuższy niż dwa lata.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać w szczególności:
  - 1) oznaczenie przedsiębiorcy wraz z podaniem jego siedziby i adresu, a w przypadku gdy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna – miejsca zamieszkania i adresu,
  - 2) nazwę obiektu, jeżeli usługi będą świadczone z użyciem nazwy własnej obiektu,
  - 3) określenie położenia obiektu, wraz z podaniem jego adresu,

- 4) wskazanie rodzaju obiektu hotelarskiego i kategorii, o które ubiega się przedsiębiorca.
5. Do wniosku dołącza się prawomocne pozwolenie na budowę lub zmianę sposobu użytkowania obiektu.
6. W okresie ważności promesy przedsiębiorca nie może świadczyć usług hotelarskich w obiekcie, z zastrzeżeniem ust. 7. Przedsiębiorca może używać nazwy rodzajowej i oznaczenia kategorii do celów informacyjnych i promocyjnych obiektu hotelarskiego.
7. Wojewoda może, w drodze postanowienia, zezwolić na rozpoczęcie świadczenia usług hotelarskich przez przedsiębiorcę, który otrzymał promesę, po złożeniu przez niego kompletnego wniosku o zaszeregowanie obiektu hotelarskiego do odpowiedniego rodzaju i kategorii.”;

31) art. 42 otrzymuje brzmienie:

„Art. 42. 1. Zaszeregowanie, odmowa zaszeregowania, potwierdzenie zaszeregowania bądź zmiana zaszeregowania obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju, nadanie, odmowa nadania lub zmiana kategorii, odmowa wpisu do ewidencji obiektów hotelarskich i wykreślenie z ewidencji obiektów hotelarskich, a także nakazanie wstrzymania świadczenia usług hotelarskich następuje w formie decyzji administracyjnej.

2. Podstawą odmowy wpisu do ewidencji obiektów hotelarskich jest decyzja o odmowie zaszeregowania lub o odmowie potwierdzenia zaszeregowania obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju i kategorii;

32) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. Minister właściwy do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) wymagania dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich co do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług, w tym usług gastronomicznych, oraz warunki dopuszczenia odstępstw od tych wymagań, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań w zakresie:
  - a) zewnętrznych elementów zagospodarowania i urządzenia,
  - b) instalacji i urządzeń technicznych,
  - c) podstawowych elementów dotyczących funkcji, programu obsługowego i użyteczności obiektu,
  - d) części mieszkalnej,
  - e) oferty usług podstawowych i uzupełniających,,
- 2) szczegółowe zasady i tryb zaliczania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii, z uwzględnieniem w szczególności sposobu oceny obiektu hotelarskiego,
- 3) sposób dokumentowania spełnienia wymagań, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2, z uwzględnieniem w szczególności rodzajów dokumentów jakie powinny być dołączone do wniosku o zaszeregowanie,
- 4) minimalne wymagania co do wyposażenia obiektów świadczących usługi hotelarskie, o których mowa w art. 35 ust. 2, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań w zakresie zagospodarowania terenu, określenia wyposażenia podstawowego oraz norm dotyczących jednostek mieszkalnych i ich wyposażenia,
- 5) tryb sprawowania kontroli nad przestrzeganiem w poszczególnych obiektach wymagań co do wyposażenia i świadczenia usług, odpowiadających

rodzajowi i kategorii obiektu, o których mowa w art. 40, z uwzględnieniem w szczególności częstotliwości dokonywania kontroli i warunków kontroli,

6) sposób prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, ze szczególnym uwzględnieniem danych, jakie powinna zawierać karta ewidencyjna obiektów hotelarskich, a także innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie.”;

33) w art. 51a w ust. 2 wyrazy „art. 34 ust. 2 pkt 3” zastępuje się wyrazami „art. 34 ust. 1 pkt 8”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz.114, z 1981 r. Nr 24, poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91, poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29 i Nr 60, poz. 310, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85, poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942, z 1998 r. Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 i Nr 101, poz. 1178, z 2000 r. Nr 22, poz. 271, Nr 73, poz. 852, Nr 74, poz. 855 i Nr 117, poz. 1228, z 2001 r. Nr 100, poz. 1081, Nr 106, poz. 1149, Nr 125, poz. 1371, Nr 128, poz. 1409, Nr 129, poz. 1438 oraz z 2002 r. Nr 19, poz. 185, Nr 25, poz. 253 i Nr 135, poz. 1145) w art. 60¹ w § 4 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) świadcząc usługi hotelarskie używa oznaczeń, które mogą wprowadzić klientów w błąd co do rodzaju lub kategorii obiektu hotelarskiego.”.

Art. 3. Sprawy o nadanie, zawieszenie, przywrócenie oraz cofnięcie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobom nie będącym obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej, nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy, zostaną

rozpatrzone przez wojewodów właściwych do rozpatrzenia sprawy na podstawie dotychczasowych przepisów chyba, że w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy osoby te wybiorą innego wojewodę.

Art. 4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 34 i 45 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie niniejszej ustawy.

Art. 5. Ogłoszenie tekstu jednolitego ustawy o usługach turystycznych nastąpi w terminie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszej ustawy.

Art. 6. Przepisy art. 7 ust. 2 oraz art. 28 ust. 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą stosuje się od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

I. Istniejący stan rzeczy w dziedzinie, która ma być unormowana oraz wyjaśnienie potrzeby i celu wydania aktu

Ustawa o usługach turystycznych obowiązująca od dnia 1 lipca 1998 r. ustala warunki działalności biur podróży, świadczenia usług hotelarskich i pracy przewodników turystycznych i pilotów wycieczek w sposób zapewniający ochronę interesów konsumenta. Ustawa wyraźnie uporządkowała działanie rynku usług turystycznych w Polsce. Była ona dotąd pięciokrotnie nowelizowana, m.in. w celu zachowania jej zgodności z innymi ustawami, w tym w szczególności z Prawem działalności gospodarczej i ustawą o działach administracji rządowej, a także w związku z jej dostosowaniem do prawa Unii Europejskiej.

Nowelizacja ustawy o usługach turystycznych jest wynikiem szerokich konsultacji z samorządem turystycznym. Jej celem jest m.in. usunięcie zapisów pozwalających na ich różną interpretację oraz wyeliminowanie innych wątpliwości powstających w procesie stosowania ustawy. Ponadto celem ustawy jest wprowadzenie, postulowanych przez przedsiębiorców, nowych przepisów ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej

w sektorze usług turystycznych, a także wprowadzenie nowych uregulowań ułatwiających wdrażanie jej w życie przez organy administracji, z uwzględnieniem głównego celu ustawy, jakim jest ochrona interesów konsumentów usług turystycznych. Ustawa jest także rezultatem doświadczeń nabytych w ciągu ponad czterech lat jej funkcjonowania.

II. Wykazanie różnic między dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym

Podstawowe różnice między dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym to:

- 1) objęcie zakresem ustawy także rolników w zakresie prowadzenia przez nich działalności polegającej na świadczeniu w ich gospodarstwach rolnych usług hotelarskich przez wynajmowanie pokoi i miejsc na ustawienie namiotów, a także świadczeniu w ich gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów,
- 2) wskazanie jako organu właściwego do udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia na prowadzenie działalności organizatora turystycznego lub pośrednika turystycznego przedsiębiorcy zagranicznemu posiadającemu oddział na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – wojewody właściwego ze względu na siedzibę oddziału; w przypadku gdy przedsiębiorca zagraniczny posiadający siedzibę w państwie członkowskim Unii Europejskiej nie utworzy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oddziału, po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej wojewodą właściwym do udzielenia zezwolenia będzie wojewoda wybrany przez tego przedsiębiorcę; przyjęcie takiego rozstrzygnięcia pozwala na uniknięcie trudności jakie mogły by powstać po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, kiedy przedsiębiorca zagraniczny mający siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie będzie musiał posiadać siedziby na terytorium RP, natomiast ubiegałby się o zezwolenie na prowadzenie działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego; w takim przypadku organem właściwym do udzielenia zezwolenia będzie wojewoda wybrany przez tego przedsiębiorcę; po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, przedsiębiorcy zagraniczni mający siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej nie będą mieli obowiązku tworzenia oddziałów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium RP, w związku z czym istniała potrzeba upoważnienia określonego organu, który będzie, w takich przypadkach: udzielał, odmawiał udzielenia,

zmieniał, stwierdzał wygaśnięcie lub cofał zezwolenie albo ograniczał zakres terytorialny zezwolenia na prowadzenie działalności organizatora turystycznego lub pośrednika turystycznego,

- 3) dodanie przepisów wskazujących okoliczności, w których wydawana jest decyzja administracyjna o zmianie zezwolenia organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, co jest możliwe dzięki szczegółowemu określeniu treści decyzji w sprawach zezwoleń w nowym brzmieniu art. 7 ustawy,
- 4) zmiana fakultatywności cofania zezwoleń organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego przez wojewodę w przypadkach określonych w ustawie na obligatoryjność takiego cofania; zmiana ta stanowi dostosowanie do ustawy z dnia 19 listopada 1999 r. – Prawo działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 101. poz. 1178, z późn. zm.),
- 5) rozszerzenie przesłanek cofania przez wojewodę zezwolenia organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego o przypadki, kiedy:
  - a) przedsiębiorca nie przedstawi dokumentów potwierdzających zawarcie kolejnej umowy gwarancji lub ubezpieczenia, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, przed upływem terminu obowiązywania umowy poprzedniej,
  - b) przedsiębiorca działa jednocześnie jako agent turystyczny, który:
    - prowadzi działalność na rzecz organizatora turystyki nie posiadającego zezwolenia lub
    - w umowie zawieranej z klientem nie wskazuje jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentuje, lub
    - działa bez ważnej umowy agencyjnej,
  - c) przedsiębiorca używa lub powołuje się na posiadane zezwolenie organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, prowadząc działalność gospodarczą polegającą na sprzedaży prawa do korzystania z budynku lub pomieszczenia mieszkalnego w oznaczonym czasie w każdym roku, w celu wprowadzenia w błąd klientów co do charakteru prowadzonej działalności,
- 6) wprowadzenie sankcji, polegającej na niemożności uzyskiwania przez trzy lata zezwoleń przez osoby kierujące działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorców, w przypadku wykonywania bez wymaganego zezwolenia działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego; w ramach Centralnego Rejestru zezwoleń wprowadzono oddzielny rejestr przedsiębiorców i osób kierujących działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorcy, którym

cofnięto zezwolenie lub w stosunku do których ustalono, że prowadzą działalność bez wymaganego prawem zezwolenia,

- 7) dodanie do zadań pilotów wycieczek przyjmowania od uczestników imprezy turystycznej reklamacji dotyczących świadczonych im usług oraz wprowadzenie obowiązku wydawania przez pilota wycieczek klientowi potwierdzenia przyjęcia reklamacji, a w przypadku jej niezałatwienia, przekazania organizatorowi turystyki,
- 8) wprowadzenie obowiązku szczegółowego uzasadnienia przez organizatora turystyki przyczyn odmowy uwzględnienia reklamacji,
- 9) wprowadzenie przepisu, który określa, że jeżeli organizator turystyki, który otrzymał reklamację klienta, nie ustosunkował się do niej w formie pisemnej w terminie 30 dni od dnia jej przyjęcia przez pilota wycieczki, uważa się, że uznał tę reklamację za uzasadnioną,
- 10) umożliwienie osobom, które przed dniem wejścia w życie ustawy o usługach turystycznych posiadały uprawnienia pilota wycieczek lub przewodnika turystycznego, a także osobom posiadającym uprawnienia przewodnika turystycznego chcącym uzyskać uprawnienia obejmujące dodatkowy zakres terytorialny posiadanych uprawnień, dopuszczenia odpowiednio do egzaminu na pilota wycieczek lub przewodnika turystycznego bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego,
- 11) wprowadzenie przepisu, który określa, że w przypadku gdy obszar uprawnień przewodnika turystycznego obejmuje terytorium wykraczające poza jedno województwo, egzamin przeprowadza komisja egzaminacyjna powoływana przez wojewodę właściwego ze względu na zakres terytorialny części obszaru, którego dotyczą uprawnienia przewodnika turystycznego, oraz określenie, że wyboru komisji egzaminacyjnej w takim przypadku dokonuje osoba ubiegająca się o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego,
- 12) wyeliminowanie automatycznej utraty uprawnień zawodowych przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, którzy nie posiadają aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania zawodu, na rzecz zakazu faktycznego wykonywania zadań przewodnika i pilota, jednak bez konieczności ponownego uzyskiwania uprawnień po wykonaniu badań (art. 23 i 27 ustawy),

- 13) wprowadzenie możliwości do powoływania przez wojewodów w skład komisji egzaminacyjnych dla pilotów wycieczek i przewodników turystycznych także nauczycieli akademickich, specjalizujących się w dziedzinie turystyki,
- 14) zastrzeżenie ustawowej nazwy rodzajowej camping dla obiektów skategoryzowanych zamiennie z nazwą kemping oraz nowa definicja kempingu (campingu), w której ten rodzaj obiektu hotelarskiego nie musi już obligatoryjnie umożliwiać także noclegu w domkach turystycznych lub innych obiektach stałych,
- 15) określenie szczegółowo zasady wydawania przez wojewodów upoważnień do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz zasady prowadzenia i kontroli tych szkoleń; wprowadzono m.in. trzyletnią sankcję dla jednostek szkolących, które prowadziły szkolenie bez upoważnienia, a także takich, którym cofnięto upoważnienie do szkolenia,
  - 16) wskazanie jako organu nadającego, odmawiającego nadania, zawieszającego, przywracającego oraz cofającego nabyte na podstawie ustawy o usługach turystycznych uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek osobom nie będącym obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej wojewody właściwego ze względu na miejsce ich zamieszkania, a w przypadku, gdy osoby te nie mają miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – wojewody wybranego przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia,
  - 17) skreślenie przepisu, na mocy którego wojewoda właściwy ze względu na obszar uprawnień przewodnika turystycznego mógł odmówić dopuszczenia do egzaminu na przewodnika turystycznego osoby nie spełniającej wymagań do otrzymania tych uprawnień, określonych w art. 22,
  - 18) wprowadzenie przepisu na mocy którego Uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach, nadaje, zawiesza, przywraca oraz cofa wojewoda wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia; takie rozstrzygnięcie ma na celu umożliwienie ww. obywatelom UE, nabycia prawa do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w Polsce, co jest możliwe dopiero po nadaniu uprawnień przez właściwego wojewodę; przepis ten stanowi przystosowanie ustawy do przepisów ustawy z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności (Dz. U. Nr 71, poz. 655) oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954), które wdrażają do polskiego systemu prawnego prawo Unii Europejskiej,

- 19) wprowadzono rozwiązanie, postulowane przez przedsiębiorców inwestujących w nowe obiekty hotelarskie, polegające na wydawaniu promesy zaszeregowania budowanego obiektu hotelarskiego do rodzaju i kategorii, co pozwala prowadzić niezbędną na rynku turystycznym promocję obiektu już w okresie jego budowy i oddawania do eksploatacji,
- 20) rozszerzono obowiązek zgłaszania do prowadzonej przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) ewidencji innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie, także na rolników świadczących usługi w zakresie wynajmowania pokoi i miejsc na wynajmowanie namiotów,

- 21) wykreślono upoważnienie ustawowe dotyczące określenia przez ministra właściwego do spraw turystyki, w drodze rozporządzenia, wymagań dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów i kategorii obiektów hotelarskich co do kwalifikacji personelu; zmiana ta stanowiąca uwzględnienie opinii przedstawicieli Polskiego Zrzeszenia Hoteli, jako organizacji reprezentatywnej dla branży hotelarskiej w Polsce, wyrażonej w trakcie konsultacji, spowoduje złagodzenie wymagań kategoryzacyjnych i ułatwi, w warunkach złej koniunktury gospodarczej, prowadzenie działalności przedsiębiorcom świadczącym usługi hotelarskie w obiektach hotelarskich,
- 22) dodano, zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji, do zmienianych upoważnień do wydania rozporządzeń wykonawczych do ustawy, wytyczne dotyczące treści tych aktów, a także rozszerzono część zakresu upoważnień ustawowych do wydania rozporządzeń wykonawczych do ustawy,
- 23) wprowadzono przepis na mocy którego przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą, o której mowa w ust. 1, będą zobowiązani do przestrzegania wymagań dotyczących tej działalności, określonych w odrębnych przepisach; dotyczy to w szczególności przedsiębiorców, którzy organizują imprezy turystyczne dla dzieci i młodzieży i powinni w związku z tym przestrzegać m.in.:
- a) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 stycznia 1997 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzorowania (Dz. U. z 1997 r. Nr 12, poz. 67 i Nr 18, poz.102),

- b) rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r., Nr 135, poz. 1516),
- 24) wykreślono z ustawy przepis, na mocy którego ustawa o usługach turystycznych określała, że zadania zlecone gminom, określone w ustawie, są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej; wynika to z faktu, że w chwili obecnej w Sejmie trwają prace nad rządowym projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, który określi m.in. zadania własne gmin, w tym także te zadania, które wynikają z ustawy o usługach turystycznych; zgodnie z tym projektem zadania gmin wynikające z ustawy o usługach turystycznych będą zadaniami własnymi gmin,
- 25) wprowadzono do Kodeksu wykroczeń przepis na mocy którego używanie oznaczeń, które mogą wprowadzić klientów w błąd co do rodzaju lub kategorii obiektu hotelarskiego będzie podlegało karze ograniczenia wolności lub grzywny.

III. Charakterystyka i ocena przewidywanych, związanych z wejściem w życie aktu, skutków prawnych w tym w szczególności dotyczących ograniczenia uznaniowości i uproszczenia stosowanych procedur

Ustawa zmierza do usunięcia zapisów pozwalających na ich różną interpretację oraz do wyeliminowania innych wątpliwości powstających w procesie stosowania ustawy. Skutkiem ścisłego określenia treści wniosku o udzielenie zezwolenia organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, a także szczegółowego wskazania dokumentów jakie należy dołączać do tego wniosku, będzie ograniczenie uznaniowości organów administracji w tym zakresie. Projekt noweli zawiera także zmianę fakultatywności cofania zezwoleń organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego przez wojewodę w przypadkach określonych w ustawie na obligatoryjność takiego cofania, co także eliminuje uznaniowość organów administracji w tym zakresie.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów na które oddziałuje akt normatywny

Projekt ustawy w proponowanym kształcie będzie oddziałował na przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług turystycznych, organizatorów szkoleń na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, a także na rolników świadczących usługi w zakresie wynajmowania pokoi i miejsc na

wynajmowanie namiotów, którzy nie są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo działalności gospodarczej. Posiadający zezwolenia organizatorzy turystyki i pośrednicy turystyczni prowadzący jednocześnie działalność agencyjną w zakresie usług turystycznych będą ponosić odpowiedzialność w postaci cofnięcia zezwolenia w przypadku gdy będą prowadzili działalność na rzecz organizatora turystyki nie posiadającego zezwolenia, lub w umowie zawieranej z klientem nie będą wskazywać jednoznacznie właściwego organizatora turystyki, którego reprezentują, lub gdy będą działali bez ważnej umowy agencyjnej.

Projektowana regulacja będzie także miała wpływ na konsumentów usług turystycznych – poprawi się ochrona konsumentów korzystających z tych usług. Ponadto projekt ustawy określa, w nowy sposób, szereg uprawnień i obowiązków organów administracji. Między innymi wprowadzono obligatoryjność, zamiast fakultatywności cofania zezwoleń organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego przez wojewodę, w przypadkach określonych w ustawie, oraz rozszerzono katalog przesłanek w przypadku których cofa się takie zezwolenie. Wprowadzono uprawnienie dla wojewodów do kontroli organizatorów szkoleń na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (do tej pory kontrola organizatorów szkoleń wynikała z ogólnej zasady zawartej w Prawie działalności gospodarczej). Wprowadzono możliwość wydawania przez wojewodów promes zaszeregowania budowanego obiektu hotelarskiego do rodzaju i kategorii.

Nowe zadania zostaną nałożone na wojewodów w związku udzielaniem zezwoleń organizatora turystyki i pośrednika turystycznego przedsiębiorcom zagranicznym posiadającym siedzibę w państwach członkowskich Unii Europejskiej, którzy nie utworzą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oddziału, po uzyskaniu przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej, a także w związku z nadawaniem, zawieszaniem, przywracaniem

oraz cofaniem uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach.

Organizatorzy szkoleń na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek nie poniosą kosztów związanych z doprecyzowaniem wymagań w stosunku do kwalifikacji kadry prowadzącej szkolenia. Zamiast dotychczasowego wymogu posiadania przez kadre szkoleniową jednocześnie wykształcenia wyższego (kierunkowego) i praktyki w zakresie zagadnień objętych programem, podzielono te wymogi w ten sposób, że osoby prowadzące zajęcia teoretyczne powinny posiadać wykształcenie wyższe (niekoniecznie kierunkowe), a osoby prowadzące zajęcia praktyczne – udokumentowane doświadczenie praktyczne bez wymogu posiadania wyższego wykształcenia. Inni przedsiębiorcy również nie poniosą kosztów w związku z koniecznością dostosowania się do wymogów wynikających z projektowanych zmian.

Przedsiębiorcy świadczący usługi turystyczne, organizatorzy szkoleń na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek odniosą korzyści w postaci lepszych warunków działalności dzięki usunięciu zapisów pozwalających na ich różną interpretację i wprowadzeniu uregulowań ułatwiających stosowanie ustawy przez organy administracji.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy powstawał m.in. w wyniku kilkukrotnych konsultacji ze stowarzyszeniami zrzeszającymi przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne, a także ze stowarzyszeniami zrzeszającymi pilotów wycieczek i przewodników

turystycznych. W procesie konsultacji zostały uwzględnione następujące stowarzyszenia zrzeszające przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne: Polska Izba Turystyki, Regionalne Izby Turystyki zrzeszone w Radzie Konsultacyjnej Izb Turystyki, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”, Polskie Zrzeszenie Hoteli, Polskie Stowarzyszenie Hotelarstwa i Turystyki, Prestige Hotels, Polska Federacja Campingu i Caravaningu, a także Spółka Orbis S.A. Ponadto projekt ustawy konsultowany był ze stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną praw konsumentów, tj. z Federacją Konsumentów oraz ze Stowarzyszeniem Konsumentów Polskich, a także z urzędami wojewódzkimi wdrażającymi bezpośrednio jego przepisy w życie.

Duża część, zgłaszanych w wyniku konsultacji przez ww. podmioty, uwag została uwzględniona w projekcie ustawy m.in. przez umożliwienie osobom, które przed dniem wejścia w życie ustawy posiadały uprawnienia pilota wycieczek lub przewodnika turystycznego i wykonywały zawód odpowiednio przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, a także osobom posiadającym uprawnienia przewodnika turystycznego chcącym rozszerzyć zakres terytorialny posiadanych uprawnień, dopuszczenie odpowiednio do egzaminu na pilota wycieczek lub przewodnika turystycznego bez konieczności odbycia szkolenia teoretycznego i praktycznego, umożliwienie egzaminowania przez jedną wybraną przez egzaminowanego komisję egzaminacyjną przewodników turystycznych na obszarze całego regionu lub trasy turystycznej, w przypadkach gdy region lub trasa przekracza granice administracyjne województw, oraz wyeliminowanie automatycznej utraty uprawnień zawodowych przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, którzy nie posiadają aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do wykonywania zawodu, na rzecz zakazu faktycznego wykonywania zadań przewodnika i pilota, jednak bez konieczności ponownego uzyskiwania uprawnień po wykonaniu badań (art. 23 i 27 ustawy).

Nie zostały natomiast uwzględnione m.in. propozycje dotyczące:

- a) podwyższenia minimalnego wieku wymaganego od osób ubiegających się o nadanie uprawnień pilota wycieczek lub przewodnika turystycznego,
- b) wprowadzenia jako nowe odrębne uprawnienie uprawnień przewodnika wysokogórskiego,
- c) odrębnego niż funkcja pilota wycieczek uregulowania funkcji rezydenta,

- d) wprowadzenia przepisów, na mocy których obowiązek uzyskania jednorazowego zezwolenia na organizowanie imprez turystycznych zostałby nałożony także na podmioty nie będące przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo działalności gospodarczej,
- e) wprowadzenia obowiązku kontroli autokarów na przejściach granicznych przez straż graniczną w zakresie posiadania przez organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego zezwolenia organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, posiadania odpowiedniego zabezpieczenia finansowego na rzecz klientów, ubezpieczenia klientów od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia, a także w zakresie kontroli pilota wycieczki.

3. Przedstawienie wyników analizy wpływu aktu normatywnego, w szczególności na:

- 1) sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przepisów ustawy w zakresie jej przystosowania do przepisów ustawy z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności (Dz. U. Nr 71, poz. 655) oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954), które wdrażają do polskiego systemu prawnego prawo Unii Europejskiej, oraz nałożenie na wojewodów kompetencji w zakresie nadawania, zawieszania, przywracania oraz cofania uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i otrzymali decyzję ministra właściwego do spraw turystyki o uznaniu tych kwalifikacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów, a także w zakresie wydawania zezwoleń organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego przedsiębiorcom mającym siedzibę na terytorium Unii Europejskiej, którzy nie będą mieli, z dniem uzyskania przez RP członkostwa w Unii Europejskiej, obowiązku tworzenia oddziałów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będzie związane z zatrudnieniem po 1 pracownikowi w każdym z urzędów wojewódzkich. / łącznie 16 etatów.

Ponadto rozszerzone zostaną zadania wojewodów w zakresie wydawania decyzji administracyjnych związanych ze zmianą, stwierdzeniem wygaśnięcia bądź cofaniem zezwoleń na działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, a także zadań kontrolnych w stosunku do organizatorów szkoleń przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Będzie się wiązało z zatrudnieniem w poszczególnych województwach następującej liczby pracowników /zgodnie z szacunkami dokonanyymi przez poszczególne urzędy wojewódzkie:

w województwie dolnośląskim	1,
w województwie kujawsko-pomorskim	2,
w województwie lubelskim	1,
w województwie lubuskim	1,
w województwie łódzkim	1,
w województwie małopolskim	3,
w województwie mazowieckim	2,
w województwie opolskim	1,
w województwie podkarpackim	2,
w województwie podlaskim	2,
w województwie pomorskim	1,
w województwie śląskim	1,
w województwie świętokrzyskim	1,
w województwie wielkopolskim	2,
w województwie zachodniopomorskim	3,
w województwie warmińsko-mazurskim	2,

– w sumie – 26 etatów.

Ww. rozszerzenie zadań wojewodów, które łącznie będzie wymagało zatrudnienia dodatkowo 42 osób, nie spowoduje dodatkowych skutków dla budżetu państwa, ponieważ, jak wynika z danych podawanych przez Ministerstwo Finansów dotyczących sprawozdawczości (Rb-70), w urzędach wojewódzkich przeciętne wykonanie zatrudnienia w korpusie służby cywilnej za rok 2002 wyniosło 76,5% planu po zmianach. Zatem analiza Ministerstwa Finansów co do stopnia wykorzystania planu zatrudnienia w urzędach wojewódzkich wskazuje na możliwość utworzenia nowych stanowisk pracy w ramach etatów będących w dyspozycji tych urzędów.

Rozszerzenie zadań ministra właściwego ds. turystyki nie spowoduje kosztów finansowych dla budżetu państwa zważywszy na stosunkowo wąski zakres rozszerzenia tych zadań.

Rozszerzenie zadań wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) w zakresie objęcia ewidencją obiektów, w których rolnicy świadczą usługi hotelarskie, nie będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami dla budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Ewidencja już istniejąca, dotychczas prowadzona przez te organy dotycząca obiektów, w których przedsiębiorcy świadczą usługi hotelarskie będzie tylko rozszerzona na rolników i nie powinno wiązać się to z dodatkowymi kosztami. Zadania te mogą więc być wykonywane w ramach istniejących struktur administracji samorządowych. W związku ze zwiększeniem zakresu zadań własnych gminy – w przyjętym przez rząd i zaopiniowanym przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego projekcie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego – przewidziano adekwatne do poziomu realizowanych zadań zwiększenie dochodów własnych. Z uwagi na toczące się w parlamencie prace nad rządowym projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, która zawiera zapisy dotyczące m.in. finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego wynikających z ustawy o usługach turystycznych, o których mowa w art. 38 tej ustawy, należy mieć na uwadze konieczność korelacji prac nad tymi dwoma projektami ustaw.

2) rynek pracy.

Regulacja powinna wpłynąć pozytywnie na rynek pracy. Usunięcie zapisów pozwalających na ich różną interpretację i dopuszczających uznaniowość przez organy administracji, a ponadto wyeliminowanie innych wątpliwości powstających w procesie stosowania ustawy powinno ułatwić prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie usług turystycznych. Ten sam efekt może mieć wprowadzenie wydawania promesy zaszeregowania budowanego obiektu hotelarskiego do rodzaju i kategorii. Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na rynek pracy, warunki życia ludności (dochody, płace, renty i emerytury, obszary ubóstwa itp.), edukację. Natomiast poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne powinna przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia w sektorze turystyki.

3) konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

Regulacja wprowadza m.in. trzyletnią sankcję dla jednostek szkolących, które prowadziły szkolenie bez upoważnienia, a także takich, którym cofnięto upoważnienie do szkolenia. Ponadto wprowadza ona sankcję, polegającą na niemożności uzyskiwania przez trzy lata zezwoleń przez osoby kierujące działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorców, w przypadku wykonywania bez wymaganego zezwolenia działalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego. Byłby prowadzony w ramach Centralnego Rejestru zezwoleń - oddzielny rejestr przedsiębiorców i osób kierujących działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorcy, którym cofnięto zezwolenie lub w stosunku do których ustalono, że prowadzą działalność bez wymaganego prawem zezwolenia.

Regulacje te powinny ułatwić zwalczanie patologicznych przykładów nieuczciwej konkurencji w szczególności przez przedsiębiorców zagranicznych nie posiadających odpowiednich zezwoleń i zabezpieczeń finansowych na rzecz klientów, oferujących na polskim rynku usługi turystyczne przez sieć agentów i jest w tym zakresie zharmonizowana z dokonaną w ostatnim czasie nowelizacją ustawy o podatku od towarów i usług. Wpływa w ten sposób przede wszystkim na poprawę konkurencyjności wewnętrznej usług turystycznych w Polsce i usług turystycznych za granicą oferowanych przez przedsiębiorców posiadających w Polsce zezwolenie i opłacających podatki.

Wprowadzenie przepisu eliminującego obecną praktykę obchodzenia przepisów dotyczących używania nazw rodzajowych obiektów hotelarskich prawnie chronionych przez ich modyfikacje, wprowadzające klientów w błąd, powinno skutkować poprawą konkurencyjności wewnętrznej w sektorze usług hotelarskich.

Ponadto projekt noweli ustawy wprowadza rozwiązanie postulowane przez przedsiębiorców inwestujących w nowe obiekty hotelarskie, polegające na wydawaniu promesy zaszeregowania budowanego obiektu hotelarskiego do rodzaju i kategorii, co pozwala prowadzić niezbędną na rynku turystycznym promocję obiektu już w okresie jego budowy i oddawania do eksploatacji, co także powinno mieć pozytywny wpływ na konkurencyjność zarówno wewnętrzną jak i zewnętrzną.

Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na konkurencyjność wewnętrzną, zewnętrzną i handel zagraniczny. Natomiast poprawi się konkurencyjność wewnętrzną przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne dzięki przepisom ułatwiającym zwalczanie patologicznych przykładów nieuczciwej konkurencji oraz – doprecyzowaniu wymogów dotyczących organizacji szkoleń dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek. Poprawa warunków

działalności przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne za granicą będzie sprzyjać wzrostowi jakości tych usług co przyczyni się do poprawy konkurencyjności zewnętrznej tego sektora usług.

4) sytuację i rozwój regionalny.

Usunięcie zapisów pozwalających na ich różną interpretację oraz wyeliminowanie innych wątpliwości powstających w procesie stosowania ustawy i uznaniowości organów administracji powinno skutkować pobudzeniem przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych na szczeblu regionalnym.

Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na rozwój regionalny, natomiast zostanie przyspieszony rozwój regionów o dużym potencjale turystycznym, ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki.

4. Wskazanie źródeł finansowania, zwłaszcza jeżeli projekt pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Projekt nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Sumaryczna Ocena Skutków Regulacji

Regulacja spowoduje pozytywne długookresowe skutki społeczne i gospodarcze. Przyczyni się do wzrostu konkurencyjności sektora usług turystycznych i do lepszej ochrony konsumentów korzystających z usług pomiotów gospodarczych działających w tym sektorze oraz w większym stopniu zharmonizuje polskie przepisy w tym zakresie z rozwiązaniami prawnymi stosowanymi w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.

UZASADNIENIE DOSTOSOWAWCZEGO CHARAKTERU PROJEKTU USTAWY O ZMIANIE USTAWY O USŁUGACH TURYSTYCZNYCH ORAZ USTAWY KODEKS WYKROCZEŃ

Ustawa o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz ustawy Kodeks wykroczeń ma na celu wprowadzenie postulowanych przez przedsiębiorców, nowych przepisów ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej w sektorze usług turystycznych, a także wprowadzenie nowych uregulowań ułatwiających wdrażanie jej w życie przez organy administracji, z uwzględnieniem głównego celu ustawy, jakim jest ochrona interesów konsumentów usług turystycznych.

Przepisy dostosowujące ustawę o usługach turystycznych do prawa Unii Europejskiej dotyczą przede wszystkim jednej z podstawowych zasad wspólnotowego porządku prawnego jaką jest zasada swobody świadczenia usług. Zasada ta została potwierdzona została w art. 43-49 Traktatu Ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Przepisy projektu, realizujące tę zasadę, to przede wszystkim przepis art. 1 pkt 4 projektu przewidujący zmianę brzmienia art. 7 ustawy o usługach turystycznych. Przepis art. 7 w brzmieniu projektu przewiduje, iż w przypadku udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia na prowadzenie działalności organizatora turystycznego lub pośrednika turystycznego przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej, podmiot taki może wystąpić do dowolnie wybranego wojewody.

Dodatkowo projektowane przepisy zakładają, iż w przypadku gdy przedsiębiorca nie ma siedziby lub miejsca zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, zobligowany jest do przedstawienia odpowiedników polskich dokumentów (zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON, odpis z Krajowego Rejestru Sądowego). Zaproponowane rozwiązanie nie spowoduje konieczności ubiegania się przez taki podmiot o uzyskanie dodatkowych dokumentów, i w związku z tym nie narusza zasady swobody świadczenia usług przyjętej we Wspólnocie.

Art. 1 pkt 20 projektu zmienia dotychczasowe brzmienie art. 28 ustawy, zgodnie z którym uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej nie posiadającym miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika

turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach, nadaje, zawiesza, przywraca oraz cofa wojewoda wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Projektowany przepis stanowi przystosowanie ustawy do przepisów ustawy z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności (Dz. U. Nr 71, poz. 655) oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych (Dz. U. Nr 87, poz. 954), które wdrażają do polskiego systemu prawnego wspólnotowy system uznawania kwalifikacji zawodowych, pozostając w zgodzie z ww. zasadą swobody świadczenia usług.

Ponadto projekt przewiduje, iż zmienione przepisy art.7 ust.2 oraz art.38 ust.3 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej. Przepis przejściowy ma na celu zharmonizowanie wejścia w życie przepisów projektu z przepisami ustaw regulujących kwestię uznawania kwalifikacji nabytych w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej.

Wejście w życie w tym samym czasie odnośnych przepisów projektu jak i przepisów odrębnych ustaw regulujących kwestię uznawania prawa do wykonywania zawodu w Państwach Członkowskich Unii Europejskiej zapewnia właściwe funkcjonowanie systemu uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych na terenie Wspólnoty przewidzianego w polskich aktach prawnych i zapobiega ryzyku powstania luki w polskim systemie prawnym.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

MINISTER
Prof. dr hab. Danuta Hübner

Sekr. Min. DH/2174 /2003/ DPE-dwr

Warszawa, 9.07. 2003

Pan
Aleksander Proksa
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń, z prawem Unii Europejskiej wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (DZ. U. Nr 106 poz. 49), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Minister Danutę Hübner, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-110-03), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

- I. Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń jest między innymi wprowadzenie, postulowanych przez przedsiębiorców, nowych przepisów ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej w sektorze usług turystycznych, a także wprowadzenie nowych uregulowań ułatwiających wdrażanie jej w życie przez organy administracji, z uwzględnieniem głównego celu ustawy, jakim jest ochrona interesów konsumentów usług turystycznych.
- II. Projektowana regulacja podlega ocenie zgodności z prawem Unii Europejskiej w zakresie postanowień dotyczących funkcjonującej we Wspólnocie Europejskiej zasady swobody świadczenia usług.
- III. Przepis art. 1 pkt 4 projektu, przewidujący zmianę brzmienia art. 7 ustawy przewiduje, iż organem właściwym dla udzielenia, odmowy udzielenia, zmiany, stwierdzenia wygaśnięcia lub cofnięcia zezwolenia albo ograniczenia zakresu terytorialnego zezwolenia na prowadzenie działalności organizatora turystycznego lub pośrednika

turystycznego przedsiębiorcy zagranicznego mającego siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest wybrany przez niego wojewoda. W zakresie dokumentów potwierdzających spełnienie warunków ustawy takich jak odpis z Krajowego Rejestru Sądowego, zaświadczenie o wpisie do ewidencji czy kopia zaświadczenia o numerze identyfikacyjnym REGON, przedsiębiorca zagraniczny mający siedzibę na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej jest zobowiązany do przedstawienia ich odpowiedników wydanych przez organy państw członkowskich UE.

- IV. Projekt ustawy w art. 1 pkt 20, zmieniający brzmienie art. 28 ustawy, wprowadza przepis, na mocy którego obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, którzy nabyli kwalifikacje do wykonywania zawodu przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w tych państwach, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i otrzymają decyzję ministra właściwego do spraw turystyki o uznaniu tych kwalifikacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie odrębnych przepisów, uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek będzie nadawał, zawieszał, przywracał oraz cofał wojewoda wybrany przez osobę ubiegającą się o te uprawnienia. Projektowany przepis stanowi przystosowanie ustawy o usługach turystycznych do przepisów ustawy z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, które wdrażają do polskiego systemu prawnego odpowiednie przepisy wspólnotowe dotyczące uznawania kwalifikacji. Projektowany przepis pozostaje w zgodności z systemem przyjętym przez te ustawy (na przykład z art. 4 ustawy z dnia 10 maja 2002 r.).
- V. Analiza przepisów projektu, o których mowa w pkt III-IV niniejszej opinii pozwala stwierdzić, iż rozwiązania zaproponowane przez projektodawcę pozostają w zgodności z prawem Unii Europejskiej, a w szczególności nie naruszają funkcjonującej w Unii Europejskiej zasady swobody świadczenia usług. Dodatkowo należy stwierdzić, iż przepis przejściowy art. 6 projektu, przewidujący wejście w życie przepisów art. 7 ust.2 oraz art. 38 ust. 3 ustawy od dnia uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej, pozwoli na zharmonizowanie stosowania przepisów projektu z przepisami ustawy z dnia 10 maja 2002 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii

Europejskiej kwalifikacji do podejmowania lub wykonywania niektórych działalności oraz ustawy z dnia 26 kwietnia 2001 r. o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych, które również wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

W konkluzji pragnę stwierdzić, iż projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

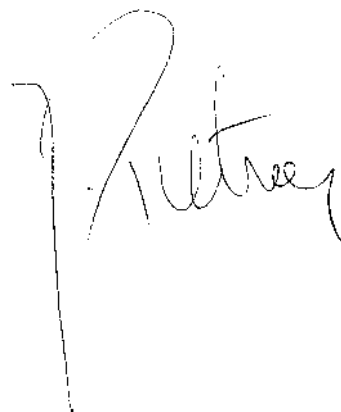
Do uprzejmej wiadomości:

Pan

Jerzy Hausner

Minister Gospodarki, Pracy

i Polityki Społecznej

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

z dnia .....

**w sprawie centralnego rejestru zezwoleń na działalność organizatorów turystyki i
pośredników turystycznych**

Na podstawie art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578 z późn. zm.) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe zasady i tryb prowadzenia centralnego rejestru zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na organizowaniu imprez turystycznych oraz na pośrednictwie na zlecenie klientów w zawieraniu umów o świadczenie usług turystycznych, wydawanych w trybie określonym ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, zwanego dalej "rejestrem", dokumenty i dane, na podstawie których dokonuje się wpisu do rejestru, oraz zakres danych gromadzonych w księdze rejestrowej i jej wzór.

§ 2. 1. Rejestr prowadzi minister właściwy do spraw turystyki.

2. Wpisów do rejestru dokonuje się na podstawie ostatecznych decyzji o udzieleniu, ograniczeniu zakresu, zmianie przedmiotu lub zakresu terytorialnego, stwierdzeniu wygaśnięcia decyzji oraz stwierdzeniu prowadzenia działalności bez wymaganego zezwolenia, o którym mowa w § 1, oraz na podstawie informacji przekazanych przez wojewodę o formie zapewnienia zwrotu wpłat wniesionych przez klientów i pokrycia kosztów powrotu klientów do kraju, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wpisów do rejestru dokonuje się również na podstawie informacji przekazanych przez wojewodów lub upoważnione przez nich jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, o wypłatach środków w celu pokrycia kosztów powrotu klientów do kraju i zwrotu wniesionych przez nich wpłat, pomniejszających sumy zabezpieczenia.

4. Wojewoda niezwłocznie przekazuje ministrowi właściwemu do spraw turystyki kopie decyzji i informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, mogą być przekazywane przez wojewodów w formie elektronicznej.

§ 3. Dane o formach zabezpieczenia finansowego, o których mowa w § 2 ust. 2, mogą być przekazywane w postaci kopii umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej lub umów ubezpieczenia, składanych przez przedsiębiorców ubiegających się o zezwolenie, lub w formie wyciągów obejmujących:

- 1) wskazanie banku lub zakładu ubezpieczeniowego udzielającego zabezpieczenia finansowego,
- 2) wskazanie sumy gwarancji lub sumy gwarancyjnej w umowie ubezpieczenia,
- 3) wskazanie terminu ważności zabezpieczenia finansowego oraz terminu, do którego jest możliwe składanie żądania wypłaty środków z zabezpieczenia finansowego,

- 4) określenie jednostki organizacyjnej lub osoby, do której należy zgłaszać żądanie wypłaty środków z zabezpieczenia finansowego, wraz z podaniem adresu oraz numeru telefonu i telefaksu, zapewniających niezwłoczny kontakt w tej sprawie.

§ 4. 1. Rejestr jest prowadzony w postaci ksiąg rejestrowych w formie elektronicznej.

2. Każdego wpisu do księgi rejestrowej dokonuje się na odrębnej karcie, przy czym każdy wpis oznacza się numerem wynikającym z kolejności wpisów oraz zaopatrjuje się w datę jego dokonania.

3. Dla każdego przedsiębiorcy prowadzącego działalność, o której mowa w § 1, sporządza się odrębną księgę rejestrową, opatrując ją osobnym numerem. Jeżeli podmiot wpisany do rejestru został utworzony w wyniku przekształcenia innego podmiotu lub połączenia innych podmiotów, w rejestrze zamieszcza się także oznaczenia poprzednich numerów rejestrowych tego podmiotu lub podmiotów, które uległy połączeniu.

4. Księga rejestrowa składa się z pięciu działów.

5. W dziale pierwszym rejestru zamieszcza się następujące dane:

- 1) oznaczenie przedsiębiorcy, jego formy prawnej, siedziby zakładu głównego i nazwy, pod jaką świadczy usługi objęte zezwoleniem,
- 2) oznaczenie liczby jednostek organizacyjnych samodzielnie dokonujących czynności prawnych, ich siedziby oraz imiona i nazwiska osób kierujących ich działalnością,
- 3) oznaczenie organu zezwalającego na działalność oraz numer i datę wydania zezwolenia,
- 4) numer identyfikacyjny REGON przedsiębiorcy,
- 5) oznaczenie poprzedniego numeru rejestrowego przedsiębiorcy, o którym mowa w ust. 3.

6. W dziale drugim rejestru zamieszcza się imiona i nazwiska osób kierujących działalnością zakładu głównego, o którym mowa w ust. 5 pkt 1.

7. W dziale trzecim rejestru zamieszcza się informacje o przedmiocie i zakresie działalności objętej zezwoleniem, informacje o formie zabezpieczenia finansowego tej działalności, o podmiocie udzielającym zabezpieczenia finansowego oraz informację o ograniczeniu zakresu zezwolenia.

8. W dziale czwartym rejestru zamieszcza się informacje o wysokości sumy gwarancji lub sumy gwarancyjnej ubezpieczenia, dacie upływu ważności zabezpieczenia finansowego, terminie zgłaszania żądań wypłaty wynikającym z dokumentów zabezpieczenia finansowego oraz o zgłoszonych żądaniach wypłaty i zrealizowanych wypłatach środków z zabezpieczenia finansowego, pomniejszających jego sumę. Informacje odnoszące się do sumy zabezpieczenia finansowego podaje się w złotych lub w euro, z zależności od waluty zabezpieczenia finansowego.

9. W dziale piątym rejestru zamieszcza się informacje o cofnięciu zezwolenia, wygaśnięciu zezwolenia, ograniczeniu zakresu terytorialnego zezwolenia, zmianie przedmiotu działalności objętego zezwoleniem lub zakresu terytorialnego działalności objętego zezwoleniem, a w odniesieniu do przedsiębiorców będących osobami prawnymi lub niemającymi osobowości prawnej spółkami prawa handlowego – także informacje o otwarciu i zakończeniu likwidacji.

10. Wpisowi podlegają również zmiany i uzupełnienia danych zamieszczonych w rejestrze.

11. Wzór karty księgi rejestrowej, o której mowa w ust. 2, określa załącznik do rozporządzenia.

§ 5. 1. Wpis do rejestru potwierdza się odpisem księgi rejestrowej w formie wydruku komputerowego, przesyłanym wojewodzie udzielającemu zezwolenia i zainteresowanemu przedsiębiorcy.

2. Przedsiębiorca objęty wpisem do rejestru może żądać sprostowania wpisu, jeżeli jest on niezgodny z informacjami zawartymi w zezwoleniu i danymi, o których mowa w § 2 ust. 2.

§ 6. 1. Dla każdego przedsiębiorcy podlegającego wpisowi prowadzi się akta rejestrowe obejmujące dokumenty stanowiące podstawę wpisu do rejestru.

2. Akta rejestrowe nie mogą być udostępniane osobom trzecim.

§ 7. 1. Rejestr jest jawny. Każdy może żądać udzielenia informacji objętych wpisem do rejestru przez złożenie zapytania w dowolnej formie w odniesieniu do konkretnych przedsiębiorców, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Informacje zawarte w rejestrze mogą być udostępniane także w sposób zautomatyzowany, w tym poprzez powszechnie dostępne sieci komputerowe.

§ 8. Informację udzieloną w związku z zapytaniem dotyczącym wysokości sumy gwarancji organ rejestrowy uzupełnia o informacje o dokonanych wypłatach i zgłoszonych żądaniach wypłaty, pomniejszających tę sumę.

§ 9. 1. Wojewoda ma prawo dostępu do pełnych danych rejestrowych, niezależnie od miejsca siedziby przedsiębiorcy.

2. Dane rejestrowe mogą być udostępniane jednostkom samorządu gospodarczego oraz organizacjom zajmującym się ochroną praw konsumenta.

3. Jednostki i organizacje, o których mowa w ust. 2, organ rejestrowy oraz wojewodowie mogą publikować wykaz przedsiębiorców posiadających zezwolenie na działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, obejmujący nazwy i siedziby, pod jakimi świadczą oni usługi turystyczne.

4. Dopuszcza się udzielanie informacji zbiorczych dla celów naukowo-badawczych, pod warunkiem zachowania ich anonimowości.

5. W ramach rejestru prowadzi się wykaz przedsiębiorców oraz osób kierujących działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorców, którym cofnięto zezwolenie na prowadzenie działalności, o której mowa w § 1, a także wykaz przedsiębiorców, którzy prowadzili działalność, o której mowa w § 1, bez wymaganego zezwolenia.

6. Przedsiębiorcy oraz osoby, o których mowa w ust. 5 nie mogą uzyskać zezwolenia organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego przez okres 3 lat od dnia wydania ostatecznej decyzji o cofnięciu zezwolenia na prowadzenie działalności, o której mowa w § 1 lub stwierdzeniu prowadzenia działalności, o której mowa w § 1 bez zezwolenia.

7. Wykaz, o którym mowa w ust. 5, zawiera informacje o terminie upływu okresu zakazu prowadzenia działalności, o której mowa w § 1.

8. Z wykazu, o którym mowa w ust.5 wykreśla się przedsiębiorcę oraz osobę kierującą działalnością przedsiębiorstwa w imieniu przedsiębiorcy po upływie terminu, o którym mowa w ust.7 .

9. Wojewoda ma prawo dostępu do wykazu, o którym mowa w ust.5

§ 10. Dotychczasowe wpisy do ksiąg rejestrowych zachowują ważność.

§ 11. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia.....2003 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń nadała nowe brzmienie art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578 z późn. zm.). Na mocy tego przepisu Minister właściwy do spraw turystyki został zobowiązany aby, w drodze rozporządzenia, określić szczegółowe zasady i tryb prowadzenia centralnego rejestru zezwoleń, wskazując w szczególności dokumenty i dane, na podstawie których dokonuje się wpisu do rejestru, oraz zakres danych gromadzonych w księdze rejestrowej i jej wzór. Rozporządzenie określa m.in. dokumenty będące podstawą wpisu do rejestru, a także zasady dotyczące uzyskiwania informacji z rejestru.

WZÓR KARTY KSIĘGI REJESTROWEJ

Centralny Rejestr Zezwoleń

Numer księgi

na działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych

Dział I

Numer wpisu	<input type="text"/>	Data wpisu	<input type="text"/>
Przedsiębiorca	<input type="text"/>		
Forma prawna	<input type="text"/>		
Zakład główny:	Nazwa	<input type="text"/>	
	Siedziba: ulica	<input type="text"/>	
	Siedziba: kod pocztowy	<input type="text"/>	
	Siedziba: miejscowość	<input type="text"/>	
	Województwo	<input type="text"/>	
Liczba jednostek organizacyjnych samodzielnie dokonujących czynności prawnych ¹ :	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Jednostki organizacyjne:	Nazwa	<input type="text"/>	
1	Siedziba: ulica	<input type="text"/>	
	Siedziba: kod pocztowy	<input type="text"/>	
	Siedziba: miejscowość	<input type="text"/>	
	Województwo	<input type="text"/>	
	Kierujący działalnością	<input type="text"/>	
Jednostki organizacyjne:	Nazwa	<input type="text"/>	
2	Siedziba: ulica	<input type="text"/>	
	Siedziba: kod pocztowy	<input type="text"/>	
	Siedziba: miejscowość	<input type="text"/>	
	Województwo	<input type="text"/>	
	Kierujący działalnością	<input type="text"/>	
Jednostki organizacyjne:	Nazwa	<input type="text"/>	
3	Siedziba: ulica	<input type="text"/>	
	Siedziba: kod pocztowy	<input type="text"/>	
	Siedziba: miejscowość	<input type="text"/>	
	Województwo	<input type="text"/>	
	Kierujący działalnością	<input type="text"/>	
Jednostki organizacyjne:	Nazwa	<input type="text"/>	
4	Siedziba: ulica	<input type="text"/>	
	Siedziba: kod pocztowy	<input type="text"/>	
	Siedziba: miejscowość	<input type="text"/>	
	Województwo	<input type="text"/>	
	Kierujący działalnością	<input type="text"/>	
Organ zezwalający	<input type="text"/>		
Numer zezwolenia	<input type="text"/>		
Data wydania zezwolenia	<input type="text"/>	REGON	<input type="text"/>
Poprzedni(e) numer(y) rejestrowy(e)	<input type="text"/>		

Dział II Kierujący zakładem
głównym

--

Dział III

Przedmiot działalności

Forma zabezpieczenia

Podmiot

zabezpieczający

Ograniczenie zakresu

zezwolenia

	Zakres działalności	

Dział IV

Suma zabezpieczenia

Data upływu ważności

zabezpieczenia

Termin zgłaszania żądań

wypłaty z zabezpie-

czenia

Zrealizowane wypłaty

pomniejszające sumę

zabezpieczenia

	Suma zabezpieczenia pomniejszona o wypłaty	

Dział V

Cofnięcie zezwolenia

Data zaprzestania

działalności

Otwarcie likwidacji

	Zakończenie likwidacji	

¹ W przypadku większej liczby jednostek organizacyjnych niż cztery, w dziale I sporządza się dodatkowe karty.

Rozporządzenie
Ministra Kultury
z dnia .....

**w sprawie szkolenia i wykonywania funkcji przewodnika turystycznego
w muzeach i zabytkach**

Na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia ..... o usługach turystycznych (Dz.U. Nr .... poz.) zarządza się, co następuje:

§1.

1. Szkolenie przewodników turystycznych w zakresie oprowadzania wycieczek po muzeum może odbywać się jako:
  - 1) element szkolenia przewodników turystycznych, realizowany we współpracy z właściwym muzeum;
  - 2) szkolenie specjalistyczne realizowane samodzielnie przez muzeum, dla osób posiadających uprawnienia przewodnika turystycznego.
2. Szkolenie w muzeum odbyte w ramach szkolenia przewodników turystycznych potwierdza się odpowiednim wpisem do dokumentacji szkolenia.
3. Szkolenie w ramach szkolenia specjalistycznego organizowanego przez muzeum, potwierdza się zaświadczeniem wydanym zgodnie z przepisami o systemie oświaty.

§2.

1. Program szkolenia ustala dyrektor muzeum lub osoba sprawująca opiekę na obiektem zabytkowym.
2. Program szkolenia powinien obejmować zagadnienia:
  - 1) znajomości zbiorów muzeum, w kontekście historycznym, artystycznym, naukowym, przyrodniczym lub innym, uzasadnionym ich specyfiką;
  - 2) znajomości zasad zwiedzania, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa zbiorów;
  - 3) organizacji udostępniania zbiorów.
3. Szkolenie kończy się egzaminem przed komisją powołaną przez dyrektora muzeum lub osobę sprawującą opiekę nad obiektem zabytkowym.

§ 3.

Dyrektor muzeum może wprowadzić szkolenie uzupełniające, jeżeli jest to uzasadnione wzbogaceniem zbiorów lub zmianą sposobu ich ekspozycji. Szkolenie takie nie powinno być organizowane częściej niż raz w roku.

§ 4.

1. Zasady wykonywania funkcji przewodnika turystycznego w muzeum określa regulamin nadany przez dyrektora muzeum.
2. Nadzór nad wykonywaniem zadań przewodnika turystycznego w muzeach i zabytkach sprawuje dyrektor muzeum lub osoba sprawująca opiekę nad obiektem zabytkowym.

§ 5.

W przypadku stwierdzenia uchybień w wykonywaniu zadań przewodnika turystycznego w muzeach i zabytkach dyrektor muzeum lub osoba sprawująca opiekę nad obiektem zabytkowym może:

- 1) skierować go na szkolenie uzupełniające, o którym mowa w § 3;
- 2) wnioskować do właściwego organu o zawieszenie uprawnień przewodnika turystycznego w przypadku zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 26 ust.1 ustawy.

§ 6.

Wojewoda określi w warunkach upoważnienia do szkolenia przewodników turystycznych listę muzeów na terenie województwa, których znajomość powinna zostać uwzględniona w programie szkolenia przewodników turystycznych, zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. Nr 133, poz. 884 i Nr 158, poz.1043, z 1998 r. Nr 113, poz. 714, z 1999 r. Nr 40, poz. 401 oraz z 2000 r. Nr 43, poz. 486).

§ 7.

Przepisy rozporządzenia stosuje się odpowiednio do szkolenia i wykonywania funkcji przewodnika turystycznego w zabytkach udostępnianych do zwiedzania. Uprawnienia dyrektora muzeum wykonuje kierownik jednostki zarządzającej zabytkiem.

§8.

Przewodnicy turystyczni, którzy, na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów, odbyli szkolenie w poszczególnych muzeach i obiektach zabytkowych, potwierdzone zaświadczeniem wydanym przez dyrektora muzeum lub upoważnioną przez niego osobę, są zwolnieni z obowiązku szkolenia w rozumieniu przepisów niniejszego rozporządzenia, z wyjątkiem szkolenia uzupełniającego, o którym mowa w § 3.

§ 9.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

MINISTER KULTURY

W porozumieniu:
Minister Gospodarki , Pracy i Polityki Społecznej

Uzasadnienie

I. Istniejący stan rzeczy w dziedzinie, która ma być unormowana oraz wyjaśnienie potrzeby i celu wydania aktu. Ustawa o usługach turystycznych obowiązująca od 1 lipca 1998 r. ustala warunki działalności biur podróży, świadczenia usług hotelarskich i pracy przewodników turystycznych i pilotów wycieczek w sposób zapewniający ochronę interesów konsumenta. Ustawa wyraźnie uporządkowała działanie rynku usług turystycznych w Polsce. Na podstawie delegacji zawartej w art 33 ust. 3 minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego jest zobowiązany do wydania rozporządzenia w sprawie określenia zasad szkolenia i wykonywania zadań przewodnika turystycznego w muzeach i zabytkach.

Sprawy przewodnictwa muzealnego regulowały do dnia 4 lutego 1997r. przepisy ustawy z dnia 15 lutego 1962r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (Dz. U. nr 10, poz. 48) i wydane na jej podstawie zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 11 września 1962r. w sprawie wykonywania działalności przewodnika po muzeach, na wystawach i po zabytkach nieruchomościach (M. P. nr 77, poz. 361). Zgodnie z art. 69 tej ustawy wykonywanie działalności przewodnika w muzeach, na wystawach i po zabytkach nieruchomościach wymagało zezwolenia. Z obowiązku uzyskiwania zezwolenia zwolniono pracowników muzeów państwowych oraz nauczycieli szkół państwowych. Zarządzenie określało właściwość władz i tryb udzielania zezwoleń. Przepis art. 69 ustawy o ochronie dóbr kultury został uchylony przez art. 35 pkt 10 ustawy z dnia 21 listopada 1996r. o muzeach (Dz. U. z 1997r. nr 5, poz. 24 ze zmianą z 1998r. nr 106, poz. 668), w związku z czym cytowane zarządzenie utraciło moc.

Na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy o muzeach Minister Kultury i Sztuki wydał rozporządzenie z dnia 26 czerwca 1998r. w sprawie wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania stanowisk w muzeach oraz trybu ich stwierdzania (Dz. U. nr 122, poz. 804). Określił w nim wymagania dla przewodników muzealnych, na które składa się ukończenie szkoły średniej i przeszkolenie specjalistyczne (załącznik, tab. 2, poz. 17). Rozporządzenie to nie precyzowało jednak, jakie są warunki przeszkolenia specjalistycznego oraz kto prowadzi takie szkolenie i jakiego rodzaju świadectwo lub zaświadczenie powinien organizator szkolenia wydawać zainteresowanym. Ta niekompletna regulacja utraciła moc z dniem 14 kwietnia 1999r. w związku z wydaniem nowego rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 9 marca 1999r. w sprawie określenia dla pracowników tworzących zawodową grupę muzealników wymagań kwalifikacyjnych uprawniających do zajmowania stanowisk związanych z działalnością podstawową muzeów oraz trybu ich stwierdzania (Dz. U. z 1999r. nr 26, poz. 233), w którym nie przewiduje się stanowiska przewodnika muzealnego. Dną podstawą prawną wykonywania funkcji przewodnika w muzeach pozostaje zatem art 33 ustawy o usługach turystycznych, zgodnie z którym przewodnicy turystyczni mogą po przeszkoleniu oprowadzać obsługiwane wycieczki po muzeach, wystawach i zabytkach, gdy zadania tego nie wykonuje uprawniony pracownik etatowy.

II. Wykazanie różnic między dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym.

Dotychczasowy stan prawny tzn. brak regulacji powoduje, że po obiektach stanowiących dziedzictwo narodowe oprowadzają m. in. osoby nie posiadające żadnego przygotowania merytorycznego lub znający dany obiekt tylko w wąskim zakresie, bez spojrzenia na cały region czy miasto, oraz nie zawsze posiadające umiejętności zainteresowania przedmiotem i jego historią. Takich umiejętności w sposób kompleksowy wymagają egzaminatorzy na przewodników turystycznych (miejskich, terenowych i górskich).

III. Charakterystyka i ocena przewidywanych, związanych z wejściem w życie aktu, skutków prawnych w tym w szczególności dotyczących ograniczenia uznaniowości i uproszczenia stosowanych procedur.

Wprowadzenie regulacji przyczyni się do zwiększenia promocji dóbr kultury przez ich profesjonalne prezentowanie. Przewodnicy turystyczni zyskają szansę, rozszerzenia swojej wiedzy i umiejętności poprzez szkolenia w najbardziej ciekawych obiektach. Żywy kontakt z kulturą i sztuką zwiększy ich wrażliwość na piękno, szacunek dla dóbr kultury i sprawi, że polska kultura będzie lepiej prezentowana odwiedzającym Polskę gościom z Europy i innych kontynentów.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wskazanie podmiotów na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt rozporządzenia w proponowanym kształcie będzie oddziaływał na przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług turystycznych, organizatorów szkoleń na przewodników turystycznych. Posiadający zezwolenia organizatorzy turystyki będą mieli większe możliwości uatrakcyjniania programów zwiedzania miast i regionów z przewodnikami. Projektowana regulacja będzie także miała wpływ na konsumentów usług turystycznych -poprawi się jakość tych usług.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt był konsultowany z Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym reprezentującym zarówno przewodników turystycznych jak i zwykłych turystów chętnie odwiedzających polskie muzea i obiekty historyczne.

Projekt powstał we współpracy z Departamentem Turystyki Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

3. Przedstawienie wyników analizy wpływu aktu normatywnego, w szczególności na:

a) sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego,

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

b) rynek pracy,

Regulacja powinna wpłynąć pozytywnie na rynek pracy. Przejrzyste reguły dotyczące oprowadzania po obiektach zabytkowych i muzeach spowodują poprawą warunków świadczenia usług przez odpowiednio przygotowanych przewodników. Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na rynek pracy, warunki życia ludności (dochody, płace, renty i emerytury, obszary ubóstwa itp.), edukacją. Natomiast poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne powinna przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia w sektorze turystyki.

c) konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki,

Regulacje te powinny ułatwić zwalczanie patologicznych przykładów nieuczciwej konkurencji. Wpływają w ten sposób przede wszystkim na poprawę konkurencyjności wewnętrznej usług turystycznych w Polsce i usług turystycznych za granicą oferowanych przez przewodników posiadających w Polsce wymagane uprawnienia. Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na konkurencyjność wewnętrzną, zewnętrzną i handel zagraniczny. Natomiast poprawi się konkurencyjność wewnętrzną przedsiębiorców świadczących usługi turystyczne dzięki doprecyzowaniu wymogów dotyczących organizacji szkoleń dla przewodników turystycznych.

d) sytuację i rozwój regionalny.

Wylimowanie wątpliwości, kto faktycznie może oprowadzać turystów i zwiedzających po muzeach i zabytkach powinno skutkować pobudzeniem przedsiębiorczości w zakresie usług turystycznych na szczeblu regionalnym.

Brak będzie istotnych długookresowych kosztów jeśli chodzi o wpływ projektowanej regulacji na rozwój regionalny, natomiast przyspieszony zostanie rozwój regionów o dużym potencjale turystycznym.

4. Wskazanie źródeł finansowania, zwłaszcza jeżeli projekt pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wydatki związane ze szkoleniem przewodników turystycznych w muzeach i zabytkach będą pokrywali sami zainteresowani rozszerzeniem wiedzy i umiejętności i uzyskaniem możliwości uzyskiwania większych korzyści poprzez oprowadzanie turystów i zwiedzających po tych obiektach.

Sumaryczna Ocena Skutków Regulacji

Regulacja spowoduje pozytywne długookresowe skutki społeczne i gospodarcze. Przyczyni się do wzrostu konkurencyjności sektora usług turystycznych i do lepszej jakości usług przewodnickich oraz przyczyni się do lepszej prezentacji polskich dóbr kultury.

ROZPORZĄDZENIE
Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
z dnia .....r.
w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek

Na podstawie art. 21 ust. 4, art. 24 b oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001r. nr 55, poz. 578, z 2003 r. Nr ....., poz. .....) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1
Przepisy ogólne

§ 1.

Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz miast, w których wykonywanie zadań przewodnika turystycznego wymaga posiadania uprawnień przewodnika miejskiego;
- 2) warunki, jakie powinien spełniać organizator szkolenia ubiegający się o upoważnienie do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek;
- 3) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o:
  - a) nadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek,
  - b) upoważnienie do przeprowadzenia szkolenia przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek oraz tryb i zasady kontroli szkoleń,
- 4) właściwość terytorialną wojewodów powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek;
- 5) wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, sprawdzenie znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek oraz wysokość wynagrodzenia egzaminatorów;
- 6) miasta i obszary, na których organizatorzy turystyki mają obowiązek zapewnienia udziału przewodnika turystycznego;
- 7) programy szkolenia i zasady egzaminowania kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek;
- 8) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, zakres terytorialny uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia odpowiedniej klasy;
- 9) skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek;
- 10) skład i zasady działania komisji egzaminacyjnych języków obcych, wzory świadectw wydawanych przez te komisje oraz tryb wylaniania kandydatów do umieszczenia na liście ministra właściwego do spraw turystyki, o której mowa w art. 32 ust. 3;
- 11) wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek oraz tryb okazywania legitymacji przewodnika turystycznego i pilota wycieczek upoważnionym organom oraz sposób noszenia identyfikatorów podczas wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.

§ 2.

Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) warunkach zimowych – należy przez to rozumieć występowanie lokalnych zaledzeń, głębokiego lub świeżego śniegu oraz ujemnych temperatur;
- 2) warunkach letnich – należy przez to rozumieć stan, w którym nie występują łącznie co najmniej dwa czynniki atmosferyczne, o których mowa w pkt. 1.

Rozdział 2

Szkolenia dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek

§ 3.

1. Upoważnienie do przeprowadzenia szkolenia przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek wydaje na wniosek zainteresowanego podmiotu, zwanego dalej „wnioskodawcą”, wojewoda właściwy dla miejsca odbywania szkolenia.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) wskazanie jednostki organizacyjnej lub osoby ubiegającej się o upoważnienie;
- 2) określenie zakresu szkolenia, które wnioskodawca zamierza prowadzić, w tym wskazanie:
  - a) czy szkolenie ma mieć charakter podstawowy, czy uzupełniający,
  - b) obszaru uprawnień, którego ma dotyczyć szkolenie przewodników turystycznych, z podaniem zasięgu regionu lub trasy turystycznej dla uprawnień przewodnika terenowego innych niż obszar całego województwa,
- 3) wskazanie, czy upoważnienie ma mieć charakter stały czy jednorazowy;
- 4) oświadczenie, czy szkolenie będzie przeprowadzone w ramach prowadzonej działalności gospodarczej;
- 5) wskazanie kierownika szkolenia lub innej osoby upoważnionej do występowania wobec wojewody w sprawach związanych ze szkoleniem;
- 6) informację o dotychczasowych szkoleniach prowadzonych przez wnioskodawcę, jeżeli wnioskodawca prowadził uprzednio szkolenia;
- 7) opis warunków szkolenia, w tym wskazanie miejsca odbywania wykładów i zajęć praktycznych, a także określenie miejsca przechowywania dokumentacji szkolenia i archiwum wydanych dokumentów.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) szczegółowe programy szkolenia, zgodne z odpowiednimi wymaganiami programów, o których mowa w § 4;
- 2) wykaz kadry wykładowców i instruktorów realizujących zajęcia objęte programem szkolenia, z udokumentowaniem ich kwalifikacji w formie:
  - a) odpisu dyplomu ukończenia studiów wyższych,
  - b) zaświadczenia o posiadaniu praktyki uzasadniającej powierzenie obowiązków instruktora w ramach zajęć praktycznych, wydanego przez jednostkę powierzającą zainteresowanemu wykonywanie zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek lub przez stowarzyszenie zrzeszające przewodników turystycznych i pilotów wycieczek,
- 3) opinię wojewody lub wojewodów właściwych dla obszaru uprawnień przewodników turystycznych, jeżeli wojewoda, o którym mowa w ust. 1, nie jest właściwy dla tego obszaru;
- 4) oświadczenia osób objętych wykazem, o którym mowa w pkt. 2, potwierdzające zgodę na współpracę z wnioskodawcą w zakresie objętym wnioskiem;
- 5) dokumenty potwierdzające prawo do korzystania z lokali wskazanych we wniosku jako miejsce prowadzenia zajęć, a także dokumenty potwierdzające prawo do korzystania z siedziby, w której wnioskodawca zamierza przechowywać dokumentację szkolenia i archiwum wydanych dokumentów;
- 6) wewnętrzny regulamin szkolenia, przedstawiany słuchaczom, określający w szczególności warunki potwierdzania udziału w zajęciach teoretycznych i praktycznych oraz ich zaliczenia;

4. Kontroli szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek dokonują osoby imiennie upoważnione przez wojewodę, który wydał organizatorowi szkolenia upoważnienie do szkolenia.

5. Osoby dokonujące kontroli powiadamiają o stwierdzonych uchybieniach wojewodę.

§ 4.

1. Ustala się program podstawowego szkolenia ogólnego dla kandydatów na przewodników turystycznych, określony w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

2. Ustala się programy podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na:

1) przewodników górskich, składający się z:

a) części ogólnej - dla wszystkich przewodników górskich, określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia,

b) części szczegółowej - odrębnej dla przewodników beskidzkich, sudeckich i tatrzańskich, określony odpowiednio w załącznikach nr 3-5 do rozporządzenia,

2) przewodników miejskich - określony w załączniku nr 6 do rozporządzenia;

3) przewodników terenowych - określony w załączniku nr 7 do rozporządzenia.

3. Ustala się programy uzupełniającego szkolenia dla kandydatów na przewodników górskich:

1) ubiegających się o klasę drugą i pierwszą - określone w załączniku nr 8 do rozporządzenia;

2) ubiegających się o uprawnienie do prowadzenia wycieczek w warunkach wysokogórskich, powyżej III stopnia trudności w warunkach zimowych i IV stopnia trudności w warunkach letnich – określone w załączniku nr 9 do rozporządzenia.

4. Ustala się program szkolenia dla kandydatów na pilotów wycieczek, określony w załączniku nr 10 do rozporządzenia.

5. Program szkolenia podstawowego kandydatów na przewodników górskich obejmuje co najmniej 250 godzin zajęć, w tym po 50 godzin problematyki określonej w załączniku nr 1 i 2, oraz 150 godzin problematyki określonej odpowiednio w załączniku nr 3, 4 lub 5, z tym, że program szkolenia przewodników górskich tatrzańskich obejmuje dodatkowo 65 dni szkolenia praktycznego.

6. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich rozszerzających posiadane uprawnienia w klasie trzeciej na kolejny obszar górski obejmuje co najmniej 100 godzin zajęć z problematyki określonej odpowiednio w załączniku nr 3, 4 lub 5.

7. Program szkolenia dla kandydatów na przewodników miejskich obejmuje co najmniej 250 godzin, w tym 50 godzin z problematyki określonej w załączniku nr 1 i 200 godzin z problematyki określonej w załączniku nr 6.

8. Program szkolenia dla przewodników terenowych obejmuje co najmniej 250 godzin, w tym 50 godzin z problematyki określonej w załączniku nr 1 i 200 godzin z problematyki określonej w załączniku nr 7.

9. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników terenowych poszerzających zakres posiadanych uprawnień obejmuje co najmniej 100 godzin z problematyki określonej w załączniku nr 7, z wyłączeniem metodyki i techniki prowadzenia wycieczek.

10. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich beskidzkich i sudeckich ubiegających się o wyższą klasę obejmuje co najmniej 150 godzin zajęć z problematyki określonej w załączniku nr 8.

11. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich tatrzańskich ubiegających się o klasę drugą obejmuje co najmniej 75 godzin zajęć teoretycznych i 25 dni szkolenia praktycznego, a dla ubiegających się o klasę pierwszą co najmniej 65 godzin zajęć teoretycznych i 28 dni szkolenia praktycznego, zgodnie z załącznikiem nr 8.

12. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich ubiegających się o uprawnienie do prowadzenia wycieczek w warunkach wysokogórskich obejmuje co najmniej 30 godzin szkolenia teoretycznego i 100 dni szkolenia praktycznego z problematyki określonej w załączniku nr 9.

§ 5.

Na podstawie programów, o których mowa w § 4, organizator szkolenia opracowuje szczegółowy program szkolenia, w oparciu o następujące zasady:

- 1) liczba godzin przewidzianych na poszczególne zagadnienia może zostać zwiększona, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach można dokonać zmiany proporcji godzin pomiędzy poszczególnymi przedmiotami,
- 2) wymiar zajęć teoretycznych określa się w godzinach lekcyjnych, natomiast wymiar zajęć praktycznych w dniach szkolenia, przyjmując, że jeden dzień szkolenia odpowiada 8 godzinom.

§ 6.

1. Osoby ubiegające się o nadanie uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek składają wniosek do wojewody właściwego dla ich miejsca zameldowania na pobyt stały, z zastrzeżeniem art. 28 ust. 2 i 3 ustawy.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię i nazwisko oraz nazwisko rodowe osoby określonej w ust. 1;
- 2) imiona rodziców;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) wykształcenie (rodzaj szkoły średniej lub wyższej i rok ukończenia);
- 5) miejsce zameldowania na pobyt stały oraz adres do korespondencji, w razie pobytu poza stałym miejscem zameldowania;
- 6) ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały w innym województwie;
- 7) wskazanie rodzaju i zakresu uprawnień, o które ubiega się osoba określona w ust. 1.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) odpis świadectwa lub dyplomu stwierdzającego posiadanie wykształcenia średniego lub wyższego;
- 2) 3 fotografie;
- 3) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia prowadzonego przez jednostkę organizacyjną lub osobę uprawnioną do szkolenia przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek oraz o odbyciu praktyki;
- 4) świadectwo zdania egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną dla przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek;
- 5) świadectwo lekarskie, potwierdzające stan zdrowia umożliwiający wykonywanie funkcji przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek w zakresie objętym wnioskiem, wystawione w trybie i zakresie określonym przepisami o badaniach lekarskich pracowników;
- 6) oświadczenie o niekaralności za przestępstwa umyślne lub inne, popełnione w związku z wykonywaniem funkcji przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.

4. Osoby ubiegające się o uzyskanie wyższej klasy przewodnika górskiego lub o rozszerzenie zakresu posiadanych uprawnień do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołączają:

- 1) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia uzupełniającego, prowadzonego przez jednostkę organizacyjną lub osobę uprawnioną do szkolenia przewodników turystycznych,
- 2) świadectwo zdania egzaminu przed właściwą komisją egzaminacyjną dla przewodników turystycznych,
- 3) zaświadczenie o prowadzeniu wycieczek przez okres wymagany dla uzyskania wyższej klasy uprawnień, wydane przez jednostkę powierzającą tej osobie prowadzenie wycieczek.

5. Na wniosek osoby przedstawiającej dokumenty potwierdzające znajomość języka obcego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, zwanej dalej „ustawą”, wojewoda poświadczają znajomość języka obcego w legitymacji przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.

Rozdział 3

Uprawnienia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek

§ 7.

1. Warunkiem uzyskania uprawnienia przewodnika górskiego klasy trzeciej jest wykazanie się wiadomościami i umiejętnościami w zakresie określonym programem szkolenia, niezbędnymi do:

- 1) prowadzenia wycieczek górskich pieszych w warunkach letnich wszystkimi szlakami oznakowanymi na określonym obszarze górskim, zwanym dalej „obszarem uprawnień”, oraz szlakami określonymi w programach szkolenia, w warunkach zimowych;
- 2) prowadzenia wycieczek autokarowych wszystkimi drogami na obszarze uprawnień.

2. Przewodnik górski klasy trzeciej, ubiegający się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy drugiej na danym obszarze powinien, oprócz wymagań określonych w ust. 1, spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać co najmniej dwuletni staż przewodnika górskiego klasy trzeciej;
- 2) prowadzić wycieczki co najmniej przez 30 dni, a przewodnik tatrzański - 90 dni;
- 3) wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów określonych w programie szkolenia uzupełniającego na klasę drugą na tym obszarze.

3. Przewodnik górski klasy drugiej, ubiegający się o uzyskanie uprawnień przewodnika górskiego klasy pierwszej na danym obszarze powinien, oprócz wymagań określonych w ust. 1 i 2, spełniać następujące warunki:

- 1) posiadać co najmniej trzyletni staż przewodnika górskiego klasy drugiej;
- 2) prowadzić w klasie drugiej wycieczki w warunkach letnich i zimowych co najmniej przez 50 dni, a przewodnik tatrzański - 90 dni;
- 3) wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu przedmiotów określonych w programie szkolenia uzupełniającego na klasę pierwszą na tym obszarze.

4. Kandydaci na przewodników górskich, niezależnie od warunków określonych w ust. 1-3, powinni posiadać umiejętności odpowiedniego zachowania się z grupą turystyczną w terenie nie oznakowanym, w warunkach zagrożeń występujących w górach.

§ 8.

1. Uprawnienia przewodnika górskiego - beskidzkiego nadaje się na jeden lub więcej następujących obszarów górskich:

- 1) zachodni Beskidów Zachodnich, obejmujący Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, wraz z położoną od nich na północ częścią Pogórza Karpackiego oraz Orawą;
- 2) wschodni Beskidów Zachodnich, obejmujący Beskid Wyspowy, Beskid Mały, Beskid Makowski, Gorce, Beskid Sądecki, wraz z położoną od nich na północ częścią Pogórza Karpackiego, a także Podhale, Pieniny, Spisz i Orawę;
- 3) Beskidów Wschodnich, obejmujący Bieszczady i Beskid Niski od Przełęczy Tylickiej do Przełęczy Użockiej, wraz z położoną od nich na północ częścią Pogórza Karpackiego.

2. Uprawnienia przewodnika górskiego - tatrzańskiego nadaje się na obszar Tatr oraz obszar Podtatra obejmującego Spisz, Orawę, Podhale i Pieniny.

3. Uprawnienia przewodnika górskiego - sudeckiego nadaje się na obszar Sudetów obejmujący Karkonosze i Pogórze Karkonoskie, Góry i Pogórze Izerskie, Góry i Pogórze Kaczawskie, Rudawy Janowickie oraz Kotlinę Jeleniogórską, Kotlinę Kamiennogórską, Góry Kamienne, Góry i Pogórze Wałbrzyskie, Góry Sowie, Góry Bardzkie, Góry Stołowe, Góry Bystrzyckie, Góry Orlickie, Masyw Śnieżnika, Góry Bialskie, Góry Złote, Góry Opawskie i Kotlinę Kłodzką, wraz z położoną od nich na północ częścią Przedgórze Sudeckiego.

§ 9.

1. Ustala się następujące stopnie trudności tras i wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich odpowiedniej klasy:

1) przewodnik górski klasy trzeciej jest uprawniony do prowadzenia pieszych wycieczek górskich w warunkach letnich szlakami oznakowanymi, pieszych wycieczek w warunkach zimowych szlakami określonymi w programach szkolenia, a także wycieczek autokarowych;

2) przewodnik górski klasy drugiej jest uprawniony do prowadzenia:

a) pieszych wycieczek górskich wszystkimi szlakami turystycznymi w warunkach letnich oraz szlakami oznakowanymi w warunkach zimowych,

b) wycieczek autokarowych,

c) pieszych wycieczek górskich po drogach taternickich do III stopnia trudności w warunkach letnich i do II stopnia trudności w warunkach zimowych,

3) przewodnik górski klasy pierwszej jest uprawniony do prowadzenia:

a) wycieczek górskich w warunkach letnich i zimowych wszystkimi szlakami turystycznymi na obszarze uprawnień,

b) wycieczek autokarowych,

c) pieszych wycieczek górskich po drogach taternickich do IV stopnia trudności w warunkach letnich i do III stopnia trudności w warunkach zimowych.

2. Stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia odpowiedniej klasy określają szczegółowe programy szkolenia specjalistycznego i uzupełniającego określone w załącznikach nr 3-5 i 8.

3. Prowadzenie wycieczek górskich w Tatrach powyżej IV stopnia trudności w warunkach letnich i powyżej III stopnia trudności w warunkach zimowych wymaga uprawnień przewodnika górskiego tatrzańskiego i dodatkowego szkolenia uzupełniającego, określonego w załączniku nr 9 do rozporządzenia.

§ 10.

Ustanawia się wykaz miast, w których do oprowadzania wycieczek są wymagane uprawnienia przewodnika miejskiego:

- 1) Gdańsk, Gdynia, Sopot (łącznie),

- 2) Katowice z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym (łącznie),
- 3) Kraków,
- 4) Lublin,
- 5) Łódź,
- 6) Poznań,
- 7) Szczecin,
- 8) Toruń,
- 9) Warszawa,
- 10) Wrocław.

§ 11.

Uprawnienia przewodników miejskich obejmują także oprowadzanie po obiektach i obszarach znajdujących się w strefie podmiejskiej, jeżeli te obiekty i obszary są związane z historią, kulturą lub gospodarką miasta oraz objęte są programem szkolenia przewodników miejskich.

§ 12.

Organizator turystyki jest obowiązany, w obsłudze grupy turystów, do zapewnienia udziału:

- 1) przewodnika miejskiego - dla miast wymienionych w § 10, jeżeli program imprezy obejmuje zwiedzanie miasta lub wybranych obiektów na jego obszarze, w muzeach i obiektach zabytkowych, w których nie oprowadza uprawniony pracownik;
- 2) przewodnika górskiego - na obszarach górskich określonych w § 8, jeżeli program imprezy przewiduje wycieczki piesze poza obszarem miejscowości;
- 3) przewodnika terenowego lub przewodnika miejskiego w przypadkach, o których mowa w § 11, w parkach narodowych, krajobrazowych i rezerwach udostępnianych do ruchu turystycznego, jeżeli program imprezy obejmuje zwiedzanie tych miejsc, w muzeach i obiektach zabytkowych, w których nie oprowadza uprawniony pracownik, a także na obszarach, na których obowiązują przepisy porządkowe prawa miejscowego w zakresie ochrony zdrowia lub życia.

Rozdział 4

Postępowanie egzaminacyjne

§ 13.

1. Komisję egzaminacyjną dla przewodników turystycznych oraz komisję egzaminacyjną dla pilotów wycieczek, zwane dalej „komisjami egzaminacyjnymi”, powołuje się w składzie:

- 1) przewodniczący,
- 2) zastępca przewodniczącego,
- 3) członkowie w liczbie co najmniej 4 osób.

2. Komisję egzaminacyjną dla przewodników turystycznych powołuje wojewoda właściwy ze względu na obszar uprawnień, z zastrzeżeniem art. 25 ust. 2 i 3 ustawy.

3. Kandydaci do komisji egzaminacyjnych powinni spełniać następujące kryteria:

- 1) posiadać wykształcenie wyższe w zakresie objętym problematyką szkolenia lub
- 2) posiadać odpowiednio uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek oraz wykazać się pięcioletnią czynną działalnością odpowiednio jako przewodnik turystyczny lub pilot wycieczek.

4. W skład komisji egzaminacyjnych mogą być powoływane osoby, które utraciły uprawnienia z przyczyn od nich niezależnych, a posiadają przynajmniej dziesięcioletnią praktykę jako przewodnicy turystyczni lub piloci wycieczek.

5. Sekretarzem komisji jest pracownik urzędu wojewódzkiego odpowiedzialny za sporządzenie dokumentacji z przebiegu egzaminu.

§ 14.

1. Członek komisji egzaminacyjnych może zostać odwołany w każdym czasie:

- 1) na własny wniosek,
- 2) na wniosek przewodniczącego komisji, w razie nie usprawiedliwionego niewykonywania przez niego obowiązków lub rażąco niedbałego ich wykonywania,
- 3) w razie utraty uprawnień przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, z zastrzeżeniem §13 ust. 4.

2. W razie odwołania z przyczyn określonych w ust. 1 członka komisji wskazanego przez stowarzyszenie zrzeszające przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek, wojewoda występuje do tego stowarzyszenia o wskazanie innych kandydatów.

3. Przewodniczący komisji egzaminacyjnej i jego zastępca mogą zostać odwołani z przyczyn określonych w ust. 1 pkt. 1 i 3.

§ 15.

1. Przewodniczący komisji egzaminacyjnych, w celu przeprowadzenia egzaminu dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, powołują zespoły egzaminacyjne.

2. W skład zespołu wchodzi trzech egzaminatorów, w tym przewodniczący zespołu.

3. W pracach zespołu egzaminacyjnego uczestniczy także sekretarz komisji, odpowiedzialny za prawidłowe sporządzenie dokumentacji z przebiegu egzaminu.

4. Do zespołu egzaminacyjnego nie powołuje się egzaminatora, który uczestniczył w szkoleniu osób egzaminowanych jako organizator, kierownik szkolenia lub wykładowca.

5. Na wniosek jednostki organizacyjnej lub osoby prowadzącej szkolenie przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek złożony do sekretarza komisji, przewodniczący komisji wyznacza termin egzaminu oraz podaje go do wiadomości tym podmiotom nie później niż 30 dni od dnia złożenia wniosku.

6. Do zadań komisji egzaminacyjnych oraz zespołów egzaminacyjnych należy:

- 1) przygotowanie tematów i testów egzaminu pisemnego,
- 2) przygotowanie zestawów pytań egzaminu ustnego,
- 3) określenie zadań do realizacji w ramach części praktycznej egzaminu,
- 4) przeprowadzenie egzaminu i wystawienie ocen,
- 5) wydanie świadectw, o których mowa w § 19 ust. 1.

7. Tematy, testy oraz zestawy pytań określone w ust. 6 oraz protokół przebiegu egzaminu, o którym mowa w § 18 ust. 17, stanowią dokumentację przechowywaną przez wojewodę.

§ 16.

1. Do egzaminu dopuszcza się osoby, które, w terminie 7 dni przed datą wyznaczonego egzaminu, przedstawiły:
  - 1) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia i odbyciu zajęć praktycznych zgodnie z treścią upoważnienia wojewody dla organizatora szkolenia,
  - 2) dowód wniesienia opłaty egzaminacyjnej.
2. Egzamin dla przewodników turystycznych górskich jest przeprowadzany, jeżeli do egzaminu zostało dopuszczonych co najmniej 15 kandydatów.

§ 17.

1. Część pisemną egzaminu przeprowadza się w wydzielonej sali, w warunkach umożliwiających egzaminowanym samodzielną pracę.
2. Przed wejściem na salę egzaminacyjną, osoba przystępująca do egzaminu jest obowiązana okazać dowód osobisty lub paszport.
3. Osoba sprawująca nadzór nad prawidłowym przebiegiem egzaminu może wykluczyć z egzaminu osobę, która podczas egzaminu korzystała z cudzej pomocy, posługiwała się niedozwolonymi materiałami pomocniczymi, pomagała innym uczestnikom egzaminu lub w inny sposób zakłócała przebieg egzaminu.
4. Podczas egzaminu zdający może opuścić salę egzaminacyjną po uzyskaniu zgody osoby sprawującej nadzór nad prawidłowym przebiegiem egzaminu. Przed opuszczeniem sali zdający przekazuje pracę sekretarzowi zespołu egzaminacyjnego.

§ 18.

1. Egzamin dla kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek składa się z dwóch części:
  - 1) teoretycznej - obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia teoretyczne,
  - 2) praktycznej - obejmującej zagadnienia, dla których programy szkolenia przewidują zajęcia praktyczne, realizowanej w terenie.
2. Część teoretyczna egzaminu jest przeprowadzana w formie pisemnej i ustnej.
3. Prace pisemne są oznaczane kodem.
4. Część pisemna egzaminu trwa 45 minut i polega na rozwiązaniu testu składającego się z 30 pytań.
5. Każde pytanie testowe jest oceniane w następujący sposób:
  - 1) odpowiedź prawidłowa - dwa punkty,
  - 2) odpowiedź nieprawidłowa lub brak odpowiedzi - zero punktów.
6. Warunkiem zdania części pisemnej egzaminu jest uzyskanie co najmniej 40 punktów.
7. Do części ustnej egzaminu dopuszcza się osoby, które zaliczyły pozytywnie część pisemną egzaminu.
8. Część ustna egzaminu jest przeprowadzana w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.

9. Część ustna egzaminu polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania zamieszczone w wylosowanym zestawie pytań.

10. Każdy z zestawów składa się z trzech pytań.

11. Każdy egzaminator ocenia odrębnie odpowiedź na każde pytanie, przyznając od dwóch do pięciu punktów za odpowiedź prawidłową oraz zero punktów za odpowiedź nieprawidłową lub za brak odpowiedzi.

12. Część ustną egzaminu uważa się za zdaną w razie uzyskania przez zdającego co najmniej siedmiu punktów od każdego egzaminatora oraz nie uzyskania za żadne pytanie zera punktów od któregokolwiek z egzaminatorów.

13. Po zakończeniu części ustnej egzaminu sekretarz zespołu egzaminacyjnego ogłasza wyniki tej części.

14. Część praktyczna egzaminu dla pilotów wycieczek, przewodników miejskich i terenowych trwa jeden dzień, a dla przewodników górskich - dwa dni.

15. Część praktyczna egzaminu składa się z trzech zadań.

16. Do części praktycznej egzaminu dopuszcza się osoby, które zaliczyły część teoretyczną egzaminu.

17. Protokół przebiegu egzaminu obejmuje w szczególności: listę osób, które zgłosiły się na egzamin, oceny wystawione przez każdego egzaminatora oraz uzgodnioną ocenę łączną, a także uwagi zgłaszane w trakcie trwania egzaminu przez jego uczestników. Protokół podpisują wszyscy członkowie zespołu egzaminacyjnego oraz sekretarz komisji.

§ 19.

1. Osobie, która zdała egzamin z wynikiem pozytywnym wydaje się świadectwo według wzoru określonego w załączniku nr 11.

2. Osoba, która nie zdała części pisemnej, ustnej lub praktycznej egzaminu, może wystąpić o ponowne dopuszczenie do każdej z części egzaminu po upływie 30 dni od dnia, w którym ogłoszono wyniki egzaminu.

§ 20.

1. Listę ogólnopolską egzaminatorów z języków obcych o której mowa w art. 32 ust. 3 ustawy tworzy się na podstawie wniosków o umieszczenie na liście, przekazanych przez wojewodów.
2. Wojewoda przed przesłaniem wniosku do ministra właściwego do spraw turystyki ustala, czy kandydat do umieszczenia na liście egzaminatorów spełnia następujące warunki:
  - 1) ukończył studia filologiczne o odpowiednim profilu lub
  - 2) jest wykładowcą języka obcego przez co najmniej 5 lat, lub
  - 3) jest tłumaczem przysięgłym, ustanowionym w trybie odrębnych przepisów, lub
  - 4) jest przewodnikiem turystycznym lub pilotem wycieczek posiadającym wpis znajomości języka obcego w legitymacji przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek i może udokumentować co najmniej studniową praktykę obsługi turystów zagranicznych w danym języku w ciągu ostatnich 5 lat.
3. Wojewoda może złożyć wniosek o wykreślenie z listy egzaminatorów osoby, która nie uczestniczyła przez okres 2 lat w pracach komisji egzaminacyjnej lub zrezygnowała z prac w tej komisji.
4. Minister właściwy do spraw turystyki wykreśla osoby z listy egzaminatorów na wniosek wojewody.
5. Komisje egzaminacyjne języków obcych działają stale, jeżeli liczba osób zgłaszających zamiar złożenia egzaminu ze znajomości języka obcego w ciągu roku kalendarzowego w danym województwie przekracza 30 osób, lub w celu przeprowadzenia jednego egzaminu.

§ 21.

1. Komisja składa się co najmniej z trzech egzaminatorów, w tym przewodniczącego.
2. Przewodniczący komisji może wyznaczyć zespoły egzaminacyjne składające się z dwóch egzaminatorów, w tym przewodniczącego zespołu.
3. W pracach komisji egzaminacyjnej języków obcych i jej zespołu egzaminacyjnego uczestniczy sekretarz komisji, którym jest pracownik urzędu wojewódzkiego. Sekretarz jest odpowiedzialny za sporządzenie dokumentacji z przebiegu egzaminu.
4. Do członków komisji egzaminacyjnej języków obcych stosuje się odpowiednio § 14.
5. Komisja do przeprowadzenia jednego egzaminu ze znajomości języka obcego składa się z dwóch egzaminatorów, z których jeden pełni funkcję przewodniczącego komisji.

§ 22.

1. Do zadań komisji egzaminacyjnej języków obcych należy:
  - 1) przygotowanie tematów i testów egzaminu pisemnego,
  - 2) przygotowanie zestawów pytań egzaminu ustnego,
  - 3) przeprowadzenie egzaminu i wystawienie ocen,
  - 4) wydawanie świadectw, o których mowa w § 26.
2. Tematy, testy oraz zestawy pytań, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz protokół przebiegu egzaminu, o którym mowa w § 24 ust. 11, stanowią dokumentację przechowywaną przez wojewodę.

§ 23.

1. Posiedzenia komisji egzaminacyjnych języków obcych odbywają się w terminach podanych do publicznej wiadomości, w miejscach ogólnie dostępnych w urzędach wojewódzkich, co najmniej 30 dni przed planowanym dniem egzaminu.

2. Zgłoszenia do egzaminu ze znajomości języka obcego mogą składać:

- 1) osoby posiadające uprawnienia przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek;
- 2) jednostki organizacyjne lub osoby upoważnione do przeprowadzenia szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek w imieniu uczestników szkolenia.

3. Do zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, dołącza się dowód wniesienia opłaty egzaminacyjnej. Opłatę egzaminacyjną wnosi się nie później niż siedem dni przed terminem egzaminu.

§ 24.

1. Egzamin sprawdzający znajomość języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy, ma na celu stwierdzenie znajomości języka obcego odpowiednio w mowie i piśmie, z uwzględnieniem terminologii zawodowej, w stopniu umożliwiającym wypełnianie obowiązków przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek.

2. Egzamin ze znajomości języka obcego dla przewodników turystycznych obejmuje w szczególności:

- 1) wypowiedź z zakresu wiedzy krajoznawczej na zadany temat,
- 2) rozmowę, obejmującą pytania zadawane ustnie i płynne posługiwanie się językiem obcym przy udzielaniu odpowiedzi, zarówno z zakresu wiedzy krajoznawczej, jak i praktycznych zagadnień obsługi turystów.

3. Egzamin ze znajomości języka obcego dla pilotów wycieczek obejmuje w szczególności:

- 1) test pisemny z zakresu rozumienia sformułowań handlowych, urzędowych i krajoznawczych, oraz potwierdzający umiejętność formułowania wypowiedzi w języku obcym,
- 2) rozmowę obejmującą pytania zadawane ustnie i płynne posługiwanie się językiem obcym przy udzielaniu odpowiedzi.

4. Egzamin pisemny trwa 90 minut i polega na rozwiązaniu testu składającego się z 30 pytań.

5. Egzamin ustny jest przeprowadzany w terminie wyznaczonym przez przewodniczącego komisji egzaminacyjnej, nie wcześniej jednak niż po zakończeniu egzaminu pisemnego i ogłoszeniu jego wyników do wiadomości egzaminowanych.

6. Egzamin ustny polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania zamieszczone w wylosowanym zestawie.

7. Każdy z zestawów składa się z trzech pytań.

8. Egzamin ustny uważa się za zdany w razie uzyskania przez zdającego co najmniej czterech punktów za każde pytanie.

9. Po zakończeniu egzaminu ustnego sekretarz zespołu egzaminacyjnego ogłasza jego wyniki.

10. Do przeprowadzenia egzaminu stosuje się odpowiednio przepisy § 17 i § 18 ust. 5-7, ust. 11 oraz ust. 13.

11. Protokół przebiegu egzaminu obejmuje w szczególności: listę osób, które zgłosiły się na egzamin, oceny wystawione przez każdego egzaminatora oraz uzgodnioną ocenę łączną, a także uwagi zgłaszane w trakcie trwania egzaminu przez jego uczestników. Protokół podpisują wszyscy członkowie komisji lub zespołu egzaminacyjnego oraz sekretarz komisji.

§ 25.

Osoba, która nie zdała egzaminu ze znajomości języka obcego, może wystąpić o ponowne dopuszczenie do egzaminu po upływie 30 dni od dnia, w którym ogłoszono wyniki egzaminu.

§ 26.

Osobom, które zdały egzamin ze znajomości języka obcego z wynikiem pozytywnym, wydaje się świadectwo znajomości języka obcego w zakresie wymaganym od przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek, według wzoru określonego w załączniku nr 12 do rozporządzenia.

Rozdział 5

Oplaty egzaminacyjne i wynagrodzenia egzaminatorów

§ 27.

1. Oplaty egzaminacyjne za sprawdzenie kwalifikacji kandydatów na przewodników turystycznych lub pilotów wycieczek oraz za sprawdzenie znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, a także wysokość wynagrodzenia egzaminatorów ustala się jako procent najniższego wynagrodzenia za pracę przysługującego pracownikom, ustalonego zgodnie z przepisami prawa pracy, obowiązującego w dniu przeprowadzenia egzaminu, zwanego dalej „najniższym wynagrodzeniem”. Stawki opłat i wynagrodzenia zaokrągla się do pełnych złotych w górę.

2. Opłata za egzamin osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, a także za egzamin ze znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek wynosi:

- 1) 15% najniższego wynagrodzenia - za egzamin osób ubiegających się o uprawnienia pilota wycieczek,
- 2) 10% najniższego wynagrodzenia - za część teoretyczną egzaminu osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego,
- 3) 10% najniższego wynagrodzenia - za część praktyczną egzaminu osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika miejskiego i terenowego,
- 4) 15% najniższego wynagrodzenia - za część praktyczną egzaminu osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika górskiego,
- 5) 10% najniższego wynagrodzenia - za egzamin sprawdzający kwalifikacje przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, któremu zawieszono uprawnienia,
- 6) 10% najniższego wynagrodzenia - za egzamin ze znajomości języka obcego przez przewodnika turystycznego i pilota wycieczek.

§ 28.

1. Opłatę wniesioną przez osobę, która nie przystąpiła do egzaminu, zwraca się w połowie wysokości.
2. Oplaty egzaminacyjne nie obejmują kosztów przejazdu i zakwaterowania egzaminowanego związanych z przeprowadzeniem egzaminu, które egzaminowany pokrywa we własnym zakresie.

§ 29.

1. Za przeprowadzenie części teoretycznej egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego **górskiego**, za przeprowadzenie egzaminu dla osób ubiegających się o **uprawnienia pilota wycieczek**, oraz za przeprowadzenie części teoretycznej egzaminu dla osób ubiegających się o **uprawnienie przewodnika turystycznego miejskiego lub przewodnika turystycznego terenowego** oraz za przeprowadzenie egzaminu sprawdzającego egzaminatorowi przysługuje wynagrodzenie w wysokości:

- 1) 3% najniższego wynagrodzenia - za jednego egzaminowanego, jeżeli egzaminator pełni funkcję przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego,
- 2) 2% najniższego wynagrodzenia - za jednego egzaminowanego, dla każdego z pozostałych członków zespołu egzaminacyjnego.

2. Za przeprowadzenie części praktycznej egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego **górskiego** egzaminatorowi przysługuje wynagrodzenie równe 30% najniższego wynagrodzenia, za każdy dzień przeprowadzonego egzaminu. Wynagrodzenie obejmuje przygotowanie zadań egzaminacyjnych, przeprowadzenie egzaminu i ocenę jego wyników.

3. Za przeprowadzenie części praktycznej egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego terenowego egzaminatorowi przysługuje wynagrodzenie 2,5 % najniższego wynagrodzenia – za jednego egzaminowanego, dla każdego z członków zespołu egzaminacyjnego.

4. Za przeprowadzenie części praktycznej egzaminu dla osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego miejskiego egzaminatorowi przysługuje wynagrodzenie 2 % najniższego wynagrodzenia – za jednego egzaminowanego, dla każdego z członków zespołu egzaminacyjnego.

5. Wynagrodzenie egzaminatora sprawdzającego znajomość języka obcego przez pilota wycieczek i przewodnika turystycznego wynosi **2%** najniższego wynagrodzenia za jedną osobę.

6. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1 i 5, obejmuje przygotowanie pytań, przeprowadzenie **odpowiednio** egzaminu pisemnego i ustnego oraz ocenę prac pisemnych.

5. 7. Egzaminatorowi wypłaca się 20% wynagrodzenia, określonego w ust. 1 i 5, za przygotowanie pytań do egzaminu, który nie odbył się z powodu nie przystąpienia zgłoszonych osób.

§ 30.

1. Potwierdzeniem posiadania uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek jest legitymacja i identyfikator noszony w widocznym miejscu podczas pełnienia obowiązków.

2. Ustala się wzór legitymacji:

- 1) przewodnika miejskiego i terenowego, określony w załączniku nr 13 do rozporządzenia,
- 2) przewodnika górskiego, określony w załączniku nr 14 do rozporządzenia,
- 3) pilota wycieczek, określony w załączniku nr 15 do rozporządzenia.

3. Ustala się wzór identyfikatorów:

- 1) przewodnika turystycznego, określony w załączniku nr 16 do rozporządzenia;

2) pilota wycieczek, określony w załączniku nr 17 do rozporządzenia.

Rozdział 6
Przepisy przejściowe

§ 31.

1. Wojewodowie przekażą listy kandydatów do umieszczenia na liście ministra właściwego do spraw turystyki, o której mowa w art. 32 ust. 3 ustawy spełniających wymogi określone w § 20 ust. 2 niniejszego rozporządzenia w terminie 6 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

2. Na podstawie przesłanych przez wojewodów wniosków, o których mowa w ust. 1, minister właściwy do spraw turystyki wyda na nowo obwieszczenie w terminie 9 miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

3. Obwieszczenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 26 maja 2000 r. zachowuje moc do czasu wydania obwieszczenia o którym mowa w ust. 2.

4. Przewodnikom terenowym, którzy na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 1999 r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 31, poz. 301), nabyli uprawnienia do oprowadzania po miastach wymienionych w § 10, wojewodowie potwierdzą to prawo w legitymacjach przewodników.

§ 32.

Zachowują ważność legitymacje przewodników turystycznych i pilotów wycieczek wydane na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 1999r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 31, poz. 301) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2001r. w sprawie przewodników turystycznych i pilotów wycieczek (Dz. U. Nr 72, poz. 752) ,

§ 33.

Postępowania w sprawach, o potwierdzenie posiadanych w dniu 1 lipca 1998r. uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, wszczęte przed dniem wejścia w życie rozporządzenia i do tego dnia nie zakończone ostateczną decyzją administracyjną, prowadzi się zgodnie z przepisami rozporządzenia, o którym mowa w § 31 ust. 4 .

§ 34.

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia.....2003 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń nadała nowe brzmienie art. 24 b oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578 z późn. zm.). Na mocy tego przepisu Minister właściwy do spraw turystyki został zobowiązany aby, w drodze rozporządzenia, określić:

- 1) warunki, jakie powinien spełniać organizator szkolenia ubiegający się o upoważnienie do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności warunków materialnych umożliwiających realizację zajęć, kwalifikacji kadry wykładowców i instruktorów oraz przechowywania i udostępniania dokumentacji szkolenia;
- 2) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o upoważnienie do szkolenia przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz tryb i szczegółowe zasady kontroli szkoleń, z uwzględnieniem w szczególności dokumentów jakie powinny być załączane do wniosku oraz ze szczególnym uwzględnieniem zakresu, procedury i częstotliwości dokonywania kontroli szkoleń”;
- 3) właściwość terytorialną wojewodów powołujących komisje egzaminacyjne dla przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności podziału administracyjnego kraju;
- 4) kwalifikacje, skład, sposób powoływania i odwoływania członków komisji egzaminacyjnych, o których mowa w art. 25, zasady egzaminowania kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek oraz wzór świadectwa wydawanego przez te komisje, ze szczególnym uwzględnieniem sposobu powoływania zespołów egzaminacyjnych;
- 5) warunki, jakim powinien odpowiadać wniosek o nadanie uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności dokumentów jakie powinny być załączane do wniosku;
- 6) programy szkolenia kandydatów na przewodników turystycznych i pilotów wycieczek, z uwzględnieniem w szczególności minimalnego wymiaru godzin zajęć dla poszczególnych przedmiotów stanowiących program szkolenia.;
- 7) warunki uzyskiwania poszczególnych klas przewodników górskich, zakres terytorialny uprawnień przewodników górskich i stopień trudności tras oraz wycieczek prowadzonych przez przewodników górskich posiadających uprawnienia określonej klasy, ze szczególnym uwzględnieniem programów podstawowego szkolenia specjalistycznego oraz programów uzupełniającego szkolenia dla przewodników górskich poszczególnych klas;
- 8) miasta i obszary, na których organizatorzy turystyki, zgodnie z art. 30 ust. 1, mają obowiązek zapewnienia opieki przewodnika turystycznego, ze szczególnym uwzględnieniem największych miast o znaczeniu historycznym i kulturowym oraz obszarów posiadających szczególne walory turystyczne;
- 9) skład i zasady działania komisji egzaminacyjnych języków obcych, o których mowa w art. 32 ust. 3, wzór świadectwa wydawanego przez te komisje, oraz tryb wyłaniania kandydatów do umieszczenia na liście ministra właściwego do spraw turystyki, o której mowa w art. 32 ust. 3, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań, które kandydaci do umieszczenia na tej liście powinni spełniać oraz sposobu dokumentowania tych wymagań;

10wysokość opłat za sprawdzenie kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, sprawdzenie znajomości języka obcego przez komisję egzaminacyjną języków obcych, o której mowa w art. 32 ust. 3, oraz wysokość wynagrodzenia egzaminatorów, z uwzględnieniem w szczególności wysokości opłat za poszczególne części egzaminów, zasad ich zwrotu w przypadku nie przystąpienia do egzaminu oraz zasad wynagradzania egzaminatorów za przygotowywanie pytań do egzaminu;

11wzory dokumentów potwierdzających posiadanie uprawnień przewodnika turystycznego i pilota wycieczek, a także tryb okazywania legitymacji przewodnika turystycznego i pilota wycieczek upoważnionym organom oraz sposób noszenia identyfikatorów podczas wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek, ze szczególnym uwzględnieniem danych dotyczących rodzaju potwierdzanych uprawnień i terminów ważności tych uprawnień.

PROGRAM PODSTAWOWEGO SZKOLENIA OGÓLNEGO dla kandydatów na przewodników turystycznych

I. Założenia ogólne.

1. W programie szkolenia powinny być uwzględnione, w proporcjach zalecanych programami szkolenia, zajęcia teoretyczne (wykłady i seminaria) oraz zajęcia praktyczne (ćwiczenia w terenie, wycieczki szkoleniowe).

2. W programie szkolenia należy przewidzieć praktyki, polegające na samodzielnym przeprowadzeniu, pod kierunkiem instruktora, od 2 do 5 wycieczek.

II. Program szkolenia

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Minimalna ilość godzin
1	Historia Polski	Podstawowe wiadomości z historii Polski	8
2	Geografia turystyczna Polski	Ogólna charakterystyka położenia geograficznego i środowiska przyrodniczego. Krainy geograficzne i krajobrazy Polski, naturalne i przekształcone. Ogólna charakterystyka gospodarki Polski i zagadnienia demograficzne. Podział administracyjny. Charakterystyka ważniejszych regionów turystycznych. Mniejszości narodowe i religie.	8
3	Historia kultury w Polsce	Historia architektury w Polsce. Charakterystyczne cechy poszczególnych stylów architektonicznych w ich rozwoju historycznym, rozmieszczenie obiektów reprezentujących poszczególne style na mapie zabytków. Najważniejsze muzea polskie. Zabytki piśmiennictwa polskiego w zbiorach muzealnych. Najciekawsze dzieła malarstwa europejskiego w polskich zbiorach muzealnych. Malarstwo polskie - główne kierunki i przedstawiciele. Współczesna sztuka polska w zbiorach muzealnych. Ochrona dóbr kultury, jej formy prawne i organizacyjne. Kultura i sztuka ludowa. Główne regiony etnograficzne.	8
4	Ochrona przyrody i środowiska w Polsce	Podstawy programowe i prawne ochrony przyrody. Formy ochrony przyrody w Polsce. Krajowy system obszarów chronionych, międzynarodowe formy i systemy obszarów chronionych w Polsce. Zagrożenia środowiska przyrodniczego, w tym związane z zagospodarowaniem i ruchem turystycznym. Podstawowe pojęcia ekologii. Różnorodność biologiczna Polski – podstawowe pojęcia, stan, zagrożenia. Zasady ruchu turystycznego w lasach i na obszarach chronionych, bezpieczeństwo przeciwpożarowe w lasach. Formy (rodzaje) turystyki sprzyjające ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu środowiska przyrodniczego	6
5	Turystyka w Polsce	Podstawowe pojęcia z zakresu turystyki wg terminologii Światowej Organizacji Turystyki. Wartości społeczne, zdrowotne, wychowawcze i gospodarcze turystyki. Podstawowe pojęcia z zakresu krajoznawstwa. Pionierzy turystyki i krajoznawstwa. Zarys historii turystyki w Polsce na tle krajów europejskich. Organizacja turystyki w Polsce: administracja rządowa i samorządowa, organizacje społeczne, izby gospodarcze, przedsiębiorstwa i biura turystyczne. Historia i organizacja przewodnictwa	4

		turystycznego.	
6	Metodyka i etyka przewodnictwa. Ogólne zasady bezpieczeństwa.	Kultura osobista, etyka i moralność przewodnika. Kultura uprawiania turystyki. Słowo jako narzędzie pracy przewodnika. Opanowanie języka polskiego i jego kultura, słownictwo, przykłady najczęstszych błędów językowych. Posługiwanie się mikrofonem w autokarze, pomieszczeniu zamkniętym i na wolnym powietrzu. Orowadzanie grupy wycieczkowej w terenie otwartym i w pomieszczeniach zamkniętych ze szczególnym uwzględnieniem obiektów sakralnych, muzealnych, cmentarzy i miejsc martyrologii. Problematyka wycieczek szkolnych, oddziaływanie wychowawcze na dzieci i młodzież. Orowadzanie wycieczek osób niepełnosprawnych. Ogólne zasady bezpieczeństwa w prowadzeniu wycieczek. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach, reanimacja, tamowanie krwotoków, unieruchamianie złamań. Skład podstawowej apteczki.	6
7	Podstawowe przepisy prawne w turystyce	Ustawa o usługach turystycznych. Umowy w turystyce, ich rodzaje, prawa i obowiązki stron. Umowy biur podróży z klientami. Stosunek prawny przewodnik - uczestnik wycieczki. Podstawy prawne zatrudniania przewodników (umowa o pracę, umowa o dzieło, umowa zlecenia).. Odpowiedzialność prawna przewodnika: karna i cywilna i służbowa. Przepisy związane z ruchem osobowym: meldunkowe, celne, graniczne i drogowe. Ubezpieczenia turystyczne.	6
8	Wybrane zagadnienia z psychologii i socjologii	Psychologia i socjologia grupy wycieczkowej. Przewodnik jako kierownik zespołu. Opis pożądanej sylwetki, cech psychofizycznych i walorów osobistych przewodnika. Zasady organizacji i kierowania zespołami ludzkimi, systemy komunikacji, grupy nieformalne. Psychologia młodzieży. Znużenie fizyczne i psychiczne, sposoby zapobiegania. Metody rozwiązywania konfliktów w grupie turystycznej oraz zapobiegania i likwidacji negatywnych zjawisk występujących w turystyce. Kształtowanie postaw proekologicznych u organizatorów i uczestników ruchu turystycznego.	4
		OGÓŁEM	50

**Program podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich -
część ogólna dla wszystkich rodzajów przewodnictwa górskiego**

I. Założenia ogólne

1. Kurs dla kandydatów na przewodników górskich winien trwać co najmniej 12 miesięcy, a dla kandydatów na przewodników tatrzańskich 24 miesiące, jego program winien obejmować zajęcia praktyczne zarówno w warunkach letnich jak i zimowych.
2. Szkolenie dla przewodników ubiegających się o wyższe klasy może odbywać się w formie kierowanego samokształcenia, obejmującego tematy wymagane programem szkolenia.

II. Program szkolenia

Lp	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny / w tym praktyczne/
1	Podstawowe wiadomości o górach Europy i świata	Przegląd masywów i pasm górskich wszystkich kontynentów ze szczególnym uwzględnieniem gór Europy.	4
2	Geografia turystyczna gór Polski	Podział geograficzny, morfologiczny i turystyczny gór Polski. Charakterystyka środowiska geograficznego oraz topografia głównych grup górskich Polski. Klimat i wody. Główne szlaki turystyczne.	8
3	Zagadnienia ochrony obszarów górskich	Górskie parki narodowe, parki krajobrazowe i wybrane rezerваты przyrody – funkcje, znaczenie, zagrożenia. Wrażliwość ekosystemów górskich na zagrożenia i sposoby przeciwdziałania,	4
4	Góry w kulturze polskiej	Góry w literaturze pięknej, twórczości plastycznej i muzycznej. Kultura ludowa, jej główne przejawy i cechy. Wydawnictwa o tematyce górskiej: mapy, monografie, albumy, przewodniki, czasopisma i periodyki.	4
5	Historia i organizacja turystyki górskiej w Polsce	Historia poznania gór i turystyki górskiej, alpinizmu, przewodnictwa i ratownictwa górskiego. Wybitni polscy znawcy gór i turystyki górskiej. Polacy w górach świata. Organizacja turystyki górskiej, alpinizmu i ratownictwa górskiego.	4
6	Zasady letniej i zimowej turystyki górskiej	Sprzęt i ekwipunek turystyczny. Zasady znakowania szlaków turystycznych. Odznaki turystyczne: GOT i GON. Metodyka prowadzenia grupy wycieczkowej w terenie górskim. Orientacja w terenie. Posługiwanie się mapą i kompasem.	6 /4/
7	Bezpieczeństwo w górach	Charakterystyczne cechy klimatu górskiego. Rodzaje zagrożeń występujących w górach . Prowadzenie grupy wycieczkowej w warunkach ekstremalnych /mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp./ . Stan zdrowia turysty, przygotowanie kondycyjne, przeciwwskazania do uprawiania turystyki górskiej. Aklimatyzacja, choroba górską - jej objawy, zapobieganie i leczenie. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach, reanimacja, tamowanie krwotoków, unieruchamianie złamań. Improwizowany sprzęt transportowy i transport poszkodowanego. Wzywanie pomocy w górach. Podstawowe zasady asekuracji w terenie eksponowanym. Skład podstawowej apteczki przewodnika.	20 /10/
		OGÓLEM	50/14/

**Program podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich –
część szczegółowa dla przewodników beskidzkich .**

Program szkolenia:

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny /w tym praktyczne/
1	Historia Beskidów na tle historii Polski	Wybrane wiadomości z historii Polski. Archeologia, osadnictwo, problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza, narodowościowa. Ważne wydarzenia historyczne. Historia miast i miejscowości. Beskidy w okresie II Rzeczypospolitej i II wojny światowej. Odbudowa ze zniszczeń wojennych. Ważniejsze postaci historyczne, miejscowości i obiekty z nimi związane. Ważniejsze wydarzenia z historii współczesnej.	30
2	Środowisko geograficzne Beskidów i jego ochrona	Szczegółowa charakterystyka środowiska geograficznego. Charakterystyka parków narodowych i krajobrazowych oraz wybranych rezerwatów przyrody. Ciekawostki przyrodnicze. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Obszary szczególnie zagrożone masowym ruchem turystycznym.	20 /10/
3	Kultura i sztuka Beskidów	Historia kultury i sztuki Beskidów. Wpływ kultury Beskidów na kulturę narodową. Zabytki architektury, malarstwa i rzeźby. Obiekty architektury współczesnej. Muzea, instytucje naukowe i kulturalne (wiadomości o zbiorach i zasadach zwiedzania). Prasa i wydawnictwa regionalne. Wybitni twórcy dawni i współcześni.	18 /10/
4	Etnografia i kultura ludowa	Kultura ludowa, strój i obrzędy. Budownictwo drewniane, ośrodki przemysłu i rzemiosła ludowego. Skanseny, muzea i izby regionalne.	10 /5/
5	Topografia, komunikacja, zagospodarowanie turystyczne	Szczegółowa topografia Beskidów, układ grzbietów i dolin rzecznych, przebieg działów wodnych. Szlaki turystyczne, baza noclegowa, koleje linowe, wyciągi narciarskie, układ komunikacyjny, linie kolejowe i szosy, dojazdy i parkingi, panoramy z punktów widokowych.	40 /20/
6	Trasy dojazdowe w Beskidy	Drogi, koleje, ważniejsze obiekty przy trasach dojazdowych	10
7	Metodyka i technika prowadzenia wycieczek	Prowadzenie grupy wycieczkowej w warunkach ekstremalnych /mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp./. Stan zdrowia turysty, przygotowanie kondycyjne, przeciwwskazania do uprawiania turystyki górskiej. Aklimatyzacja, choroba górską - jej objawy, zapobieganie i leczenie. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach, reanimacja, tamowanie krwotoków, unieruchamianie złamań. Improvizowany sprzęt transportowy i transport uszkodzowanego. Wzywanie pomocy w górach. Podstawowe zasady asekuracji w terenie eksponowanym. Skład podstawowej apteczki przewodnika.	22 /16/
		OGÓLEM	150/61/

Uwagi:

1. Dla przedmiotów wymienionych w lp. 1-6 tabeli obowiązują szczegółowe wiadomości o wybranym obszarze Beskidów Polskich oraz szczegółowe wiadomości o odpowiedniej części Beskidów Czeskich i Słowackich, a także ogólne wiadomości o pozostałych częściach Beskidów Polskich, Beskidach Czeskich i Słowackich oraz górskich pasmach przyległych.

2. Użyte w pkt 1 określenie „odpowiednia część Beskidów Czeskich i Słowackich” oznacza:

- 1/ dla obszaru zachodniego Beskidów Zachodnich: Beskid Śląski - pasmo graniczne, Beskidy Śląsko-Morawskie od przełęczy Pindula do linii szosy Valazské Mezirici - Nowy Jicin, Jaworniki od doliny Kisucy do linii szosy Puckov - Vsetin, Góry Kisuckie, Małą Fatrę po dolinę Wagu, Orawskie Beskidy z Dolną Orawą, Magurę Orawską oraz Góry Choczańskie,
- 2/ dla obszaru wschodniego Beskidów Zachodnich: Magurę Spiską, Góry Lewockie i Góry Czerhowskie,
- 3/ dla obszaru Beskidów Wschodnich: Pogórze Ondawskie, Góry Bukowskie i pasmo Wyhorlatu.

**Program podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich –
część szczegółowa dla przewodników sudeckich .**

Program szkolenia

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny /w tym praktyczne/
1	Historia Sudetów na tle historii Polski, Czech i Niemiec	Wybrane wiadomości z historii Polski, Czech i Niemiec. Ważniejsze wydarzenia w historii Sudetów. Archeologia, osadnictwo, problematyka społeczna, kulturalna, gospodarcza, narodowościowa. Historia miast i miejscowości. Ważniejsze wydarzenia z historii współczesnej. Wybitne postacie historyczne, miejscowości i obiekty z nimi związane.	30
2	Środowisko geograficzne Sudetów i jego ochrona	Szczegółowa charakterystyka środowiska geograficznego. Charakterystyka parków narodowych i krajobrazowych oraz wybranych rezerwatów przyrody. Ciekawostki przyrodnicze. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Obszary szczególnie zagrożone masowym ruchem turystycznym.	20 /10/
3	Kultura i sztuka Sudetów	Historia kultury i sztuki Sudetów. Zabytki architektury, malarstwa i rzeźby. Obiekty architektury współczesnej. Muzea, instytucje naukowe i kulturalne. Literatura, plastyka i muzyka. Wybitni twórcy dawni i współcześni. Prasa i wydawnictwa regionalne.	18 /10/
4	Etnografia i kultura ludowa	Budownictwo drewniane, folklor, obrzędy, wierzenia, kultura ludowa. Skanseny, muzea i izby regionalne.	10 /5/
5	Topografia, komunikacja, zagospodarowanie turystyczne	Szczegółowa topografia Sudetów, układ grzbietów górskich i dolin rzecznych, przebieg działów wodnych. Szlaki turystyczne, baza noclegowa, koleje linowe, wyciągi narciarskie, układ komunikacyjny, linie kolejowe i szosy dojazdowe i parkingi, panoramy z punktów widokowych.	40 /20/
6	Trasy dojazdowe w Sudety	Drogi, koleje, ważne obiekty przy trasach dojazdowych.	10
7	Metodyka i technika prowadzenia wycieczek	Prowadzenie grupy wycieczkowej w warunkach ekstremalnych /mgła, burza, noc, oblodzenie, zabłądzenie itp./. Stan zdrowia turysty, przygotowanie kondycyjne, przeciwwskazania do uprawiania turystyki górskiej. Aklimatyzacja, choroba górską - jej objawy, zapobieganie i leczenie. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach, reanimacja, tamowanie krwotoków, unieruchamianie złamań. Improwizowany sprzęt transportowy i transport poszkodowanego. Wzywanie pomocy w górach. Podstawowe zasady asekuracji w terenie eksponowanym. Skład podstawowej apteczki przewodnika.	22 /16/

Objaśnienia:

1. Dla przedmiotów wymienionych w lp. 1-6 tabeli obowiązują szczegółowe wiadomości o obszarze Sudetów Polskich oraz ogólne wiadomości o odpowiedniej części Sudetów Czeskich.

2. Użyte w pkt 1 określenie „odpowiednia część Sudetów Czeskich” oznacza dla obszaru zachodniego Sudetów: Góry Łużyckie, Góry Izerskie i Pasma Jesztędu oraz Karkonosze i Pogórze Karkonoskie, Wyżynę Bromowską, Góry Orlickie, Jesioniki oraz Góry Odrzańskie.

**Program podstawowego szkolenia specjalistycznego dla kandydatów na przewodników górskich –
część szczegółowa dla przewodników tatrzańskich.**

Program szkolenia

Lp.	Przedmiot	Szczegółowa tematyka	Liczba godzin /dni/
1.	Topografia Tatr i zagospodarowanie turystyczne	Położenie, podział i granice Tatr, Główna grań Tatr i doliny walne, szczegółowa topografia Tatr - poszczególne doliny wraz z otoczeniem. Panoramy z ważniejszych szczytów, przełęczy i innych miejsc widokowych, szlaki turystyczne, główne węzły turystyczne. Zagospodarowanie: schroniska, kolejki, obiekty sakralne, leśniczówki oraz inne.	34 godz.
2.	Topografia Podtatrza i Pienin oraz zagospodarowanie turystyczne	Obszar i granice Podtatrza, granice Podhala, Spiszu, Liptowa i Orawy, obszar i podział Pienin, krainy geograficzne na Podtatrzu i ich charakterystyka topograficzna, szlaki turystyczne, charakterystyczne panoramy. Podział administracyjny i główne miasta na Podtatrzu, układ i charakterystyka sieci komunikacyjnej. Baza transportowa, noclegowa, gastronomiczna, handlowa i towarzysząca na Podtatrzu. Szlaki turystyczne i panoramy w Pieninach, zagospodarowanie turystyczne Pienin.	14 godz.
3.	Tereny przyległe do Podtatrza	Krainy geograficzne przylegające do Podtatrza ich ogólna charakterystyka topograficzna, turystyczna i gospodarcza. Ciekawe miejsca, zabytki, obiekty, ważniejsze szlaki turystyczne i trasy samochodowe.	6 godz.
4.	Środowisko geograficzne Tatr, Podtatrza i Pienin i jego ochrona	Szczegółowa charakterystyka środowiska geograficznego. Charakterystyka parków narodowych i krajobrazowych oraz wybranych rezerwatów przyrody. Ciekawostki przyrodnicze. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych. Obszary szczególnie zagrożone masowym ruchem turystycznym.	28 godz.
5.	Historia Podtatrza, poznawanie Tatr i działalność człowieka w Tatrach	Ważniejsze wydarzenia historyczne na Podtatrzu i w Tatrach. Początki osadnictwa, rozwój miast i wsi. Ważniejsze wydarzenia w historii XX wieku i współczesne. Wybitne postacie historyczne i miejsca z nimi związane. Historia Podhala, Spiszu, Orawy i Liptowa. Historia poznawania Tatr, początki i rozwój turystyki tatrzańskiej. Historia przewodnictwa, ratownictwa, taternictwa, taternictwa jaskiniowego i narciarstwa.	14 godz.
6.	Kultura i sztuka Podtatrza	Wpływ kultury Podtatrza na kulturę narodową. Tatry i Podtatrze w kulturze polskiej w dziedzinie literatury, muzyki i sztuki. Wybitne postacie ze świata kultury związane z Podtatrzem, Styl zakopiański. Zabytki architektury, malarstwa, rzeźby, muzea, galerie, stałe ekspozycje, główne imprezy kulturalne.	10 godz.
7.	Etnografia i kultura ludowa	Budownictwo drewniane. Folklor: gwara, strój, śpiew, muzyka, taniec, zwyczaje, obrzędy. Rodzaje twórczości ludowej: malarstwo, rzeźba, poezja, proza, haftowanie, koronkarstwo, snycerstwo, stolarka i kowalstwo artystyczne. Wybitni twórcy ludowi dawniej i dziś, pasterstwo, zawody wymarłe, dawne obiekty przemysłu ludowego. Skanseny, muzea, izby regionalne. Stałe imprezy folklorystyczne i regionalne, zespoły regionalne.	10 godz.
8.	Piśmiennictwo i literatura tatrzańska	Poezja i proza dotycząca Tatr i Podtatrza, przewodniki turystyczne, taternicze i specjalistyczne, mapy, aktualna prasa i periodyki.	4 godz.
9.	Zasady taternictwa letniego i zimowego. Bezpieczeństwo wycieczki i klienta w trudnym terenie górskim	Wyposażenie wspinacza, sprzęt wspinaczkowy i asekuracyjny. Technika wspinaczki skalnej, stanowiska i posługiwanie się liną, zakładanie poręczówek, ubezpieczanie turysty, zjazd na linie, technika podchodzenia na linie, prowadzenie na krótkiej linie. Wyposażenie do wspinaczki zimowej, technika wspinania w śniegu, asekuracja w śniegu i w lodzie, narzędzia lodowe i ich zastosowanie, wspinaczka w zimie. Skale trudności wspinaczkowych.	6 godz.
10.	Zasady narciarstwa	Wyposażenie narciarza i sprzęt. Ogólne zasady poruszania się na nartach: podchodzenie, trawersowanie, zjazdy. Kodeks narciarski.	3 godz.

		Narciarstwo turystyczne, <i>ski touroy</i> . Stopnie i ocena zagrożenia lawinowego.	
11.	Niebezpieczeństwa gór w warunkach tatrzańskich	Niebezpieczeństwa obiektywne związane z terenem i pogoda, choroba górską, niebezpieczeństwa subiektywne związane ze stanem psychofizycznym człowieka oraz jego postępowaniem.	4 godz.
12.	Pierwsza pomoc, podstawy ratownictwa i autoratownictwa	Pierwsza pomoc w różnych wypadkach i w przypadku zagrożenia życia, rozpoznawanie stanów zagrażających życiu, zabiegi reanimacyjne. Rodzaje urazów, zabezpieczenie, wykonywanie opatrunków, ułożenie rannego. Postępowanie w przypadkach oparzeń, odmrożeń, porażenia piorunem. Apteczka przewodnicka, górskie organizacje ratownicze i sposoby łączności z nimi. Autoratownictwa w różnych przypadkach.	8 godz.
13.	Metodyka przewodnictwa i etyka zawodowa	Dydaktyka przekazu przewodnickiego. Zaplanowanie i przeprowadzenie wycieczki. Sposoby nawiązywania kontaktu z grupa. Problematyka wycieczek szkolnych, osób dorosłych i grup specjalnych. Metodyka prowadzenia wycieczki na szlaku turystycznym trudnym i łatwym, w obiektach muzealnych. Metodyka prowadzenia wycieczek autokarowych. Kultura osobista, etyka przewodnicka, cechy psychofizyczne i walory przewodnika.	4 godz.
14.	Trasy dojazdowe w Tatrach	Drogi i linie kolejowe dojazdowe w Tatrach. Krainy geograficzne i ich krótka charakterystyka. Ciekawe obiekty położone przy trasie, miejsca na odpoczynek, postoje na trasie.	4 godz.
15.	Zajęcia praktyczne i terenowe	- wycieczki górskie piesze (szkolenie topograficzne - metodyczne) - 34 dni (18 Tatr Słowackie, 14 Tatr Polskie, 2 Pieniny) - wycieczki autokarowe (szkolenie topograficzne - metodyczne) - 8 dni (4 Podtatrze Słowackie, 4 Podtatrze Polskie) - szkolenie taternickie letnie – 5 dni - szkolenie taternickie zimowe – 5 dni - szkolenie narciarskie – 3 dni - szkolenie przyrodnicze w terenie - 6 dni - zajęcia z pierwszej pomocy - 2 dni - wycieczki do jaskiń - 2 dni	65 dni
		OGÓŁEM	150 godz + 65 dni

Program szkolenia przewodników turystycznych górskich tatrzańskich klasy trzeciej w warunkach zimowych obejmuje następujące szlaki turystyczne i wyszkolony przewodnik górski tatrzański klasy trzeciej jest uprawniony do prowadzenia turystów w warunkach zimowych:

1. Całe Tatry zachodnie - dopuszczone bez Giewontu

2. Tatry Wysokie dopuszczone bez następujących szlaków:

- REJON ORLEJ PERCI - Cała Orla Perć razem z szlakami dojściowymi (od północy i od południa) z wyjątkiem następujących (dopuszczalnych) fragmentów szlaków:

Murowaniec - Stawy Gąsienicowe - fragment szlaku czarnego (na Świnicką przełęcz) do połączenia z szlakiem niebieskim w rejonie Zielonego Stawu

Murowaniec - Czarny Stawy Gąsienicowy - fragment szlaku niebieskiego - do Czarnego Stawu Gąsienicowego

Murowaniec - Czarny Stawy Gąsienicowy - fragment szlaku żółtego (na Krzyżne)- Czerwony Staw w Dolinie Pańszczycy

Schronisko w Dol. 5 Stawów Polskich - fragment niebieskiego szlaku (na Zawrat) do podnóża ramienia Kołowej Czuby

- W Dolinie Rybiego Potoku Zakazane Wszystkie Szlaki z wyjątkiem następujących dozwolonych:

M-Oko - Czarny Staw Pod Rysami (fragment czerwonego szlaku)

Morskie Oko - Dol. 5 Stawów (szlak niebieski)

**PROGRAM PODSTAWOWEGO SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
dla kandydatów na przewodników miejskich**

Program szkolenia.

Lp	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny /w tym praktycz- ne/
1	Historia miasta na tle historii Polski	Historia miast w Polsce /ogólna charakterystyka miast zabytkowych/. Początki i przeszłość miasta. Miasto w okresie II Rzeczypospolitej i w czasie II wojny światowej. Odbudowa ze zniszczeń wojennych. Współczesny rozwój miasta. Życie społeczno-polityczne. Wybitne postaci historyczne związane z miastem.	30 /10/
2	Kultura i sztuka miasta	Zabytki miasta na tle historii sztuki w Polsce. Rozwój urbanistyczny miasta. Okresy świetności w historii Polski. Zabytki architektury, rzeźby i malarstwa. Muzea i pomniki. Place i ulice. Parki i ogrody. Instytucje naukowe i kulturalne. Szkolnictwo, wyższe uczelnie.	60 /25/
3	Miasto współczesne	Położenie, powierzchnia, liczba mieszkańców, podział administracyjny /dzielnice, osiedla/. Życie społeczno-polityczne. Wybitne postaci współczesne miasta. Historia i współczesna gospodarka miasta. Najważniejsze obiekty przemysłowe i ich produkcja. Ważniejsze obiekty użyteczności publicznej. Współczesna architektura i budownictwo. Urządzenia socjalne i służba zdrowia. Główne atrakcje miasta. Miasto w literaturze, piosenkach i anegdotach. Problemy i osiągnięcia ekologiczne miasta.	30 /15/
4	Geografia turystyczna miasta i regionu	Aktualne problemy miasta i regionu. Plany rozwoju miasta i okolic. Charakterystyka środowiska geograficznego. Trasy wylotowe. Miejscowości i obiekty o znaczeniu historycznym i turystycznym w najbliższej okolicy.	30 /15/
5	Topografia miasta i strefy podmiejskiej	Układ komunikacyjny miasta, arterie przelotowe. Lokalizacja obiektów zabytkowych, gospodarczych i użyteczności publicznej. Baza turystyczna, sportowa i rekreacyjna. Lokalizacja parkingów.	30 /20/
6	Metodyka i technika prowadzenia wycieczek	Metodyka i technika prowadzenia grup wycieczkowych w mieście. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach. Skład podstawowej apteczki	20 /15/
		OGÓLEM	200/100/

**PROGRAM PODSTAWOWEGO SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
dla kandydatów na przewodników terenowych**

I. Program szkolenia dla kandydatów nie posiadających uprawnień przewodnika

Lp	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny /w tym praktyczne/
1	Historia regionu na tle historii Polski	Wybrane wiadomości z historii Polski. Ważniejsze wydarzenia w historii regionu. Charakterystyka miast i miejscowości regionu /historia, ważniejsze zabytki, współczesność, ważniejsze obiekty użyteczności publicznej/. Region w okresie II Rzeczypospolitej i II wojny światowej. Odbudowa ze zniszczeń wojennych. Ważniejsze zagadnienia z historii współczesnej.	30
2	Kultura i sztuka regionu	Historia kultury i sztuki regionu. Wpływ kultury regionu na kulturę narodową. Zabytki architektury, malarstwa i rzeźby. Wybitne postaci historyczne, miejscowości, obiekty i pomniki z nimi związane. Muzea, instytucje naukowe i kulturalne /wiadomości o zbiorach i zasadach zwiedzania/. Prasa i wydawnictwa regionalne.	30 /10/
3	Charakterystyka geograficzna regionu	Położenie i obszar, podział administracyjny, ludność /z uwzględnieniem mniejszości narodowych i religii/. Ukształtowanie powierzchni, klimat, wody /rzeki, jeziora, cieki wodne/. Zasoby naturalne i ich wykorzystanie. Ważniejsze gałęzie przemysłu, plany rozwoju gospodarczego. Najważniejsze obiekty gospodarcze, charakterystyka ich produkcji, dane statystyczne, możliwości zwiedzania. Gospodarka rolna regionu.	30 /10/
4	Etnografia regionu	Kultura ludowa, strój i obrzędy ludowe, folklor. Budownictwo, ośrodki przemysłu i rzemiosła ludowego. Skanseny, muzea i izby regionalne.	15 /10/
5	Środowisko geograficzne regionu i jego ochrona	Charakterystyka środowiska przyrodniczego regionu. Parki narodowe i krajobrazowe. Rezerваты i pomniki przyrody, obszary chronione i atrakcyjne zespoły przyrodnicze. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych.	20 /10/
6	Zagospodarowanie turystyczne regionu	Baza turystyczna, ośrodki rekreacyjne i turystyczne. Szlaki turystyczne. Obiekty sportowe. Układ komunikacyjny regionu /drogi międzynarodowe, krajowe, lokalne, linie kolejowe, parkingi i dojazdy/. Kolejki linowe i wyciągi narciarskie.	20 /10/
7	Terenoznawstwo i topografia	Orientacja w terenie: bez mapy, z mapą i kompasem, posługiwanie się mapą i kompasem. Topografia regionu /konfiguracja terenu/. Lokalizacja obiektów zabytkowych, przyrodniczych i współczesnych, drogi dojazdowe do nich. Mapy turystyczne, ich skale i rodzaje.	25 /15/
8	Metodyka technika prowadzenia wycieczek terenowych	Specyfika prowadzenia wycieczek autokarowych, kolejowych i pieszych. Grupa w terenie i w obiekcie, współpraca z grupą. Współpraca z kierowcą. Posługiwanie się mikrofonem. Zasady oprowadzania po obiektach sakralnych. Przerwy na odpoczynek. Posługiwanie się anegdotą i dowcipem. Zasady bezpieczeństwa na wycieczkach terenowych. Pierwsza pomoc przedlekarska w nagłych wypadkach i zachorowaniach. Skład podstawowej apteczki.	30 /20/
		OGÓŁEM	200/85/

II. Program szkolenia dla przewodników rozszerzających uprawnienia na nowy obszar

Lp	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Godziny /w tym praktyczne/
1	Historia regionu na tle historii Polski	Wybrane wiadomości z historii Polski. Ważniejsze wydarzenia w historii regionu. Charakterystyka miast i miejscowości regionu /historia, ważniejsze zabytki, współczesność, ważniejsze obiekty użyteczności publicznej/. Region w okresie II Rzeczypospolitej i II wojny światowej. Odbudowa ze zniszczeń wojennych. Ważniejsze zagadnienia z historii współczesnej.	20
2	Kultura i sztuka regionu	Historia kultury i sztuki regionu. Wpływ kultury regionu na kulturę narodową. Zabytki architektury, malarstwa i rzeźby. Wybitne postaci	20 /10/

		historyczne, miejscowości, obiekty i pomniki z nimi związane. Muzea, instytucje naukowe i kulturalne /wiadomości o zbiorach i zasadach zwiedzania/. Prasa i wydawnictwa regionalne.	
3	Geografia gospodarcza regionu	Położenie i obszar, podział administracyjny , ludność /z uwzględnieniem mniejszości narodowych i religii/. Ukształtowanie powierzchni, klimat, wody /rzeki, jeziora, cieki wodne/. Zasoby naturalne i ich wykorzystanie . Ważniejsze gałęzie przemysłu, plany rozwoju gospodarczego. Najważniejsze obiekty gospodarcze, charakterystyka ich produkcji, dane statystyczne, możliwości zwiedzania. Gospodarka rolna regionu.	20 /10/
4	Etnografia regionu	Kultura ludowa, strój i obrzędy ludowe, folklor. Budownictwo, ośrodki przemysłu i rzemiosła ludowego. Skanseny, muzea i izby regionalne.	15 /10/
5	Środowisko geograficzne regionu i jego ochrona	Charakterystyka środowiska przyrodniczego regionu. Parki narodowe i krajobrazowe. Rezerваты i pomniki przyrody, obszary chronione i atrakcyjne zespoły przyrodnicze. Zasady ruchu turystycznego na obszarach chronionych.	10 /5/
6	Zagospodarowanie turystyczne regionu	Baza turystyczna, ośrodki rekreacyjne i turystyczne. Szlaki turystyczne. Obiekty sportowe. Układ komunikacyjny regionu /drogi międzynarodowe, krajowe, lokalne, linie kolejowe, parkingi i dojazdy/. Kolejki linowe i wyciągi narciarskie.	5 /5/
7	Terenoznawstwo i topografia	Orientacja w terenie: bez mapy, z mapą i kompasem , posługiwanie się mapą i kompasem. Topografia regionu /konfiguracja terenu/. Lokalizacja obiektów zabytkowych, przyrodniczych i współczesnych, drogi dojazdowe do nich. Mapy turystyczne, ich skale i rodzaje.	10 /10/
		OGÓŁEM	100/50/

**PROGRAM UZUPEŁNIAJĄCEGO SZKOLENIA DLA KANDYDATÓW NA
PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH KLASY DRUGIEJ I PIERWSZEJ**

I. Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników górskich beskidzkich i sudeckich ubiegających się o klasę drugą i pierwszą

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny	Liczba godzin /w tym praktycznych/
1	Historia i gospodarka wybranego obszaru	Szczegółowe wiadomości z historii wybranego obszaru; archeologia, osadnictwo, problemy społeczne, kulturalne, narodowościowe; szczegółowa historia miast i miejscowości, ważne wydarzenia historyczne, postacie historyczne ważne dla obszaru, oraz obiekty z nimi związane; historia współczesna i rozwój gospodarczy	30
2	Geografia i geologia	Szczegółowe wiadomości z geografii regionu; Topografia: układ grzbietów górskich, dolin rzecznych, punkty widokowe i panoramiczne; Wybrane zagadnienia z geologii i morfologii; Charakterystyka środowiska przyrodniczego; parki narodowe, krajobrazowe, rezerваты, pomniki przyrody; Zasady uprawnień turystyki na obszarach chronionych	20 /10/
3	Etnografia, kultura i sztuka regionu	Historia kultury i sztuki obszaru, grupy etniczne i ich wpływ na kulturę ludową, sztukę; budownictwo i zabytki architektury, malarstwa i rzeźby; przykłady architektury współczesnej; muzea, skanseny, izby regionalne; instytucje naukowe, kulturalne, ośrodki przemysłu i rzemiosła ludowego – zasady zwiedzania; kultura ludowa: strój, obrzędy, wydawnictwa regionalne, twórcy ludowi	18 /10/
4	Zagospodarowanie turystyczne, komunikacja, szlaki turystyczne	Szczegółowe wiadomości o przebiegu szlaków turystycznych w wybranym obszarze, baza noclegowa (schroniska, stacje turystyczne i inne obiekty); koleje linowe, wyciągi narciarskie, szlaki komunikacyjne, linie kolejowe, dojazdy do ważniejszych obiektów; parkingi, w tym leśne, turystyczne przejścia graniczne; zasady poruszania się w strefie nadgranicznej	50 /30/
5	Metodyka i technika prowadzenia wycieczek w warunkach zimowych	Zasady poruszania się w terenie skalnym, śnieżnym, lodowym (sprzęt, zasady asekuracji); Meteorologia: czynniki pogodotwórcze, rodzaje chmur, fronty atmosferyczne, przewidywanie pogody na podstawie obserwacji zjawisk atmosferycznych; wpływ warunków atmosferycznych na zagrożenie zdrowia i życia uczestników wycieczek górskich (mgła, śnieg, wiatr, temperatura, burza, oblodzenie, lawiny). Wypadki: pierwsza pomoc, reanimacja, unieruchamianie kończyn, transport rannego, improwizowane środki transportu, lawinoznawstwo, ekwipunek przewodnika (ubiór, apteczka, plecak, płachta biwakowa).	32 /24/
		OGÓŁEM	150 /74/

II. Program szkolenia przewodników tatrzańskich ubiegających się o wyższe klasy

1. Szkolenie praktyczne przewodników tatrzańskich na drugą klasę może odbywać się na zasadzie zorganizowanego kursu lub w formie prowadzonego przez instruktorów przewodnictwa szkolenia indywidualnego.

Program szkolenia

Lp.	Przedmiot	Szczegółowa problematyka	Liczba godzin /dni/
1.	Topografia Tatr	Szczegółowa topografia Tatr, poszczególnych masywów, dolin i szczytów ze szczególnym uwzględnieniem topografii rejonów taternickich oraz szczytów i przełęczy na które mogą prowadzić klientów przewodnicy drugiej klasy. Panoramy z poszczególnych szczytów.	30 godz.
2.	Turystyka zimowa i narciarstwo wysokogórskie	Zasady turystyki zimowej. Zimowe niebezpieczeństwa gór, lawinoznawstwo. Metodyka prowadzenia wycieczek i klientów w warunkach zimowych oraz wycieczek narciarskich.	15 godz.
3.	Taternictwo letnie i zimowe	Szczegółowe wiadomości z zakresu taternictwa letniego i zimowego. Sprzęt, techniki wspinaczkowe, zasady asekuracji.	8 godz.
4.	Metodyka	Metodyka prowadzenia klientów poza szlakami znakowanymi w terenie łatwym i trudnym oraz na drogach taternickich.	8 godz.
5.	Przyroda Tatr, Podtatrza i Pienin	Poszerzenie i pogłębienie wiadomości z tego zakresu. Szczegółowe wiadomości o parkach narodowych i rezerwatach na tym terenie. Aktualne problemy ochrony przyrody i zagrożeń ekologicznych.	8 godz.
6.	Pierwsza pomoc i ratownictwo	Kontynuacja szkolenia.	6 godz.
7.	Szkolenie praktyczne	Prowadzenie na drogach wspinaczkowych w Tatrach do III stopnia trudności w warunkach letnich - 5 dni; Prowadzenie na drogach wspinaczkowych w Tatrach do II stopnia trudności w warunkach zimowych - 5 dni; Prowadzenie na trasach poza oznakowanymi szlakami - 10 dni; Prowadzenie wycieczek narciarskich - 5 dni	25 dni
		OGÓLEM	75 godz + 25 dni

2. Szkolenie praktyczne przewodników tatrzańskich na pierwszą klasę powinno się odbywać w formie szkolenia indywidualnego, prowadzonego przez instruktorów, zarówno na drogach wspinaczkowych jak i narciarskich i poza szlakami oznakowanymi.

Program szkolenia

Lp.	Przedmiot	Szczegółowa problematyka	Liczba godzin /dni/
1.	Topografia Tatr	Szczegółowa topografia rejonów taternickich oraz szczytów i przełęczy na które mogą prowadzić klientów przewodnicy pierwszej klasy.	30 godz.
2.	Taternictwo letnie i zimowe	Kontynuacja szkolenia.	10 godz.
3.	Narciarstwo wysokogórskie i ski-alpinizm	Metodyka prowadzenia wycieczek narciarskich. Technika i metodyka ski-alpinizmu.	10 godz.
4.	Przyroda Tatr i jej ochrona	Wybrane i poszerzone zagadnienia z tej dziedziny. Aktualne problemy ochrony przyrody i zagrożeń ekologicznych.	9 godz.
5.	Metodyka	Metodyka prowadzenia klientów poza szlakami znakowanymi w terenie łatwym i trudnym oraz na drogach taternickich.	6 godz.
6.	Szkolenie praktyczne	Prowadzenie na drogach wspinaczkowych w Tatrach do IV stopnia trudności w warunkach letnich - 6 dni. Prowadzenie na drogach wspinaczkowych w Tatrach do III stopnia trudności w warunkach	28 dni

		zimowych - 6 dni. Prowadzenie na trasach narciarskich, wysokogórskich w Tatrach (ski - tury) - 6 dni. Prowadzenie na trasach poza oznakowanymi szlakami - 10 dni	
		OGÓŁEM	65 godz + 28 dni

Program szkolenia uzupełniającego dla przewodników tatrzańskich prowadzących wycieczki powyżej III stopnia trudności w warunkach zimowych i IV stopnia trudności w warunkach letnich (przewodników wysokogórskich)

Uwagi ogólne:

1. Kolejność tematów realizowanych w trakcie szkolenia powinna odpowiadać kolejności ich przedstawienia w programie.
2. Do szkolenia uzupełniającego w zakresie prowadzenia wycieczek wysokogórskich dopuszcza się przewodników tatrzańskich, którzy złożą wykaz przejść, obejmujący przejścia skalne wielo wyciągowe, przejścia lodowe i mikstowe oraz przejścia narciarskie, a także zdadzą egzamin wstępny obejmujący:
  - a) w zakresie narciarstwa: jazdę terenową, techniki narciarskie i narciarstwo wysokogórskie,
  - b) w zakresie alpinizmu: umiejętności indywidualne w skale i lodzie oraz prowadzenie na drodze wspinaczkowej w górach.
3. Szkolenie kończy egzamin składający się z trzech części: egzamin teoretyczny, egzamin praktyczny w warunkach letnich i egzamin praktyczny w warunkach zimowych.

Program szkolenia:

Lp.	Temat	Problematyka szczegółowa	Czas trwania
1	Teoria przewodnictwa wysokogórskiego	Sprzęt i teoria asekuracji. Dydaktyka i metodyka. Fizjologia wysiłku i podstawy medycyny sportu. Wypadki, pierwsza pomoc. Śnieg i lawinoznawstwo. Meteorologia. Podstawy nawigacji. Ochrona przyrody. Terminologia fachowa w językach obcych.	30 godz.
2	Kurs lawinowy		6 dni
3	Wspinaczka skałkowa i metodyka		6 dni
4	Ratownictwo		6 dni
5	Kurs skalny		12 dni
6	Kurs lodowy		13 dni
7	Narciarstwo pozatrasowe i metodyka		3 dni
8	Kurs zimowy		14 dni
9	Praktyka	Demonstracja technik narciarskich, skalnych i lodowych. Umiejętności prowadzenia klientów w skale, lodzie i śniegu. Umiejętność prowadzenia klientów w warunkach zimowych. Umiejętności w zakresie szkolenia klientów.	40 dni
		OGÓŁEM	30 godz + 100 dni

PROGRAM SZKOLENIA DLA KANDYDATÓW NA PILOTÓW WYCIECZEK

Program szkolenia:

Lp.	Przedmiot	Zakres tematyczny przedmiotu	Liczba godzin
1	Przemysł turystyczny w Polsce i na świecie	Podstawowe definicje i określenia według terminologii Światowej Organizacji Turystyki, biura i organizacje turystyczne, rodzaje turystyki i form wypoczynku, samorząd gospodarczy w rozwoju turystyki, polityka państwa w zakresie rozwoju turystyki. Zasady zrównoważonego rozwoju turystyki.	6
2	Obsługa ruchu turystycznego	Zasady powstania „produktu turystycznego”, rodzaje umów z partnerami, zasady odpraw grup, dokumentacja grup przyjazdowych, techniki realizacji grup przyjazdowych, zasady rozliczania, sieci hotelowe i gastronomiczne oraz zasady współpracy z hotelami i gastronomią, rodzaje i specyfikacja transportu turystycznego grupy specjalistyczne. Zasady odpraw grup, dokumentacja grup wyjazdowych, techniki realizacji grup wyjazdowych, zasady rozliczania grup wyjazdowych w tym obowiązki dewizowe, grupy specjalistyczne w tym tramping i trekking. Przyjmowanie i załatwianie reklamacji klientów. Możliwości zmiany programu imprez turystycznych. Ocena jakości usług turystycznych	36
3	Geografia turystyczna Polski i Europy. Podstawy krajoznawstwa.	Główne centra i trasy turystyczne Polski i Europy. Szlaki komunikacyjne, dojazdy do centrów miast i przejść granicznych. Umiejętność posługiwania się mapą i orientacji w terenie. Metodyka przygotowywania opisu tras i miejscowości. Style architektoniczne i zabytki. Rodzaje obszarów chronionych w Polsce i Europie oraz zasady ruchu turystycznego na tych obszarach. Skarby kultury w Polsce i ich lokalizacja, Informacja turystyczna, w tym wydawnictwa, muzea, skanseny, mniejszości narodowe, religie.	24
4	Struktura polityczno-społeczno-ekonomiczna kraju i świata	System polityczny w Polsce na tle systemów światowych. Struktura władzy w Polsce. Narodowość, ludność. Podział administracyjny kraju. Podstawowe wiadomości z geografii gospodarczej Polski i świata. Religie w Polsce i na świecie.	8
5	Przepisy prawne w turystyce	Umowy zawierane w turystyce. Ochrona konsumenta w umowach organizatora turystyki z klientem. Odpowiedzialność prawna organizatora turystyki i pilota. Zatrudnianie pilotów w oparciu o umowę o pracę i umowy cywilnoprawne. Prawa i obowiązki pilota, przepisy regulujące funkcjonowanie pilotażu. Regulacja ruchu osobowego: przepisy paszportowe, celne, wizowe, dewizowe i meldunkowe. Opieka konsularna.	14
6	Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia oraz mienia turystów	Formy ubezpieczenia turystów, protokoły szkód, postępowanie pilota w sytuacjach nadzwyczajnych, podstawy udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej w nagłych wypadkach i zachorowaniach. Skład podstawowej apteczki.	14
7	Pilot a grupa	Rozwiązywanie konfliktów, podstawy komunikowania, <i>public relations</i> , techniki wpływania na zbiorowość, elementy marketingu, efektywne techniki sprzedaży, kształtowanie pozytywnego wizerunku kraju, biura i pilota.	18
8	Zajęcia praktyczne	Wycieczka krajowa lub zagraniczna, minimum jeden nocleg w obiekcie hotelowym.	3 dni
		OGÓŁEM	120 godz + 3 dni

**Wzór świadectwa zdania egzaminu
przewodników turystycznych i pilotów wycieczek**

pieczęć podłużna

**Świadectwo
zdania egzaminu**

Pan(i) ..... urodzony/a/ dnia .....

w ..... imiona rodziców ...../ .....

zamieszkały /a/ .....

złożył/a/ w dniu .....

egzamin..... w zakresie wymaganym od
przewodników turystycznych */ ..... ** / pilotów wycieczek

Świadectwo wydane zostało na podstawie protokołu egzaminacyjnego nr .....

z dnia .....

Komisji Egzaminacyjnej ..... powołanej przez Wojewodę

.....

.....
/pieczęć i podpis/

..... dnia .....

/miejsowość/   /data wystawienia/

*/ niepotrzebne skreślić

**/rodzaj przewodnictwa: górskie
miejskie, terenowe

**Wzór świadectwa znajomości języka obcego
w zakresie wymaganym od przewodników turystycznych i pilotów wycieczek**

pieczęć podłużna

**Świadectwo
znajomości języka obcego**

Pan(i) ..... urodzony/a/ dnia .....

w ..... imiona rodziców...../ .....

zamieszkały /a/ .....

złożył/a/ w dniu .....

egzamin ze znajomości języka ..... w zakresie wymaganym od:
przewodników turystycznych */ ..... ** / pilotów wycieczek

Świadectwo wydane zostało na podstawie protokołu egzaminacyjnego nr .....

z dnia .....

Komisji Egzaminacyjnej Języka ..... powołanej przez Wojewodę

.....

.....
/pieczęć i podpis/

..... dnia .....

/miejsowość/   /data wystawienia/

*/ niepotrzebne skreślić

**/rodzaj przewodnictwa: górskie
miejskie, terenowe

Załącznik nr 13

WZÓR LEGITYMACJI PRZEWODNIKA MIEJSKIEGO I TERENOWEGO

Okładka zewnętrzna

strony wewnętrzne 5 i 6

Posiadacz legitymacji ma prawo oprowadzania wycieczek zagranicznych w następujących językach obcych:	
..... m.p.	
..... m.p.	
..... m.p.	

Opis techniczny:

Legitymacja zawiera 8 stron (łącznie z okładkami)

Format legitymacji rozłożonej 21 cm x 7,5 cm (1/4 wielkości arkusza A-4)

Format legitymacji złożonej 10,5 x 7,5 cm

Kolor okładki: ciemna zieleń

Wojewoda może dodatkowo zabezpieczyć dokument

W prawym dolnym rogu zdjęcia m.p.

Wzór legitymacji pilota wycieczek

	WOJEWODA ..... LOCAL AUTHORITY	ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH /LANGUAGES SPOKEN:
	LEGITYMACJA Nr/CARD NO:	1. .... m.p. 3..... m.p.
	..... Imię i nazwisko /Name and surname	2. .... m.p. 4..... m.p.
	..... data urodzenia / date of birth	Wszelkie władze proszone są o udzielanie pilotowi pomocy w wykonywaniu jego obowiązków
	JEST PILOTEM WYCIECZEK IS A LICENSED TOUR LEADER	All authorities are kindly requested to render assistance to the holder of this card in performing his/her duties,
	..... Data uzyskania uprawnień ..... qualified on	..... /pieczęć i podpis /stampa & signature
.... podpis/signature		..... data/ date .....

Legitymacja w formie książeczki bez stron wewnętrznych, oprawiona w skórę lub tworzywo,

Na zewnętrznej pierwszej stronie okładki tłoczony orzeł

Format legitymacji rozłożonej 21 cm x 7,5 cm (1/4 wielkości arkusza A-4)

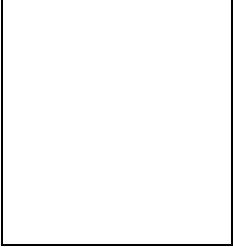
Format legitymacji złożonej 10,5 x 7,5 cm

Kolor okładki: biały

Wojewoda może dodatkowo zabezpieczyć dokument

W prawym dolnym rogu zdjęcia m.p.

Wzór identyfikatora przewodnika turystycznego

	WOJEWODA
	.....
	LOCAL AUTHORITY
	Nr / CARD NO: .....
	.....
	Imię i nazwisko / Name and surname
	JEST PRZEWODNIKIEM TURYSTYCZNYM IS A LICENSED GUIDE
	.....
	Identyfikator ważny do: ..... expiry date

Opis techniczny:

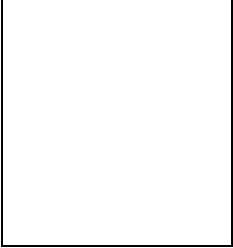
Arkusz papieru gramatura 160 g/m² foliowany

Format legitymacji złożonej 10,5 x 7,5 cm

Kolor kremowy

Wojewoda może dodatkowo zabezpieczyć dokument**W prawym dolnym rogu zdjęcia m.p.**

Wzór identyfikatora pilota wycieczek

	WOJEWODA
	.....
	LOCAL AUTHORITY
	Nr/CARD NO: .....
	.....
	Imię i nazwisko /Name and surname
	JEST PILOTEM WYCIECZEK IS A LICENSED TOUR LEADER
	.....
	Identyfikator ważny do: expiry date: .....

Opis techniczny:

Arkusz papieru gramatura 160 g/m² foliowany

Format legitymacji złożonej 10,5 x 7,5 cm

Kolor biały

Wojewoda może dodatkowo zabezpieczyć dokument**W prawym dolnym rogu zdjęcia m.p.**

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ ¹⁾**
z dnia .....

**w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi
hotelarskie**

Na podstawie art. 45 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) wymagania dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich co do wyposażenia, oraz zakresu świadczonych usług, w tym usług gastronomicznych;
- 2) minimalne wymagania co do wyposażenia innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie;
- 3) warunki dopuszczenia odstępstw od wymagań, o których mowa w pkt 1;
- 4) sposób dokumentowania spełnienia przez obiekty hotelarskie wymagań budowlanych, przeciwpożarowych i sanitarnych;
- 5) szczegółowe zasady i tryb zaliczania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii;
- 6) tryb sprawowania kontroli nad przestrzeganiem w poszczególnych obiektach wymagań co do wyposażenia i świadczenia usług odpowiadających rodzajowi i kategorii obiektu;
- 7) sposób prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie.

§ 2. 1. Ustala się wymagania co do wyposażenia, oraz zakresu świadczonych usług, w tym usług gastronomicznych, dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich.

2. Wymagania, o których mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 4, dla:

- 1) hoteli i moteli - określa załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 2) pensjonatów - określa załącznik nr 2 do rozporządzenia,
- 3) kempingów (campingów) i pól biwakowych - określa załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- 4) domów wycieczkowych - określa załącznik nr 4 do rozporządzenia,
- 5) schronisk młodzieżowych - określa załącznik nr 5 do rozporządzenia,
- 6) schronisk - określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

3. Minimalne wymagania co do wyposażenia innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, określonych w art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, zwanej dalej "ustawą", określa załącznik nr 7 do rozporządzenia.

4. Minimalne wymagania co do wyposażenia w zakresie dostosowania obiektów hotelarskich do potrzeb osób niepełnosprawnych określa załącznik nr 8 do rozporządzenia.

§ 3. 1. Dopuszcza się odstępstwa od wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług dla obiektów hotelarskich, z zastrzeżeniem ust. 2, wpisanych do rejestru zabytków lub wykazu zabytków architektury i budownictwa oraz obiektów, których charakter zabytkowy jest oczywisty, jeżeli spełnione zostaną następujące warunki:

- 1) przedsiębiorca ubiegający się o zaszeregowanie obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju i nadanie kategorii przedstawi opinię wojewódzkiego konserwatora zabytków stwierdzającą, że spełnienie wymagań bez naruszenia zabytkowego charakteru obiektu nie jest możliwe,
- 2) odstępstwo w niewielkim stopniu obniża spełnianie wymagań określonych dla danego rodzaju i kategorii obiektu hotelarskiego, a jest zrekompensowane spełnieniem w wyższym stopniu innych wymagań,
- 3) w materiałach informacyjnych dotyczących obiektu hotelarskiego zostanie zamieszczona informacja o zabytkowym charakterze obiektu i związanych z tym odstępstwach od wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług.

2. Dopuszcza się odstępstwa od wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług w odniesieniu do pól biwakowych zlokalizowanych w obrębie gospodarstw rolnych, pod warunkiem zapewnienia przez gospodarstwo rolne możliwości korzystania z wody do picia i urządzeń sanitarnych.

§ 4. 1. Spełnianie w obiektach hotelarskich wymagań określonych w art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy dokumentuje się w zakresie wymagań:

- 1) budowlanych:
  - a) decyzją o pozwoleniu na budowę wraz z potwierdzonym zawiadomieniem właściwego organu o przystąpieniu do użytkowania obiektu lub decyzją o pozwoleniu na użytkowanie obiektu, lub decyzją o pozwoleniu na zmianę sposobu użytkowania obiektu, a w przypadku obiektów wzniesionych przed 1 kwietnia 1995 r., które utraciły wymienione dokumenty - opinią rzeczoznawcy budowlanego stwierdzającą bezpieczeństwo użytkowania obiektu oraz
  - b) dla wszystkich obiektów - książką obiektu z wpisami potwierdzającymi przeprowadzenie okresowych kontroli wymaganych ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, z późn. zm.²⁾), przedstawioną do wglądu organowi dokonującemu kontroli lub oceny obiektu,
- 2) przeciwpożarowych – opinią właściwej miejscowo komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej, a w przypadku kontroli obiektu, za równorzędny opinii uznaje się protokół okresowej kontroli Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) sanitarnych – opinią właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, a w przypadku kontroli obiektu, za równorzędny opinii uznaje się protokół okresowej kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

2. Organ prowadzący ewidencję innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, może, w razie wątpliwości co do spełnienia wymagań budowlanych, przeciwpożarowych i sanitarnych, wezwać osobę świadczącą usługi hotelarskie w tym obiekcie do udokumentowania spełnienia tych wymagań w sposób określony w ust. 1.

§ 5. 1. Zaszeregowanie obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju, z zastrzeżeniem § 8, oraz nadanie kategorii następuje na wniosek przedsiębiorcy podejmującego świadczenie usług hotelarskich w obiekcie hotelarskim.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:

- 1) określenie nazwy i siedziby lub nazwiska i imienia oraz adresu przedsiębiorcy świadczącego usługi hotelarskie w obiekcie objętym wnioskiem;
- 2) nazwę obiektu, jeżeli usługi będą świadczone z użyciem nazwy własnej obiektu;
- 3) określenie położenia obiektu, wraz z podaniem jego adresu;
- 4) opis obiektu potwierdzający stopień spełnienia przez ten obiekt wymagań dla rodzaju i kategorii, o które ubiega się wnioskodawca;
- 5) wskazanie osoby upoważnionej do reprezentowania wnioskodawcy w postępowaniu o ustalenie rodzaju i nadanie kategorii;
- 6) wskazanie zaszeregowania do określonego rodzaju i kategorii, o które wnioskodawca występuje.

3. Do wniosku załącza się:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnienie wymagań budowlanych, przeciwpożarowych i sanitarnych, o których mowa w § 4;
- 2) zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON przedsiębiorcy, wydane przez właściwy urząd statystyczny;
- 3) dowód wniesienia opłaty za dokonanie oceny spełniania przez obiekt hotelarski wymagań, o których mowa w § 2.

4. Wojewoda może ustalić kwestionariusz ankiety dołączanej do wniosku, stwierdzającej stopień spełnienia przez obiekt hotelarski wymagań dla rodzaju i kategorii, o które ubiega się wnioskodawca. W takim przypadku odrębny opis obiektu we wniosku nie jest wymagany.

§ 6. 1. Przed wydaniem decyzji o zaszeregowaniu do rodzaju oraz nadaniu kategorii obiekt hotelarski podlega ocenie co do spełnienia wymagań, o których mowa w § 2-4.

2. Wojewoda może powołać zespół oceniający. W skład zespołu mogą być powołani:

- 1) przedstawiciele wojewody;
- 2) osoby posiadające kwalifikacje zawodowe i praktykę w świadczeniu usług hotelarskich lub turystycznych, wskazane przez jednostki samorządu gospodarczego i stowarzyszenia działające w zakresie turystyki i hotelarstwa;
- 3) przedstawiciele Państwowej Straży Pożarnej, Inspekcji Sanitarnej, administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowanego oraz innych jednostek.

§ 7. Przedsiębiorca jest obowiązany przedłożyć dokumenty potwierdzające kwalifikacje personelu w trakcie oceny obiektu, o której mowa w § 6 ust. 1, na żądanie wojewody lub jego przedstawiciela, o którym mowa w § 6 ust.2 pkt 1.

§ 8. W sprawach o zaszeregowanie obiektu hotelarskiego do rodzaju: schronisko i pole biwakowe stosuje się odpowiednio przepisy § 5 ust. 1-3 i § 6 ust. 1.

§ 9. 1. Organy uprawnione do kontroli obiektów hotelarskich w zakresie spełniania wymagań co do wyposażenia i świadczonych usług dokonują kontroli w każdym czasie:

- 1) z urzędu - jeżeli jest to uzasadnione informacjami o zmianie warunków działania lub naruszenia wymagań;
- 2) na wniosek przedsiębiorcy, stowarzyszenia działającego w zakresie turystyki i hotelarstwa lub stowarzyszenia reprezentującego interesy konsumentów.

2. Wojewoda dokonuje z urzędu okresowych kontroli obiektów hotelarskich w zakresie spełniania wymagań co do wyposażenia i świadczonych usług nie rzadziej niż co trzy lata.

§ 10. Kontroli, o której mowa w § 9, dokonuje osoba legitymująca się pisemnym upoważnieniem organu uprawnionego do kontroli.

2. Wykonywanie czynności kontrolnych powinno odbywać się w obecności kierownika kontrolowanego obiektu hotelarskiego lub osoby upoważnionej do zastępowania go, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. W przypadku nieobecności kierownika lub osoby upoważnionej do zastępowania go można wykonywać wyłącznie te czynności kontrolne, o których terminie przeprowadzenia uprzednio powiadomiono kierownika obiektu.

4. Z przebiegu kontroli sporządza się protokół. Protokół podpisuje osoba kontrolująca oraz kierownik obiektu lub osoba zastępująca go, które mogą zgłosić do protokołu swoje uwagi.

5. Organ kontrolujący przekazuje odpis protokołu organowi prowadzącemu ewidencję obiektu.

6. Jeżeli wyniki przeprowadzonej kontroli obiektu hotelarskiego wskazują na to, że zachodzą przesłanki zmiany rodzaju, do którego obiekt został zaszeregowany, lub obniżenia nadanej mu kategorii, wojewoda dokonuje ponownej oceny obiektu, z zastrzeżeniem ust 7.

7. Wojewoda może odstąpić od ponownej oceny obiektu, o której mowa w ust. 6, jeżeli przedsiębiorca wyraził zgodę na zmianę rodzaju, do którego obiekt został zaszeregowany, lub obniżenie nadanej mu kategorii.

§ 11. 1. Ewidencja obiektów hotelarskich oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, jest prowadzona w formie kartoteki składającej się z kart ewidencyjnych obiektów, oddzielnie dla każdego rodzaju obiektu.

2. Podstawą założenia karty ewidencyjnej obiektu jest decyzja w sprawie zaszeregowania obiektu hotelarskiego do określonego rodzaju i nadania kategorii albo zgłoszenie w sprawie świadczenia usług hotelarskich w innym obiekcie.

3. Przedsiębiorca zgłaszający do ewidencji świadczenie usług hotelarskich w innym obiekcie jest obowiązany dołączyć zaświadczenie o numerze identyfikacyjnym REGON, wydane przez właściwy urząd statystyczny.

4. Założenie karty ewidencyjnej obiektu wpisuje się do wykazu kart ewidencyjnych, opatrując wpis datą i podpisem osoby uprawnionej.

5. Wpisów do kart ewidencyjnych obiektów dokonują osoby uprawnione do prowadzenia ewidencji.

§ 12. 1. Ewidencja jest jawna w części objętej wpisem do kart ewidencyjnych obiektów.

2. Karty ewidencyjne obiektów mogą być udostępniane do wglądu w obecności osoby uprawnionej do prowadzenia ewidencji.

§ 13. 1. Dokumenty, o których mowa w § 11 ust. 2, stanowiące podstawę wpisu, powinny być przechowywane łącznie z kartami ewidencyjnymi.

2. Kartoteka ewidencyjna ani poszczególne karty nie mogą być wynoszone poza miejsce ich przechowywania.

§ 14. 1. Każdy wpis do karty ewidencyjnej obiektu oznacza się numerem wynikającym z kolejności wpisów oraz zaopatruje w datę dokonania wpisu i podpis osoby uprawnionej do prowadzenia ewidencji.

2. W treści wpisu można powołać się na dokument złożony do ewidencji obiektu. Powołane dokumenty uważa się wówczas za objęte treścią wpisu.

3. Wpis w karcie obiektu nie może być wymazywany albo w inny sposób usuwany.

4. Poprawek we wpisie można dokonywać wyłącznie w taki sposób, aby wyrazy poprawione były czytelne.

5. O dokonywanych poprawkach osoba uprawniona do prowadzenia ewidencji sporządza na końcu wpisu adnotację o treści poprawki i jej podstawie, ze wskazaniem miejsca dokonanej poprawki, oraz opatruje adnotację podpisem.

§ 15. 1. Karta ewidencyjna obiektu hotelarskiego zawiera:

- 1) określenie przedsiębiorcy świadczącego usługi hotelarskie;
- 2) nazwę i adres obiektu;
- 3) określenie rodzaju i kategorii obiektu;
- 4) informację o stałym lub sezonowym charakterze świadczonych usług, wraz z podaniem czasu trwania sezonu;
- 5) krótki opis obiektu (liczba miejsc noclegowych, zakres usług, położenie);
- 6) informacje o decyzjach dotyczących rodzaju i kategorii obiektu oraz o dopuszczonych odstępstwach od wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług;
- 7) informacje o przeprowadzonej kontroli i ponownej ocenie spełniania wymagań dla rodzaju i kategorii obiektu.

2. Karta ewidencyjna innego obiektu, w którym są świadczone usługi hotelarskie, zawiera informacje określone w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 oraz informację o liczbie miejsc noclegowych.

§ 16. 1. Przedsiębiorca świadczący usługi hotelarskie zgłasza do ewidencji zmiany dotyczące:

- 1) zaprzestania świadczenia usług hotelarskich;
- 2) uzyskania decyzji o zaszeregowaniu obiektu pozostającego w ewidencji prowadzonej przez wójta (burmistrza, prezydenta) do rodzaju i nadaniu kategorii podlegającym wpisaniu do ewidencji prowadzonej przez wojewodę;
- 3) zmiany działalności sezonowej na stałą lub stałej na sezonową;
- 4) zmiany liczby miejsc noclegowych.

2. Przedsiębiorca świadczący usługi hotelarskie informuje organ prowadzący ewidencję o zdarzeniach powodujących przejściowo wstrzymanie lub istotne ograniczenie zakresu świadczonych usług. Informacji tych nie uważa się za zgłoszenie zmiany podlegającej wpisaniu do ewidencji.

3. Organ prowadzący ewidencję dokonuje z urzędu wykreślenia obiektu z ewidencji, jeżeli:

- 1) przedsiębiorca zaprzestał na okres dłuższy niż 1 rok świadczenia usług hotelarskich;
- 2) przedsiębiorcą świadczącym usługi hotelarskie w obiekcie była jednostka organizacyjna, która uległa likwidacji;

- 3) przedsiębiorca zmarł, a jego następcy prawni nie zgłosili zamiaru świadczenia usług hotelarskich w obiekcie;
  - 4) obiekt przestał spełniać wymagania sanitarne, przeciwpożarowe oraz inne określone odrębnymi przepisami.
4. Wykreślenie z ewidencji lub odmowa wpisu do ewidencji następuje w drodze decyzji administracyjnej.

§ 17. 1. Nie uważa się za spełnione wymagań, o których mowa w § 2, w odniesieniu do elementów wyposażenia niesprawnych, uszkodzonych, niedostępnych lub nadmiernie zużytych, a także w odniesieniu do usług, których uzyskanie w chwili kontroli lub oceny nie jest możliwe.

2. W przypadku stwierdzenia uchybień, o których mowa w ust. 1, organ upoważniony do kontroli obiektu może wydać przedsiębiorcy zalecenia pokontrolne, z określeniem terminu ich wykonania nieprzekraczającego trzech miesięcy, pod rygorem wystąpienia o wszczęcie postępowania w sprawie zmiany zaszeregowania obiektu do rodzaju i kategorii.

§ 18. Po przeprowadzeniu pierwszej kontroli obiektu hotelarskiego, o którym mowa w art. 50 ust. 1 ustawy, wojewoda wydaje decyzję potwierdzającą zaszeregowanie obiektu, zmieniającą zaszeregowanie lub uchylającą zaszeregowanie do dotychczasowego rodzaju i kategorii.

§ 19. 1. Zaszeregowanie obiektów hotelarskich dokonane na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1999 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie (Dz. U. Nr 10, poz. 87), zachowuje ważność, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Obiekty hotelarskie i inne obiekty, w których są świadczone usługi hotelarskie, działające w dniu wejścia w życie rozporządzenia, powinny zostać dostosowane do wymagań, o których mowa w § 2, w terminie jednego roku od dnia wejścia w życie rozporządzenia.

§ 20. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

-
- 1) Minister Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – turystyka, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (Dz.U. Nr 1, poz. 5)
  - 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 109, poz. 1157 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 5, poz. 42, Nr 100, poz. 1085, Nr 110, poz. 1190, Nr 115, poz. 1229, Nr 129, poz. 1439 i Nr 154, poz. 1800, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 oraz z 2003 r. Nr 80, poz. 718

Uzasadnienie

Ustawa z dnia.....2003 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń nadała nowe brzmienie art. 45 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 578 z późn. zm.). Na mocy tego przepisu Minister właściwy do spraw turystyki został zobowiązany aby ,w drodze rozporządzenia, określić:

1) wymagania dla poszczególnych rodzajów i kategorii obiektów hotelarskich co do wyposażenia oraz zakresu świadczonych usług, w tym usług gastronomicznych, oraz warunki dopuszczenia odstępstw od tych wymagań, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań w zakresie:

- a) zewnętrznych elementów zagospodarowania i urządzenia,
- b) instalacji i urządzeń technicznych,
- c) podstawowych elementów dotyczących funkcji, programu obsługowego i użyteczności obiektu,
- d) części mieszkalnej,
- e) oferty usług podstawowych i uzupełniających ;

2)szczegółowe zasady i tryb zaliczania obiektów hotelarskich do poszczególnych rodzajów i kategorii, z uwzględnieniem w szczególności sposobu oceny obiektu hotelarskiego;

3)sposób dokumentowania spełnienia wymagań, o których mowa w art. 35 ust. 1 pkt 2, z uwzględnieniem w szczególności rodzajów dokumentów jakie powinny być dołączone do wniosku o zaszeregowanie;

4)minimalne wymagania co do wyposażenia obiektów świadczących usługi hotelarskie, o których mowa w art. 35 ust. 2, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań w zakresie zagospodarowania terenu, określenia wyposażenia podstawowego oraz norm dotyczących jednostek mieszkalnych i ich wyposażenia;

5)tryb sprawowania kontroli nad przestrzeganiem w poszczególnych obiektach wymagań co do wyposażenia i świadczenia usług, odpowiadających rodzajowi i kategorii obiektu, o których mowa w art. 40, z uwzględnieniem w szczególności częstotliwości dokonywania kontroli i warunków kontroli;

6) sposób prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich oraz innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, ze szczególnym uwzględnieniem danych jakie powinna zawierać karta ewidencyjna obiektów hotelarskich, a także innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie.

**WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ ZAKRESU
ŚWIADCZONYCH USŁUG DLA HOTELI I MOTELI**

Lp	Wymagania	Kategorie										
		*****		****		***		**		*		
		H	M	H	M	H	M	H	M	H	M	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Obiekt stanowi odrębny budynek lub wydzieloną część budynku, lub zespół budynków.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Obiekty całoroczne zlokalizowane w wielu budynkach powinny być połączone stałymi zabudowanymi przejściami, zapewniającymi dostęp do wszystkich usług w obiekcie. Nie dotyczy obiektów zlokalizowanych w miejscowościach o charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym.	0		0		0						
	I. Zewnętrzne elementy zagospodarowania i urządzenia											
3	Bezpośrednie wejście do hallu recepcyjnego, chronione przed nadmiernym napływem powietrza z zewnątrz	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Górna osłona nad głównym wejściem, usytuowanie wejścia we wnęce lub zapewnienie drzwi automatycznie otwieranych.	0	0	0	0	0	0					
5	Górna osłona nad podjazdem do obiektu na wysokości co najmniej 4,5 m	0	0	0	0							
6	Oddzielne wejście i wydzielona droga bagażu gości.	0	0									
7	Wydzielona droga dostaw - nie dotyczy hoteli *** w zwartej zabudowie miejskiej	0	0	0	0	0	0					
8	Zagospodarowanie otoczenia obiektu obejmujące utwardzoną nawierzchnię dojazdów i dojeżdż, należyte utrzymanie zieleni ozdobnej i izolacyjnej, oświetlenie terenu i oddzielenie części gospodarczej od części dostępnej dla gości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Strzeżone garaże lub strzeżone parkingi, w motelach zapewniające miejsca	0	0	0	0	0						

	postojowe dla wszystkich j.m. Nie dotyczy hoteli zlokalizowanych w zwartej zabudowie miejskiej, w których należy zapewnić miejsce postojowe na czas przyjazdu i odjazdu gości.										
10	Parkingi lub miejsca postojowe przy obiekcie zapewniające miejsca postojowe dla wszystkich j.m.					0		0		0	
	II. Instalacje i urządzenia techniczne										
11	W części ogólnodostępnej obejmującej hall recepcyjny, sale gastronomiczne i wielofunkcyjne: 1) klimatyzacja lub inne urządzenia i systemy zapewniające wymianę powietrza i utrzymanie temperatury 18 - 21° oraz wilgotność 45-60% 2) wentylacja mechaniczna ¹⁾ 3) wentylacja grawitacyjna lub mechaniczna	0	0	0	0						
						0	0				
								0	0	0	0
12	W części pobytowej - j.m.: 1) klimatyzacja lub inne urządzenia i systemy zapewniające wymianę powietrza i utrzymanie temperatury 18-21 ° wilgotność 45-60% 2) wentylacja grawitacyjna lub mechaniczna	0	0								
				0	0	0	0	0	0	0	0
13	Wentylacja mechaniczna wyciągowa w w.h.s. - dla ** i * dopuszcza się wentylację grawitacyjną, przy centralnym zaopatrzeniu w ciepłą wodę, w w.h.s. z oknem lub przy kubaturze kabin ustępowych przekraczającej 6,5 m ³	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Ogrzewanie w całym obiekcie lub w części nie klimatyzowanej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Instalacja sanitarna: zimna i ciepła woda przez całą dobę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	Komfort akustyczny w całym obiekcie zgodnie z Polską Normą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Oświetlenie dostosowane do charakteru pomieszczeń	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Telefon i fax dostępny dla gości w recepcji.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
19	Dostęp do internetu w pokojach lub na odrębnych stanowiskach	0	0	0	0	0	0				
20	Instalacja radiowo- telewizyjna przystosowana do odbioru programów	0	0	0	0	0	0				

								0	0	0	0
	V. Oferta usług podstawowych i uzupełniających										
36	Zapewnienie sprzedaży gościom gorących napojów przez całą dobę.	0	0	0	0						
37	Zapewnienie gościom sprzedaży gorących napojów przez całą dobę; dopuszcza się zamiennie sprzedaż z automatów i sprzedaż w recepcji.					0	0	0	0	0	0
38	Budzenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
39	Podawanie posiłków do j.m. - room-service czynny przez: 1) całą dobę 2) minimum 12 godzin	0	0	0	0						
						0	0				
40	Usługa bagażowa	0	0	0	0	0	0				
41	Przechowywanie bagażu gości, także przed zajęciem i po zwolnieniu pokoju, a także przechowywanie pieniędzy i przedmiotów wartościowych gości - czynne całą dobę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42	Kwiaciarnia, lub możliwość dostarczenia kwiatów	0	0	0							
43	Wymiana walut lub kantor, lub bankomat, lub wypłata gotówki z karty kredytowej, w obiektach *** dopuszcza się kantor lub bankomat w odległości do 50 m od obiektu	0	0	0	0	0	0				
44	Akceptacja kart płatniczych	0	0	0	0	0	0				
45	Sprzedaż lub udostępnianie prasy codziennej	0	0	0	0						
46	Sprzedaż kosmetyków, środków higieny osobistej	0	0	0	0	0	0				
47	Udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach - apteczka, personel recepcji przeszkolony w pomocy przedlekarskiej, przywołanie pomocy lekarskiej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
48	Usługi gastronomiczne: 1) restauracja, dopuszcza się w hotelu *** , motelu*** brak restauracji jeżeli w odległości max. 200 m od obiektu znajduje się restauracja 2) aperitif bar lub bar kawowy 3) podawanie śniadań	0	0	0	0	0	0				
		0	0	0	0	0	0	0	0		
		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
49	Zespół sal wielofunkcyjnych, dostosowanych do charakteru obiektu - konferencyjnych, klubowych,	0		0							

	szkoleniowych itp.										
50	Przechowywanie sprzętu rekreacyjnego w obiektach zlokalizowanych w miejscowościach wypoczynkowo-turystycznych i rejonach niezurbanizowanych o dużych walorach przyrodniczych	o		o		o		o			
51	Zespół odnowy biologicznej: 1) basen kąpielowy 2) basen kąpielowy, sauna, siłownia, solarium, masaże i inne usługi rekreacyjne - minimum dwa rodzaje usług; w obiektach *** wymagane w miejscowościach wypoczynkowych										
		o	o								
		o	o	o	o	o	o				
52	Sala klubowa z telewizorem Nie dotyczy obiektów, które posiadają sale wielofunkcyjne					o	o				
53	Możliwość oglądania telewizji w miejscu ogólnodostępnym							o	o	o	o
54	Obsługa samochodów gości		o		o		o		o		o
55	Pranie, prasowanie i czyszczenie bielizny i odzieży gości	o	o	o	o	o	o				
56	Zmiana pościeli i ręczników: 1) codziennie lub na życzenie gości 2) co trzy dni lub na życzenie gości										
		o	o	o	o						
	VII. Inne.										
57	Jednolity ubiór dla poszczególnych służb hotelowych	o	o	o	o	o	o				

Objaśnienie znaków i skrótów:

H - hotel

M - motel

* kategoria jedna gwiazdka

** kategoria dwie gwiazdki

*** kategoria trzy gwiazdki

**** kategoria cztery gwiazdki

***** kategoria pięć gwiazdek

o - wymaganie obowiązuje

j. m. - jednostka mieszkalna

w. h. s. - węzeł higieniczno-sanitarny

1) - wentylacja mechaniczna powinna zapewniać wymianę powietrza zgodnie z Polską Normą oraz usuwanie zapachów w całym obiekcie; w salach konferencyjnych hoteli *** wymagana jest klimatyzacja.

2)- dopuszcza się elementy dwufunkcyjne.

Załącznik nr 2

WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ ZAKRESU ŚWIADCZONYCH USŁUG, W TYM USŁUG GASTRONOMICZNYCH DLA PENSJONATÓW

Lp.	Wymagania	Kategorie				
		****	****	***	**	*
1	2	3	4	5	6	7
1	Obiekt stanowi odrębny budynek lub wydzieloną część budynku Obiekt stanowi odrębny budynek lub wydzieloną część budynku. Dopuszcza się usytuowanie części mieszkalnej w odrębnych pawilonach, pod warunkiem należytego informowania klientów	0	0	0	0	0
	I. Zewnętrzne elementy zagospodarowania i urządzenia					
2	Bezpośrednie wejście do hallu recepcyjnego, chronione przed nadmiernym napływem powietrza z zewnątrz	0	0	0		
3	Wydzielona droga dostaw	0	0			
4	Zagospodarowanie otoczenia obiektu obejmujące utwardzoną nawierzchnię dojazdów i dojeżdż, należyte utrzymanie zieleni ozdobnej i izolacyjnej, oraz oświetlenie dojeżdż i dojazdu	0	0	0	0	0
5	Strzeżone garaże lub strzeżone parkingi. Nie dotyczy pensjonatów zlokalizowanych w zwartej zabudowie miejskiej, w których należy zapewnić miejsce postojowe na czas przyjazdu i odjazdu gości.	0	0			
	II. Instalacje i urządzenia techniczne					
6	Klimatyzacja lub inne urządzenia i systemy zapewniające właściwą wymianę powietrza i utrzymanie temperatury 18-21°C i wilgotność 45-60% w części ogólnodostępnej obejmującej hall recepcyjny, sale gastronomiczne i wielofunkcyjne	0	0			
7	W części pobytowej - j.m.: - klimatyzacja lub inne urządzenia i systemy zapewniające wymianę powietrza i utrzymanie temperatury 18-21 ° wilgotność 45-60%	0				
8	Wentylacja: 1) mechaniczna wyciągowa w w.h.s.; w obiektach ** i * dopuszcza się wentylację grawitacyjną w w.h.s. z oknem lub przy kubaturze kabin ustępowych przekraczającej 6,5m ³ 1) mechaniczna wyciągowa w w.h.s.; w obiektach ** i * dopuszcza się wentylację grawitacyjną w w.h.s. z oknem lub przy kubaturze kabin ustępowych przekraczającej 6,5m ³ 2) mechaniczna ¹⁾ w części ogólnodostępnej 2) mechaniczna ¹⁾ w części ogólnodostępnej 3) mechaniczna ¹⁾ lub grawitacyjna w części ogólnodostępnej 3) mechaniczna ¹⁾ lub grawitacyjna w części ogólnodostępnej	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0
				0	0	
				0	0	
						0
9	Ogrzewanie w całym obiekcie lub w części nieklimatyzowanej		0	0	0	0
9	Ogrzewanie w całym obiekcie lub w części nieklimatyzowanej		0	0	0	0
10	Instalacja sanitarna: zimna i ciepła woda przez całą dobę	0	0	0	0	0
10	Instalacja sanitarna: zimna i ciepła woda przez całą dobę	0	0	0	0	0
11	Oświetlenie dostosowane do charakteru pomieszczeń	0	0	0	0	0
11	Oświetlenie dostosowane do charakteru pomieszczeń	0	0	0	0	0

	dodatkowo w.h.s., aneks barowy								
	1. Wyposażenie jednostki mieszkalnej w meble i elementy uzupełniające								
20	Zestaw wyposażenia meblowego - w kategorii *** - ***** wymagane są jednolite komplety mebli:								
	1) łóżko jednoosobowe o wymiarach min.90x200 cm	0	0	0	0	0	0	0	0
	2) łóżko dwuosobowe o wymiarach min. 140x200 cm	0	0	0	0	0	0	0	0
	3) nocny stolik lub półka przy każdym miejscu do spania	0	0	0	0	0	0	0	0
	4) szafa garderobiana lub zabudowana wnęka, minimum 5 wieszaków na osobę	0	0	0	0	0	0	0	0
	5) biurko lub stół	0	0	0	0	0	0	0	0
	6) bagażnik	0	0	0	0	0	0	0	0
	7) krzesło lub inny mebel do siedzenia (1 na osobę, lecz nie mniej niż 2 na pokój)	0	0	0	0	0	0	0	0
	8) stolik okolicznościowy	0	0						
	9) fotele wypoczynkowe min. 2 lub kanapa	0	0						
	10) lustro	0	0	0	0	0	0	0	0
	11) wieszak ścienny na wierzchnią odzież	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Oświetlenie :								
	1) lampka nocna przy każdym miejscu do spania umożliwiającą czytanie w pozycji leżącej	0	0	0	0	0	0	0	0
	2) lampa do pracy przy stole lub biurku	0	0	0	0	0	0	0	0
	3) oświetlenie ogólne	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Wyposażenie uzupełniające każdej j.m.:								
	1) telefon	0	0						
	2) telewizor	0	0	0					
	3) możliwość odbioru programów radiowych	0	0	0	0				
	4) dywan lub wykładzina dywanowa	0	0	0					
	5) co najmniej dywanik przy łóżku					0	0		
	5) co najmniej dywanik przy łóżku					0	0		
	6) firany lub żaluzje lub rolety przepuszczające światło ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
	6) firany lub żaluzje lub rolety przepuszczające światło ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
	7) zasłony lub rolety lub żaluzje okienne zaciemniające ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
	7) zasłony lub rolety lub żaluzje okienne zaciemniające ²⁾	0	0	0	0	0	0	0	0
	8) elementy dekoracyjne	0	0	0	0				
	8) elementy dekoracyjne	0	0	0	0				
	9) informacje dotyczące usług i bezpieczeństwa gości	0	0	0					
	9) informacje dotyczące usług i bezpieczeństwa gości	0	0	0					
	10) popielniczka w pokojach dla palących	0	0	0	0	0	0	0	0
	10) popielniczka w pokojach dla palących	0	0	0	0	0	0	0	0
	11) zestaw do czyszczenia odzieży, obuwia oraz igielnik	0	0	0					
	11) zestaw do czyszczenia odzieży, obuwia oraz igielnik	0	0	0					
	12) torba na bieliznę gościa zleconą do prania	0							
	12) torba na bieliznę gościa zleconą do prania	0							
	13) kosz niepalny na śmieci w j.m. bez w.h.s.			0	0	0	0	0	0
	13) kosz niepalny na śmieci w j.m. bez w.h.s.			0	0	0	0	0	0
	2. Urządzenia i wyposażenie węzłów higieniczno-sanitarnych przy jednostkach mieszkalnych								
23	Wyposażenie podstawowe:								
23	Wyposażenie podstawowe:								
	1) wanna z baterią i natryskiem lub kabina natryskowa	0	0	0	0	0	0	0	0
	1) wanna z baterią i natryskiem lub kabina natryskowa	0	0	0	0	0	0	0	0
	2) umywalka z blatem lub półką	0	0	0	0	0	0	0	0

	3) WC	0	0	0	0	0
24	Wyposażenie uzupełniające:					
	1) osłona wanny lub natrysku	0	0	0	0	
	2) dywanik przy wannie (kabinie natryskowej)	0	0	0		
	3) mydelniczka, papiernica, haczyki, wieszaki na ręczniki, uchwyty przy wannie i natrysku	0	0	0	0	0
	4) lustro z górnym lub bocznym oświetleniem	0	0	0	0	0
	5) uniwersalne gniazdko elektryczne z osłoną	0	0	0	0	0
	6) suszarka do włosów	0	0			
	7) waga osobowa	0				
	8) pojemnik na śmieci niepalny lub trudnopalny	0	0	0	0	0
	9) zestaw minimum dla jednej osoby:					
	a) mydło toaletowe lub dozownik mydła	0	0	0	0	0
	b) ręcznik	0	0	0	0	0
	c) ręcznik kąpielowy	0	0	0		
	d) płaszcz kąpielowy	0				
	e) szklanka	0	0	0	0	0
	f) torba higieniczna	0	0	0	0	0
25	Procent pokoi z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym	100	100	50	25	0
26	Urządzenia higieniczno-sanitarne ogólne w części pobytowej (liczba miejsc noclegowych w pokojach (bez w.h.s. na jedno urządzenie):					
	1) umywalka z blatem lub półką			5	5	5
	2) wanna z baterią i natryskiem lub kabina natryskowa			10	10	15
	3) WC z umywalkami (minimum jeden osobny) dla kobiet i jeden osobny dla mężczyzn)			10	15	20
27	Wyposażenie dodatkowe:					
	1) lustro z oświetleniem górnym lub bocznym			0	0	0
	1) lustro z oświetleniem górnym lub bocznym			0	0	0
	2) dozownik płynnego mydła			0	0	0
	2) dozownik płynnego mydła			0	0	0
	3) suszarka do rąk lub ręczniki jednorazowego użytku			0	0	0
	3) suszarka do rąk lub ręczniki jednorazowego użytku			0	0	0
	4) pojemnik na papier i odpady			0	0	0
	5) wieszaki ściennie			0	0	0
	5) wieszaki ściennie			0	0	0
	V. Oferta usług podstawowych i uzupełniających					
	V. Oferta usług podstawowych i uzupełniających					
28	Zapewnienie gościom gorących napojów przez całą dobę; dopuszcza się zamiennie sprzedaż z automatów i sprzedaż w recepcji	0	0	0	0	0
29	Budzenie	0	0	0	0	0
30	Usługa bagażowa	0	0	0		
30	Usługa bagażowa	0	0	0		
31	Przechowywanie bagażu, pieniędzy i przedmiotów wartościowych gości	0	0	0	0	0
31	Przechowywanie bagażu, pieniędzy i przedmiotów wartościowych gości	0	0	0	0	0
32	Wymiana walut lub kantor; w obiektach *** dopuszcza się kantor lub bankomat lub wypłata z karty płatniczej w odległości do 50 m od obiektu	0	0	0		
32	Wymiana walut lub kantor; w obiektach *** dopuszcza się kantor lub bankomat lub wypłata z karty płatniczej w odległości do 50 m od obiektu	0	0	0		
33	Akceptacja kart płatniczych	0	0	0		
33	Akceptacja kart płatniczych	0	0	0		
34	Dostarczanie prasy na życzenie gości	0	0			
34	Dostarczanie prasy na życzenie gości	0	0			

35	Udzielanie pierwszej pomocy w nagłych wypadkach -apteczka, personel przeszkolony w zakresie pomocy przedlekarskiej, przywołanie pomocy lekarskiej	o	o	o	o	o
36	Podawanie posiłków do j.m. - room-service czynny przez : 1) całą dobę 2) minimum 12 godzin	o	o			
37	Usługi gastronomiczne: 1) podawanie przynajmniej dwóch posiłków dziennie (śniadań, obiadów, kolacji, obiadokolacji) w obiektach *-*** można ograniczyć do podawania śniadania i obiadokolacji o ustalonych porach, w jadalni 2) aperitif bar , bar kawowy lub sala klubowa z podawaniem napojów na życzenie gości 3) podawanie śniadań do pokoju na życzenie gości	o	o	o	o	o
38	Usługi rekreacyjne w obiektach zlokalizowanych w miejscowościach wypoczynkowo-turystycznych i rejonach nieurbanizowanych o dużych walorach przyrodniczych: 1) przechowywanie sprzętu rekreacyjnego 2) zespół odnowy biologicznej (np. basen, sauna, siłownia, solarium, masaże- minimum dwa rodzaje usług) - w obiektach ***** wymagany także w pozostałych miejscowościach	o	o	o	o	
39	Możliwość oglądania telewizji w miejscu ogólnodostępnym				o	o
40	Pranie, prasowanie i czyszczenie bielizny i odzieży gości	o				
41	Pralka lub możliwość prania rzeczy gości		o	o	o	o
42	Zmiana pościeli i ręczników: 1) codziennie lub na życzenie gości 2) co trzy dni lub częściej na życzenie gości	o	o			
	VII. Inne.					
43	Jednolity ubiór dla poszczególnych służb	o	o	o		

Objaśnienia znaków i skrótów:

* kategoria jedna gwiazdka

** kategoria dwie gwiazdki

*** kategoria trzy gwiazdki

**** kategoria cztery gwiazdki

***** kategoria pięć gwiazdek

o - wymaganie obowiązuje

j.m. - jednostka mieszkalna

w.h.s. - węzeł higieniczno-sanitarny

- 1) wentylacja mechaniczna powinna zapewniać wymianę powietrza zgodnie z Polską Normą oraz usuwanie zapachów w całym obiekcie.
- 2) dopuszcza się elementy dwufunkcyjne.

Załącznik Nr 3

**WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ
ZAKRESU ŚWIADCZONYCH USŁUG DLA KEMPINGÓW I PÓL
BIWAKOWYCH**

Lp.	Wymagania	Kategorie kempingów				Pola biwakowe
		****	***	**	*	
1	2	3	4	5	6	7
I. Zabezpieczenie terenu						
1	Ogrodzenie terenu	o	o	o	o	o ¹⁾
2	Oświetlenie terenu	o	o	o	o	
3	Całodobowy dozór	o	o	o	o	
4	Sprzęt przeciwpożarowy i instrukcja bezpieczeństwa przeciwpożarowego o	o	o	o	o	
5	Punkt pierwszej pomocy czynny całą dobę, w tym przeszkolony pracownik, apteczka i	o	o	o ²⁾	o ²⁾	

	łączność z pogotowiem ratunkowym					
II. Zagospodarowanie terenu						
6	Bezkolizyjny dojazd	o	o	o	o	
7	Wewnętrzne drogi główne o nawierzchni utwardzonej	o	o	o		
8	Ścieżki piesze o nawierzchni utwardzone	o	o	o		
9	Stanowiska obozowania na terenie płaskim trawiastym	o	o	o		
10	Teren stanowisk obozowania wydzielony	o	o	o		
11	Zadrzewienie	o	o			
12	Zasilanie w energię elektryczną	o	o	o	o	
12	Zasilanie w energię elektryczną	o	o	o	o	
13	Parking przy recepcji - powierzchnia w m ² ³⁾	150	120	80	50	
13	Parking przy recepcji - powierzchnia w m ² ³⁾	150	120	80	50	
14	Urządzenia rekreacyjne i tereny do gier i zabaw	o	o	o	-	
15	Wewnętrzne oznakowania	o	o	o	o	

16	Pojemniki na śmieci	o	o	o	o	o
III. Recepcja						
17	Recepcja w odrębnym pomieszczeniu	o	o	o	o	
18	Personel recepcji na każdej zmianie powinien znać co najmniej jeden język obcy	o	o			
19	Przechowalnia bagażu, pieniędzy i rzeczy wartościowych gości	o	o	o	o	
IV. Świetlica						
20	Świetlica	o ⁴⁾	o ⁴⁾	o ⁵⁾		
V. Stanowiska obozowania						
21	Minimalna powierzchnia 1 stanowiska w m ²	60	60	50	40	
21	Minimalna powierzchnia 1 stanowiska w m ²	60	60	50	40	
22	Podłącza elektryczne (% ogólnej liczby stanowisk)	50	40	30		
22	Podłącza elektryczne (% ogólnej liczby stanowisk)	50	40	30		
23	Ponumerowane stanowiska obozowania	o				
24	Wydzielone stanowiska lub grupy stanowisk obozowania	o	o			

25	Zieleń odgradzająca stanowiska lub grupy stanowisk	o	o			
VI. Urządzenia higieniczno-sanitarne						
26	Urządzenia sanitarne zlokalizowane nie dalej niż 100 m od stanowisk obozowania	o	o	o	o	
27	Umywalnie osobne dla kobiet i mężczyzn:	o	o	o	o	o ⁶⁾
	- liczba użytkowników na 1 umywalkę	20	20	20	33	
	- liczba użytkowników na 1 natrysk	50	50	50	100	
28	Ustępy osobne dla kobiet i mężczyzn:	o	o	o	o	o ⁷⁾
28	Ustępy osobne dla kobiet i mężczyzn:	o	o	o	o	o ⁷⁾
	- liczba użytkowników na 1 ustęp dla kobiet	20	20	20	33	
	- liczba użytkowników na 1 ustęp dla kobiet	20	20	20	33	
	- liczba użytkowników na 1 ustęp dla	25	25	33	50	

	mężczyzn					
	- liczba użytkowników na 1 pisuar	50	50	100	100	
29	Stanowisko do zlewu ustępów carawaningowych	o	o			
30	Urządzenie do prania	o	o			
31	Urządzenie do prasowania	o	o			
32	Pomieszczenie do suszenia bielizny	o	o			
33	Wyposażenie szczegółowe:					
	1) ściany WC i natrysków wyłożone glazurą	o	o			
	2) podłogi WC i natrysków wyłożone terakotą	o	o			
	2) podłogi WC i natrysków wyłożone terakotą	o	o			
	3) urządzenia jednakowe i jednorodne	o				
	3) urządzenia jednakowe i jednorodne	o				
4) wieszaki na ręczniki i bieliznę	o	o	o	o		

	5) lustra nad umywalkami i półki	☐	☐	☐ ⁸⁾	☐ ⁸⁾	
	6) gniazda elektryczne 220 V	☐	☐ ⁸⁾	☐ ⁸⁾	☐ ⁸⁾	
VII. Usługi gastronomiczne						
34	Stanowiska spożycia posiłków	☐	☐	☐ ⁹⁾		
35	Stanowiska do zmywania naczyń	☐	☐	☐	☐	
36	Zakład gastronomiczny	☐				
37	Sklepik spożywczy i z artykułami higieniczno-sanitarnymi; nie obowiązuje, jeżeli sklep znajduje się bliżej niż 500 m	☐	☐			
37	Sklepik spożywczy i z artykułami higieniczno-sanitarnymi; nie obowiązuje, jeżeli sklep znajduje się bliżej niż 500 m	☐	☐			
VIII. Zaopatrzenie w wodę						
VIII. Zaopatrzenie w wodę						
38	Punkty poboru wody do picia i dla celów gospodarczych na stanowiskach lub	☐	☐			

	grupach stanowisk obozowania					
39	Punkty poboru wody do picia na terenie obozowiska			o	o	o
40	Ciepła woda bieżąca	o ¹⁰⁾	o ¹¹⁾	o ¹²⁾		

Objaśnienia znaków i odnośników:

o - wymaganie obowiązuje

* kemping kategorii jedna gwiazdka

** kemping kategorii dwie gwiazdki

*** kemping kategorii trzy gwiazdki

**** kemping kategorii cztery gwiazdki

1) może być prowizoryczne

2) co najmniej apteczka,

3) parking nie obejmuje stałych miejsc postojowych, a jedynie miejsce na czas przyjmowania gości,

4) wyposażona w telewizor i prasę,

5) udostępnione zadaszone pomieszczenie,

6) dopuszcza się umywalnie zbiorowe typu rynnowego niezadaszone,

7) na terenach skanalizowanych ustępy splukiwane wodą bieżącą, na terenach nieskanalizowanych - biotoalety,

8) co najmniej 1 na dwa stanowiska,

9) przynajmniej zadaszone stoły lub ławy na stanowiskach obozowania, całą dobę,

11) co najmniej trzy razy dziennie, o ustalonych godzinach,

12) co najmniej dwa razy dziennie, o ustalonych godzinach.

Wymagania co do wyposażenia dla stałej bazy noclegowej na kempingach

Lp.	Wymagania	Kategorie kempingu			
		****	***	**	*
Lp.	Wymagania	****	***	**	*
Wyposażenie pokoju lub domku składającego się z więcej niż jednego pokoju					
1	Dopuszczalna liczba osób w	2	4	4	8

	każdym pokoju ¹⁾				
2	Powierzchnia pokoju na 1 osobę w m ²	5	4	3	2
3	Wysokość pokoju co najmniej 2,2 m	o	o	o	o
4	Łóżka o wymiarach min. 90 x 200 cm	o	o	o	o
5	Oświetlenie górne	o	o	o	o
6	Oświetlenie przy łóżku	o	o		
7	Pościel na każde łóżko	o	o	o	o ²⁾
8	Dywan lub wykładzina	o	o	o	
9	Szafa	o	o	o ³⁾	o ³⁾
10	Stół	o	o	o	
11	Krzesła lub inne meble do siedzenia, jedno na osobę, lecz nie mniej niż dwa na pokój	o	o	o	o
12	Lustro	o			
13	Telewizor i możliwość odbioru programów radiowych	o			
13	Telewizor i możliwość odbioru programów radiowych	o			
14	Możliwość odbioru programów radiowych		o		
14	Możliwość odbioru programów radiowych		o		
15	Łazienka z WC i natryskiem z ciepłą i zimną wodą	o	o		
15	Łazienka z WC i natryskiem z ciepłą i zimną wodą	o	o		
16	Umywalka z ciepłą i zimną wodą oraz półką	o	o	o	
16	Umywalka z ciepłą i zimną wodą oraz półką	o	o	o	

17	Ściany i podłogi w łazience wyłożone płytkami ceramicznymi lub podobnym materiałem nienasiąkliwym	o	o		
----	---	---	---	--	--

Objaśnienia znaków i odnośników:

o wymaganie obowiązuje

* kemping kategorii jedna gwiazdka

** kemping kategorii dwie gwiazdki

*** kemping kategorii trzy gwiazdki

**** kemping kategorii cztery gwiazdki

1) w przypadku domku wielopokojowego w każdym pokoju,

2) w przypadku braku pościeli - zdejmowany pokrowiec na materac, nadający się do prania,

3) dopuszcza się wieszaki.

Załącznik Nr 4

WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ ZAKRESU ŚWIADCZONYCH USŁUG DLA DOMÓW WYCIECZKOWYCH

Lp.	Wymagania	Kategorie		
		I	II	III
1	2	3	4	5
I. Zagospodarowanie terenu				
1	Bezpośrednie wejście do hallu	o	o	
2	Parking lub możliwość parkowania maksymalnie 200 m od obiektu; w istniejących obiektach na terenie parków narodowych warunki parkowania na dotychczasowych zasadach	o	o	
II. Instalacje w budynku				

3	Ogrzewanie zapewniające w zimie temperaturę co najmniej 19°C	☐	☐	☐
4	Bieżąca ciepła i zimna woda	☐	☐	☐
III. Recepcja				
5	Hall recepcyjny z telefonem dostępnym dla gości	☐	☐	☐
6	Kabiny telefoniczne	☐		
7	Przechowalnia pieniędzy, rzeczy wartościowych, bagażu i sprzętu turystycznego	☐	☐	☐
8	Informacja turystyczna ¹⁾	☐	☐	☐
9	Budzenie	☐	☐	☐
10	Personel recepcji na każdej zmianie powinien znać przynajmniej jeden język obcy	☐		
IV. Inne usługi				
11	Sprzedaż drobnych artykułów (kosmetyki, pamiątki turystyczne itp.)	☐	☐	
12	Świetlica	☐	☐	
13	Stanowisko do prasowania wyposażone w żelazko	☐	☐	
13	Stanowisko do prasowania wyposażone w żelazko	☐	☐	
14	Stanowisko do drobnych napraw sprzętu sportowego i turystycznego	☐	☐	☐
14	Stanowisko do drobnych napraw sprzętu sportowego i turystycznego	☐	☐	☐
V. Część mieszkalna				
V. Część mieszkalna				
15	Minimalna powierzchnia pokoju w m ² (bez wyodrębnionych łazienki, WC, przedpokoju):			
	1) 1 - osobowego	9	8	8

	2) 2 - osobowego	12	10	8 ²⁾
	3) 3 - osobowego	15	13	12 ²⁾
	4) 4 - osobowego	17	16	15 ²⁾
	5) większego niż 4-osobowy (powierzchnia 4-osobowego powiększona dodatkowo na każdą następną osobę o liczbę m ²)	2,5	2,5	2,5 ²⁾
16	Maksymalna liczba miejsc noclegowych w pokojach wieloosobowych	8	12	20
17	Urządzenia higieniczno-sanitarne w pokojach 1- i 2-osobowych(% pokoi):			
	1) umywalka z bieżącą ciepłą i zimną wodą oraz z blatem lub półką	100	50	
	2) wanna z baterią i natryskiem lub kabina natryskowa oraz WC	25	10	
18	Urządzenia higieniczno-sanitarne ogólne:			
18	Urządzenia higieniczno-sanitarne ogólne:			
	1) umywalnie osobne dla kobiet i dla mężczyzn	o	o	o
	1) umywalnie osobne dla kobiet i dla mężczyzn	o	o	o
	2) z bieżącą ciepłą i zimną wodą	o	o	o
	2) z bieżącą ciepłą i zimną wodą	o	o	o

	3) liczba m.n. przypadających na 1 umywalkę w umywalniach zbiorowych	5	5	10
	4) liczba m.n. przypadających na 1 natrysk	10	15	15
	5) WC osobne dla kobiet i osobne dla mężczyzn	o	o	o
	6) liczba miejsc noclegowych przypadających na:			
	a) 1 WC damski	10	15	20
	b) 1 WC męski	10	15	20
	c) 1 pisuar w WC męskim	25	30	35
19	Wyposażenie dodatkowe urządzeń higieniczno-sanitarnych:			
	1) wieszaki na ręczniki i bieliznę osobistą	o	o	o
	2) lustro nad umywalką i półka	o	o	o
	2) lustro nad umywalką i półka	o	o	o
	3) oświetlenie nad lustrem	o	o	
	3) oświetlenie nad lustrem	o	o	
	4) gniazdo elektryczne uniwersalne z osłoną	o	o	o
	4) gniazdo elektryczne uniwersalne z osłoną	o	o	o
	5) kosz niepalny lub trudnopalny	o	o	o

20	Meble w pokoju ³⁾ :			
	1) łóżko o wymiarach min. 80 x 190 cm	☐	☐	☐
	2) stół (minimum jeden dla 8 osób)	☐	☐	☐
	3) krzesła (1 na osobę, nie mniej niż 2 na pokój) ⁴⁾	☐	☐	☐
	4) szafka, stolik lub półka przy każdym łóżku	☐	☐	☐
	5) szafa ubraniowa lub wnęka ⁵⁾	☐	☐	
	6) lustro	☐	☐	
	7) kosz na śmieci niepalny lub trudnopalny i popielniczka	☐	☐	
	8) lampka nocna (przy każdym łóżku w pokojach 1-4-osobowych)	☐	☐	
	8) lampka nocna (przy każdym łóżku w pokojach 1-4-osobowych)	☐	☐	
	9) wieszak ścienny na okrycia wierzchnie	☐	☐	☐
	9) wieszak ścienny na okrycia wierzchnie	☐	☐	☐
21	Wyposażenie dodatkowe pokoju:			
21	Wyposażenie dodatkowe pokoju:			
	1) radio (w pokojach 1- i 2-osobowych)	☐	☐	
	2) dywan lub chodnik	☐	☐	

	3) firanki, żaluzje lub rolety przepuszczające światło	☐	☐	
	4) zasłony dzieńne, żaluzje lub rolety zaciemniające	☐	☐	☐
	5) elementy dekoracyjne	☐	☐	
VI. Usługi gastronomiczne:				
22	Sprzedaż gorących napojów, także z automatów lub prowadzona przez recepcję	☐	☐	☐
23	Wydzielona sala do przygotowywania posiłków we własnym zakresie i ich spożywania	☐	☐	☐
24	Podawanie śniadań	☐	☐	
25	Jadłodajnia lub bar szybkiej obsługi		☐	
26	Restauracja	☐		

Objaśnienia znaków i odnośników:

wymaganie obowiązuje

I dom wycieczkowy kategorii pierwszej

II dom wycieczkowy kategorii drugiej

III dom wycieczkowy kategorii trzeciej

m.n. miejsce noclegowe

¹⁾ udzielanie informacji o imprezach turystycznych i kulturalnych, wyposażenie recepcji w rozkłady jazdy, plany miast i mapy regionów, książkę telefoniczną itp.,

²⁾ dopuszcza się łóżka piętrowe przy wysokości pokoju co najmniej 2,5 m; powierzchnia pokoju może być wówczas zmniejszona o 20%,

³⁾ w kategorii I jednolity komplet o wysokiej jakości,

⁴⁾ w pokojach więcej niż 4-osobowych dopuszcza się ławy,

⁵⁾ w pokojach 1 -4 -osobowych - szafa ubraniowa, w pokojach więcej niż 4-osobowych po jednym zamkniętym segmencie na ubranie i bieliznę o powierzchni co najmniej 0,25 m² na osobę.

**WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ ZAKRESU
ŚWIADCZONYCH USŁUG DLA SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH**

Lp.	Wymagania	Kategorie		
		I	II	III
1	2	3	4	5
I. Wymagania ogólne				
1	Samodzielny budynek lub wydzielona część budynku	☐	☐	
2	Pomieszczenia noclegowe organizowane doraźnie (w internacie, w izbach lekcyjnych itp.)			☐
3	Bieżąca zimna i ciepła woda przez całą dobę	☐	☐	
4	Bieżąca zimna woda całą dobę i ciepła woda o ustalonych porach rano i wieczorem			☐
5	Ogrzewanie zapewniające utrzymanie temperatury 19°C	☐	☐	☐
6	Świetlica wyposażona w odpowiednie materiały i sprzęt	☐ ¹⁾	☐ ²⁾	
6	Świetlica wyposażona w odpowiednie materiały i sprzęt	☐ ¹⁾	☐ ²⁾	
7	Przechowywanie pieniędzy, przedmiotów wartościowych, bagażu i sprzętu turystycznego	☐	☐	☐
7	Przechowywanie pieniędzy, przedmiotów wartościowych, bagażu i sprzętu turystycznego	☐	☐	☐
8	Pomieszczenie do suszenia odzieży	☐	☐	☐
9	Apteczka zaopatrzona w leki i artykuły sanitarne	☐	☐	☐

II. Część mieszkalna				
10	Minimalna powierzchnia sypialni na jedną osobę w m ² :			
	1) przy łóżkach jednopoziomowych	2,5	2,5	2,5
	2) przy łóżkach piętrowych	1,5	1,5	1,5
11	Minimalny % miejsc noclegowych w salach mniejszych niż 8-osobowe	50		
12	Urządzenia higieniczno-sanitarne (maksymalna liczba miejsc noclegowych na 1 urządzenie) ³⁾ :			
	1) umywalka z blatem lub półką i lustrem	5	10	15
	2) natryski	15	15	
	2) natryski	15	15	
	3) WC	15	15	15
	3) WC	15	15	15
13	Wyposażenie pokoju:			
13	Wyposażenie pokoju:			
	1) łóżka lub stelaże wyposażone w materace	o	o	o
	1) łóżka lub stelaże wyposażone w materace	o	o	o
	2) na osobę: poduszka, kołdra lub 2 koce	o	o	o

	3) bielizna pościelowa	☐	☐	☐
	4) szafy ubraniowe	☐		
	5) szafy ubraniowe lub wieszaki		☐	☐
	6) szafki nocne lub półki przy każdym łóżku	☐	☐	
	7) stół	☐	☐	☐
	8) krzesła lub taborety (po jednym na osobę), lub ławy	☐	☐	☐
	9) lustro i kosz na śmieci	☐	☐	☐
III. Część gastronomiczna				
14	Kuchnia samoobsługowa ⁴⁾	☐	☐	
15	Jadalnia	<input <sup="" type="radio"/> 5)	<input <sup="" type="radio"/> 6)	
IV. Kwalifikacje personelu				
16	Kierownik obiektu - kwalifikacje wymagane od kierownika placówki wypoczynku dzieci i młodzieży	☐	☐	
16	Kierownik obiektu - kwalifikacje wymagane od kierownika placówki wypoczynku dzieci i młodzieży	☐	☐	

Objaśnienia znaków i odnośników:

- wymaganie obowiązuje
- I schronisko młodzieżowe kategorii pierwszej
- II schronisko młodzieżowe kategorii drugiej
- III schronisko młodzieżowe kategorii trzeciej

- 1) wyposażona w telewizor oraz jedno z urządzeń typu magnetofon, rzutnik, aparat projekcyjny lub wideo, a także inny sprzęt do gier i zabaw,
- 2) wyposażona w sprzęt do gier i zabaw,
- 3) w obiektach nowych wskaźniki urządzeń higieniczno-sanitarnych powinny być zgodne z warunkami technicznymi dla obiektów zamieszkania zbiorowego,
- 4) wyposażona w sprzęt kuchenny (płyty do gotowania, garnki, czajniki, patelnie, lodówkę itp.),
- 5) zaopatrzona w sprzęt stołowy (stoły, krzesła lub ławy, talerze głębokie i płytkie, łyżki, widelce, noże, szklanki, kubki itp.),
- 6) zaopatrzona jak w odnośniku⁵⁾; w mniejszych schroniskach może spełniać dodatkowo funkcję świetlicy.

Załącznik Nr 6

WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA, KWALIFIKACJI PERSONELU ORAZ ZAKRESU ŚWIADCZONYCH USŁUG DLA SCHRONISK

Lp.	Wymagania	
1	2	3
I. Instalacje w budynku		
1	Ogrzewanie zapewniające utrzymanie w pomieszczeniach noclegowych i świetlicy temperatury 18°C	o
2	Bieżąca zimna i ciepła woda ¹⁾	o
II. Recepcja		
3	Telefon dostępny dla gości	o
4	Przechowywanie pieniędzy, przedmiotów wartościowych, bagażu i sprzętu turystycznego	o
5	Informacja turystyczna ²⁾	o
5	Informacja turystyczna ²⁾	o
III. Inne usługi		
III. Inne usługi		
6	Sprzedż podstawowych drobnych artykułów higienicznych i kosmetycznych, słodczy, pamiątek	o
7	Możliwość suszenia odzieży we wskazanym miejscu	o

8	Stanowisko umożliwiające dokonanie drobnych napraw sprzętu turystycznego, czyszczenie odzieży i sprzętu	o
IV. Część mieszkalna		
9	Minimalna powierzchnia pokoju w m ² (bez wyodrębnionych: łazienki, WC i przedpokoju) ³⁾ :	
	1) 1 - osobowego	5
	2) 2 - osobowego	7
	3) 3 - osobowego	9
	4) 4 - osobowego	12
	5) większego niż 4 - osobowy (powierzchnia 4-osobowego plus 2,5 m ² dodatkowo na każdą następną osobę)	o
10	Urządzenia higieniczno-sanitarne ogólne (liczba miejsc noclegowych na jedno urządzenie) ⁴⁾ :	
10	Urządzenia higieniczno-sanitarne ogólne (liczba miejsc noclegowych na jedno urządzenie) ⁴⁾ :	
	1) umywalka z lustrem i półką	20
	1) umywalka z lustrem i półką	20
	2) WC	20
	3) natrysk	35
	3) natrysk	35
	4) wieszaki na ręczniki i bieliznę osobistą	o
11	Meble w pokoju:	

	1) łóżko ⁵⁾	☐
	2) stół	☐
	3) krzesło lub taboret ⁶⁾ (1 na osobę)	☐
	4) stolik lub półka (przy każdym łóżku)	☐
	5) szafa ubraniowa lub wnęka ⁷⁾	☐
	6) kosz na śmieci niepalny	☐
	7) wieszaki na okrycia wierzchnie	☐
V. Usługi gastronomiczne		
12	Jadłodajnia oferująca posiłki typu barowego	☐
13	Stanowisko do przyrządzania i spożywania posiłków oraz do zmywania naczyń	☐

Objaśnienia znaków i odnośników:

o wymaganie obowiązuje

- 1) ciepła woda minimum dwie godziny rano i dwie godziny wieczorem, o ustalonej porze,
- 2) informacja turystyczna, w tym tablica zawierająca zwięzły opis szlaków prowadzących do sąsiednich schronisk oraz miejscowości, zasadniczo w formie mapy lub schematu, informacja o rozkładzie jazdy komunikacji publicznej z najbliższej miejscowości (przystanku, stacji), informacja o grożących niebezpieczeństwach i zasadach wzywania pomocy,
- 3) dopuszcza się łóżka piętrowe przy wysokości pokoju min. 2,5 m; powierzchnia pokoju może być wówczas mniejsza o 20%,
- 4) z wyjątkiem miejsc w pokojach mających te urządzenia; w obiektach nowych wskaźniki urządzeń higieniczno-sanitarnych powinny być zgodne z warunkami technicznymi dla obiektów zamieszkania zbiorowego,
- 5) dopuszcza się stelaż wyposażony w materac ze zdejmowanym pokrowcem nadającym się do prania
- 6) dopuszcza się ławy,
- 7) w pokojach większych niż 2-osobowe po 1 segmencie na ubrania i bieliznę o powierzchni co najmniej 0,25 m² na osobę.

**MINIMALNE WYMAGANIA CO DO WYPOSAŻENIA DLA INNYCH OBIEKTÓW, W KTÓRYCH
ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE**

Lp.	Wymagania
1	2
	I. Dla wynajmowania miejsc na ustawienie namiotów i przyczep samochodowych
1	Teren obozowiska wyrównany, suchy, ukształtowany w sposób zapewniający odprowadzenie wód opadowych i uprzątnięty z przedmiotów mogących zagrażać bezpieczeństwu
2	Punkt poboru wody do picia ¹⁾ i potrzeb gospodarczych
3	Miejsce wylewania nieczystości płynnych odpowiednio zabezpieczone i oznakowane
4	Pojemnik na śmieci i odpady stałe, regularnie opróżniany
5	Ustęp utrzymywany w czystości
	II. Dla wynajmowania miejsc w namiotach, przyczepach mieszkalnych, domkach turystycznych i obiektach prowizorycznych
6	Stanowiska dla namiotów i przyczep mieszkalnych oraz dojścia do stanowisk utwardzone
7	Oświetlenie dojść do stanowisk i obiektów higieniczno-sanitarnych
8	Półka lub stelaż na rzeczy osobiste
9	Oddzielne łóżka, lub łóżka polowe dla każdego korzystającego z namiotu, w odległości nie mniejszej niż 30 cm pomiędzy łóżkami
	III. Dla wynajmowania miejsc i świadczenia usług w budynkach stałych
10	Ogrzewanie - w całym obiekcie w miesiącach X-IV, temperatura minimum 18°C
11	Instalacja sanitarna: zimna woda przez całą dobę i dostęp do ciepłej wody ²⁾
12	Maksymalna liczba osób przypadających na jeden w.h.s. - 15
13	Wyposażenie podstawowe w.h.s.: 1) natrysk lub wanna 2) umywalka z blatem lub półką i wieszakiem na ręcznik 3) WC 4) lustro z górnym lub bocznym oświetleniem 5) uniwersalne gniazdko elektryczne z osłoną 6) pojemnik na śmieci (niepalny lub trudnopalny) 7) dozownik do płynnego mydła i ręczniki papierowe
	IV. Dla wynajmowania miejsc noclegowych w pomieszczeniach wspólnych (salach)
14	Powierzchnia sal nie mniejsza niż 2,5 m ² - na jedną osobę (przy łóżkach piętrowych 1,5 m ²)

15	Wyposażenie sal sypialnych: 1) łóżka jednoosobowe o wymiarach minimum 80 x 190 cm 2) oddzielne zamknięte szafki dla każdej osoby 3) stół 4) krzesła lub taborety (1 na osobę) lub ławy 5) wieszaki na odzież wierzchnią 6) lustro 7) oświetlenie ogólne
16	Dostęp do w.h.s. jak w lp. 12 i 13
V. Dla wynajmowania samodzielnych pokoi	
17	Powierzchnia mieszkalna w m ² : 1) pokój 1- i 2-osobowy - 6 m ² 2) pokój większy niż 2-osobowy - dodatkowo 2 m ² na każdą następną osobę ³⁾
18	Zestaw wyposażenia meblowego: 1) łóżka jednoosobowe o wymiarach minimum 80 x 190 cm lub łóżka dwuosobowe o wymiarach minimum 120 x 190 cm 2) nocny stolik lub półka przy każdym łóżku 3) stół lub stolik 4) krzesło lub taboret (1 na osobę, lecz nie mniej niż 2 na pokój) lub ława 5) wieszak na odzież oraz półka lub stelaż na rzeczy osobiste
19	Pościel dla jednej osoby: 1) kołdra lub dwa koce 2) poduszka 3) poszwa 4) poszewka na poduszkę 5) prześcieradło
20	Oświetlenie - minimum jeden punkt świetlny o mocy 60 W
21	Zasłony okienne zaciemniające
22	Dostęp do w.h.s. jak w lp. 12 i 13
23	Kosz na śmieci niepalny lub trudnopalny

Objaśnienia odnośników i skrótów:

- 1) dopuszcza się miejsca biwakowania przy szlakach wodnych bez punktu poboru wody do picia,
- 2) minimum dwie godziny rano i dwie godziny wieczorem o ustalonych porach,
- 3) w pomieszczeniach o wysokości co najmniej 2,5 m dopuszcza się łóżka piętrowe - powierzchnia pokoju może zostać zmniejszona o 20%,
w. h. s. - węzeł higieniczno-sanitarny.

MINIMALNE WYMAGANIA W ZAKRESIE DOSTOSOWANIA OBIEKTÓW HOTELARSKICH, DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

1. Obiekty hotelarskie do 50 jednostek mieszkalnych powinny spełniać wymagania w zakresie dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych, w zakresie określonym dla budynków zamieszkania zbiorowego w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690), a do dnia jego wejścia w życie w zakresie określonym dla budynków zamieszkania zbiorowego w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 14 grudnia 1994 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 1999 r. Nr 15, poz. 140 z późn. zm.), zwane dalej „warunkami technicznymi”, a obiekty powyżej 50 jednostek mieszkalnych powinny także spełniać następujące wymagania dodatkowe:

Lp.	Rodzaj wymagania
1	2
1	W obiektach powyżej 50 j.m co najmniej jedna j.m. powinna być dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych w sposób określony w lp. 7-9, a dla każdego kolejnych rozpoczętych 100 j.m. powyżej 100 j.m. co najmniej jedna
2	Ogólnodostępne elementy wyposażenia obiektu, takie jak urządzenia komunikacji wewnętrznej, przyciski i wyłączniki powinny być umieszczane na wysokości 90 - 110 cm, umożliwiającej swobodne korzystanie osobom poruszającym się na wózku
3	Co najmniej jeden telefon ogólnodostępny przystosowany do korzystania przez osoby niepełnosprawne, umieszczony na wysokości 90 - 110 cm, umożliwiającej swobodne korzystanie osobom poruszającym się na wózku
4	Co najmniej jedno stanowisko recepcyjne powinno dysponować ladą o wysokości nie przekraczającej 90 cm, z podjazdem o wysokości min. 67 cm, lub powinno być wydzielone osobne stanowisko obsługi osób poruszających się na wózkach
5	W salach gastronomicznych i wielofunkcyjnych należy przystosować miejsca umożliwiające korzystanie z usług osobom na wózkach
6	Przyciski sterujące windami powinny być opisane w sposób czytelny dla niewidzących, a windy wyposażone w sygnalizację dźwiękową
7	J.m., o których mowa w lp. 1 powinny zostać wyposażone w poręcze i uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higieniczno-sanitarnych
8	Wyłączniki światła, sygnalizacja przywoławcza, telefon i sterowanie telewizorem powinny być dostępne z łóżka
9	W j.m., o których mowa w lp. 1 należy zapewnić umeblowanie umożliwiające korzystanie osobom poruszającym się na wózkach, w tym wysokość podjazdu min. 67 cm pod płytę stołu, biurka i umywalki

2. Kempingi (campingi), niezależnie od wymagań dla budynków usytuowanych na ich terenie, powinny spełniać następujące wymagania dodatkowe:

Lp.	Rodzaj wymagania
1	2
1	Należy zapewnić co najmniej 2 stanowiska obozowania dla osób niepełnosprawnych położone w najbliższej

	odległości od urzędzeń ogólnodostępnych
2	Parking przy recepcji powinien posiadać stanowisko postojowe dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych
3	Stanowiska obozowania dla osób niepełnosprawnych powinny dysponować dojazdem dla samochodów
4	Ciągi komunikacyjne powinny zostać utwardzone, posiadać szerokość co najmniej 180 cm i umożliwiać dostęp ze stanowisk dla osób niepełnosprawnych do wszystkich urzędzeń ogólnodostępnych
5	Co najmniej jeden ustęp powinien być dostępny dla osoby na wózku

3. Nie wymagają dostosowywania do potrzeb osób niepełnosprawnych:

1) schroniska górskie pozbawione dojazdu drogą publiczną,

2) schroniska młodzieżowe i domy wycieczkowe posiadające mniej niż 150 miejsc noclegowych.

Objaśnienia:

j.m. - jednostki mieszkalne

ROZPORZĄDZENIE RADY (EWG) NR 613/91

z dnia 4 marca 1991 r.

dotyczące transferu statków z jednego rejestru do drugiego wewnątrz Wspólnoty

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 84 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji¹,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego²,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno - Społecznego³,

a także mając na uwadze, co następuje:

ustanowienie i funkcjonowanie rynku wewnętrznego prowadzi do zniesienia barier technicznych odnośnie transferu statków między rejestrami krajowymi Państw Członkowskich; są również wymagane środki w celu ułatwienia transferu statków we Wspólnocie w celu zwolnienia europejskich właścicieli statków z kosztów i procedur administracyjnych, aby zmienić rejestr w ramach Wspólnoty, jak również w celu poprawy pozycji warunków działania i konkurencji floty Wspólnoty;

konieczne jest jednocześnie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa statków i ochrony środowiska, zgodnie z konwencjami międzynarodowymi;

transfer statków pływających pod banderą Państwa Członkowskiego między rejestrami Państw Członkowskich nie może być zakłócony barierami technicznymi, jeżeli uznaje się, że statki spełniają przepisy tych konwencji międzynarodowych;

państwa są odpowiedzialne za wydanie międzynarodowych certyfikatów bezpieczeństwa i zapobiegania zanieczyszczeniu, zgodnie z Międzynarodową Konwencją o bezpieczeństwie życia na morzu (Solas 1974) z 1974 r., Międzynarodową Konwencją o liniach przeładunkowych (LL 1966), Międzynarodową Konwencją zapobiegania zanieczyszczeniu przez statki, zmienioną Protokołem z 1978 r. (Mariol 73/78) i odnośnymi uchwałami o statucie obowiązującym przyjętymi przez Międzynarodową Organizację Morską (MOM); również organizacje prywatne wydając certyfikaty w imieniu Państwa Członkowskiego, zgodnie z danymi konwencjami, czynią to na odpowiedzialność tego Państwa Członkowskiego, zgodnie z tymi konwencjami;

konwencje międzynarodowe pozostawiają ważne punkty interpretacji do uznania poszczególnych państw zawierających umowę; w oparciu o odpowiednią interpretację

---

¹ Dz.U. nr C 153 z 22.06.1990, str. 14.

² Dz.U. nr C 19 z 28.01.1991.

³ Dz.U. nr C 60 z 8.03.1991.

konwencji, rządy Państw Członkowskich wydają wszystkim statkom pływającym pod ich banderami, które podlegają przepisom tych konwencji, międzynarodowe certyfikaty zaświadczone o ich zgodności z tymi przepisami; Państwa Członkowskie wprowadzają w życie krajowe regulacje techniczne, z których niektóre przepisy zawierają wymagania inne niż zawarte w międzynarodowych konwencjach i związane normy techniczne; musi zostać ustalona odpowiednia procedura w celu rozwiązywania różnic w interpretacji istniejących wymagań, które mogą pojawić się na wniosek transferu statków oraz aby uwzględnić wprowadzenie nowych przepisów do tych konwencji;

niniejsze rozporządzenie w żaden sposób nie przesądza przygotowania i interpretacji konwencji przez Międzynarodową Organizację Morską (MOM);

statki korzystające z przepisów rozporządzenia muszą zostać zarejestrowane i aktywnie eksploatowane pod banderą Państwa Członkowskiego przez przynajmniej sześć miesięcy, aby zapewnić temu państwu wystarczającą ilość czasu na sprawdzenie ich stanu;

powinien zostać powołany komitet w celu wsparcia Komisji we wprowadzaniu i interpretacji niniejszego rozporządzenia w celu ułatwienia transferu statków we Wspólnocie, zapewniając, że normy bezpieczeństwa morskiego i ochrony środowiska nie są ograniczane,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Do celów niniejszego rozporządzenia:

- a) „Konwencje” oznaczają Międzynarodową Konwencję o bezpieczeństwie życia na morzu z 1974 r. (Solas 1974), Międzynarodową Konwencję o liniach ładunkowych z 1966 r. (LL 1966), oraz Międzynarodową Konwencję o zapobieganiu zanieczyszczeniu morza przez statki (Marpol 73/78), wraz ze zmianami obowiązującymi w dniu przyjęcia niniejszego rozporządzenia, oraz odnośne rezolucje o obowiązującym statusie przyjęte przez Międzynarodową Organizację Morską (MOM);

Bez uszczerbku dla zastosowania procedur zmiany tych konwencji, zastosowanie do celów niniejszego rozporządzenia dalszych poprawek, które wchodzi w życie, zostanie uchwalone zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 7;

- b) „wymagania” oznaczają wymagania bezpieczeństwa i zapobiegania zanieczyszczeniu zgodnie z konwencjami;
- c) „certyfikaty” oznaczają certyfikaty wydane przez lub w imieniu Państwa Członkowskiego zgodnie z konwencjami, jak również certyfikaty wydane dla zbiornikowców chemicznych i tankowców gazowych wybudowanych przed dniem 1 lipca 1986 r. zgodnie z kodeksem chemicznym [rezolucja MOM A.212 (VII)] lub kodeksem towarów gazowych [rezolucja MOM A.328 (IX)].

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie stosuje się dla statków towarowych o wadze 500 ton brutto i więcej, które:

a) zostały wybudowane w dniu lub po dniu 25 maja 1980 r., lub

zostały wybudowane przed tym terminem, ale:

- których zgodność z rozporządzeniami dla nowych statków określona w Konwencji Solas 1974, i
- w przypadku zbiornikowców chemicznych i gazowych, zgodność z kodeksami norm określonych w art. 1 lit. c) dla statków wybudowanych w dniu lub po dniu 25 maja 1980 r.,

jest zaświadczona przez lub w imieniu Państwa Członkowskiego;

oraz

b) pływają pod banderą, i zostały zarejestrowane w Państwie Członkowskim i pozostają w czynnej służbie pod banderą przez przynajmniej sześć miesięcy;

oraz

c) posiadają ważne certyfikaty.

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie nie zabraniają rejestracji z powodów technicznych wynikających z konwencji, statku towarowego zarejestrowanego w innym Państwie Członkowskim spełniającego wymagania i posiadającego ważne certyfikaty, urządzenia i sprzęt zaakceptowany lub o zaakceptowanym rodzaju w kraju pochodzenia statku.

Jeżeli w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia Państwa Członkowskie podlegają umowom regionalnym o ochronie środowiska morskiego, mogą one narzucić dodatkowe zasady zgodne z wymaganiami załączników opcjonalnych do konwencji.

2. Przy transferze statku, Państwo Członkowskie przyjmujące go pod swoją banderę, wydaje certyfikaty na tych samych warunkach, jak dla bandery, pod którą poprzednio pływał.

3. Jeżeli certyfikaty są wydawane przez organizację w imieniu Państwa Członkowskiego, musi ono zapewnić, że kwalifikacje, doświadczenie techniczne i personel tej organizacji umożliwiają jej wydanie certyfikatów gwarantujących wysoki poziom bezpieczeństwa, stosując konwencje.

Organizacja musi być w stanie rozwijać i uaktualniać zasady i przepisy posiadające jakoś zaakceptowanych norm technicznych, oraz powinna działać z wykwalifikowanymi i doświadczonymi kontrolerami, aby odpowiednio ocenić stan statku.

4. Jednakże, przy transferze statek może podlegać kontroli Państwa Członkowskiego przyjmującego go pod swoją banderę w celu zaświadczenia, że obecny stan statku i jego sprzęt odpowiada certyfikatom i zaświadczeniom zgodności określonym w art. 2 lit. a).

Artykuł 4

Jeżeli wymagania pozostają niezmienione dla istniejących statków w czasie odnowienia, przedłużenia lub kontroli certyfikatów wydanych na mocy z art. 3, Państwa Członkowskie przyjmujące go pod swoją banderę nie narzucają innych wymagań niż początkowo określone dla certyfikatów długoterminowych.

Artykuł 5

1. Państwa Członkowskie natychmiast powiadamiają Komisję o każdej odmowie wydania nowych certyfikatów z powodów wynikających z różnicy interpretacji wymagań lub przepisów, które konwencje pozostawiają uznaniu Stron.

Jeżeli Komisja nie jest informowana o umowie między danymi Państwami Członkowskim w ciągu miesiąca, podejmuje kroki w celu uchwalenia decyzji zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 7.

2. Jeżeli Państwo Członkowskie uważa, że statek nie może zostać zarejestrowany na mocy art. 3 z powodu poważnego zagrożenia bezpieczeństwa lub środowiska poza zakresem certyfikatów, rejestracja może zostać zawieszona na okres nieprzekraczający trzech miesięcy, i Państwo Członkowskie bezzwłocznie przekazuje sprawę Komisji, podając jej uzasadnienie. Zawieszenie jest potwierdzone lub odwołane zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 7.

Artykuł 6

Komisję wspomaga komitet złożony z przedstawicieli Państw Członkowskich i pod przewodnictwem przedstawiciela Komisji.

Artykuł 7

W przypadkach, w których procedura ustanowiona w niniejszym artykule ma być przestrzegana, przedstawiciel Komisji przedstawia komitetowi projekt środków, które należy podjąć. Komitet przedstawia swoją opinię na temat projektu w terminie, który przewodniczący może określić stosownie do pilności sprawy. Opinia jest przedstawiana większością głosów, którą określa art. 148 ust. 2 Traktatu EWG w przypadku decyzji, których podjęcia wymaga się od Rady na wniosek Komisji. Głosy przedstawicieli Państw Członkowskich w ramach komitetu zostaną zważone w sposób, który określa tamten artykuł. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu.

Komisja przyjmuje przewidziane środki, jeżeli są one zgodne z opinią komitetu.

Jeżeli planowane środki nie są zgodne z opinią komitetu lub w przypadku braku opinii, Komisja bezzwłocznie przedkłada Radzie wniosek w sprawie środków, które należy podjąć. Rada podejmuje decyzje kwalifikowaną większością głosów.

Jeżeli, po upływie ośmiu tygodni od daty odwołania się do Rady, Rada nie podejmuje decyzji, proponowane środki zostają przyjęte przez Komisję.

Artykuł 8

Komisja może również zasięgnąć opinii komitetu w każdej sprawie dotyczącej stosowania oraz interpretacji niniejszego rozporządzenia i w szczególności w celu zapewnienia, że normy bezpieczeństwa morskiego i ochrony środowiska nie są ograniczane.

Komitet opracowuje swój regulamin wewnętrzny.

Artykuł 9

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 4 marca 1991 r.

W imieniu Rady

J. F. POOS

Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE RADY (EWG) NR 3577/92

z dnia 7 grudnia 1992 r.

**dotyczące stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w
obrębie Państw Członkowskich (kabotaż morski)**

RADA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH,

uwzględniając Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą, w szczególności jego art. 84 ust. 2,

uwzględniając zmieniony projekt Komisji¹,

uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego²,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno - Społecznego³,

a także mając na uwadze, co następuje:

dnia 12 lipca 1992 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie liberalizacji kabotażu morskiego i jego skutków ekonomicznych i społecznych;

zgodnie z art. 61 Traktatu swoboda w świadczeniu usług w branży transportu morskiego ma podlegać postanowieniom tytułu dotyczącego transportu;

zniesienie ograniczeń w świadczeniu usług transportu morskiego w obrębie Państw Członkowskich jest niezbędne dla ustanowienia rynku wewnętrznego; rynek wewnętrzny obejmować będzie obszar, na którym zapewniony jest swobodny przepływ towarów, osób, usług i środków finansowych;

swoboda świadczenia usług powinna mieć zastosowanie w transporcie morskim w obrębie Państw Członkowskich;

beneficjentami tej swobody powinni być armatorzy Wspólnoty eksploatujący statki zarejestrowane i pływające pod banderą Państwa Członkowskiego, bez względu na to, czy posiada ono linię brzegową, czy nie;

swoboda ta zostanie rozszerzona na statki zarejestrowane w Euros, po przyjęciu tego rejestru;

w celu uniknięcia zakłóceń w konkurencji, armatorzy Wspólnoty korzystający ze swobody w celu świadczenia usług kabotażowych powinni stosować się do wszystkich warunków świadczenia usług kabotażowych w Państwie Członkowskim, w którym zarejestrowane są ich statki; armatorzy Wspólnoty eksploatujący statki zarejestrowane w Państwie Członkowskim,

---

¹ Dz.U. nr C 73 z 19.3.1991, str. 27.

² Dz.U. nr C 295 z 26.11.1990, str. 687 i opinia wydana dnia 20 listopada 1992 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym).

³ Dz.U. nr C 56 z 7.3.1990, str. 70.

którzy nie mają prawa wykonywania kabotażu w tym państwie, powinni jednak korzystać z przepisów niniejszego rozporządzenia przez okres przejściowy;

wprowadzenie tej swobody powinno następować stopniowo i niekoniecznie musi uwzględniać w ten sam sposób wszystkie rodzaje takich usług, biorąc pod uwagę charakter niektórych usług specjalnych i rozmiary starań, jakie niektóre gospodarki Wspólnoty przedstawiające różne stopnie rozwoju będą musiały czynić;

wprowadzenie usług publicznych pociągające za sobą niektóre prawa i zobowiązania wobec zainteresowanych armatorów może być usprawiedliwione w celu zapewnienia należytego funkcjonowania regularnego transportu na wyspy, z wysp i między wyspami, pod warunkiem, niedyskryminacji z powodu narodowości lub stałego miejsca zamieszkania;

powinny zostać przyjęte przepisy pozwalające na podjęcie środków ochronnych w zakresie silnie zaburzonego rynku transportu morskiego lub w razie wystąpienia na tym rynku krytycznej sytuacji; w tym celu powinno się wprowadzić odpowiednie procedury podejmowania decyzji;

uwzględniając potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego i możliwych dostosowań w świetle doświadczeń, Komisja powinna składać sprawozdania z wprowadzania niniejszego rozporządzenia w życie i w razie potrzeby przedkładać dodatkowe propozycje,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

1. Od dnia 1 stycznia 1993 r. swobodę w świadczeniu usług transportu morskiego w obrębie Państwa Członkowskiego (kabotażu morskiego) mają ci armatorzy Wspólnoty, których statki są zarejestrowane i pływają pod banderą Państwa Członkowskiego, pod warunkiem, że statki te spełniają wszystkie warunki wykonywania kabotażu w tym Państwie Członkowskim, łącznie ze statkami zarejestrowanymi w Euro, po przyjęciu tego rejestru przez Radę.

2. W drodze odstępstwa, stosowanie przepisu ust. 1 wymagającego, aby statki te spełniały wszystkie warunki świadczenia usług kabotażowych w Państwie Członkowskim, w którym są one w tym czasie zarejestrowane, zostaje tymczasowo zawieszona do dnia 31 grudnia 1996 r.

Artykuł 2

Do celów niniejszego rozporządzenia:

1. „usługi transportu morskiego w obrębie Państwa Członkowskiego (kabotaż morski)” oznaczają usługi świadczone za wynagrodzeniem i obejmują zwłaszcza:
  - a) kabotaż kontynentalny: przewóz pasażerów lub towarów drogą morską między portami położonymi na terenie kontynentu lub głównego terytorium jednego i tego samego Państwa Członkowskiego bez zawijania na wyspy;

- b) przybrzeżne usługi dostawcze: przewóz pasażerów lub towarów drogą morską między jakimkolwiek portem Państwa Członkowskiego i instalacjami lub budowlami położonymi na szelfie kontynentalnym tego Państwa Członkowskiego;
- c) kabotaż wyspowy: przewóz pasażerów lub towarów drogą morską między:
  - portami położonymi na kontynencie a jedną lub więcej wyspami jednego i tego samego Państwa Członkowskiego;
  - portami położonymi na wyspach jednego i tego samego Państwa Członkowskiego;

Zarówno Ceuta jak i Melilla są uważane za porty położone na wyspach.

2. „armator Wspólnoty” oznacza:

- a) firmy krajowe założone w Państwie Członkowskim zgodnie z prawem tego państwa i prowadzące działalność transportu morskiego;
  - b) firmy transportu morskiego założone zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego, których siedziba i miejsce rzeczywistego zarządzania firmą znajduje się w tym Państwie Członkowskim;
- lub
- c) firmy krajowe założone w poza Wspólnotą lub firmy prowadzące działalność transportu morskiego założone poza Wspólnotą i zarządzane przez firmy krajowe Państwa Członkowskiego, jeżeli ich statki są zarejestrowane i pływają pod banderą Państwa Członkowskiego zgodnie z jego prawem.

3. „zamówienie na usługi publiczne” oznacza umowę zawartą między właściwymi władzami Państwa Członkowskiego i armatorem Wspólnoty w celu świadczenia społeczeństwu odpowiednich usług transportowych.

Zamówienie na usługi publiczne może obejmować zwłaszcza:

- usługi transportowe spełniające ustalone normy ciągłości, regularności, zdolności przewozowej i jakości,
- dodatkowe usługi transportowe,
- usługi transportowe według określonych stawek i podlegające specjalnym warunkom, zwłaszcza dla pewnych kategorii pasażerów lub na określonych trasach,
- dostosowanie usług do aktualnych wymagań.

4. „zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych” oznaczają zobowiązania, jakich zainteresowany armator Wspólnoty, jeżeli brałby on pod uwagę swój interes

gospodarczy, nie przyjąłby lub nie przyjąłby w takim samym zakresie lub na takich samych zasadach;

5. „poważne zaburzenia na wewnętrznym rynku transportowym” oznaczają pojawienie się na tym rynku specyficznych dla tego rynku trudności, które:

- mogą prowadzić do poważnych i potencjalnie długotrwałych nadwyżek podaży nad popytem,
- są spowodowane lub uległy pogorszeniu przez działania kabotażu morskiego, i
- stwarzają poważne zagrożenie dla finansowej stabilności i przetrwania znaczącej liczby armatorów Wspólnoty,

pod warunkiem, że prognozy krótko- i średnioterminowe dla tego rynku nie wskazują na jakiegokolwiek istotne i długotrwałe polepszenie sytuacji.

Artykuł 3

1. W przypadku statków wykonujących kabotaż kontynentalny i statków wycieczkowych, odpowiedzialność za wszystkie sprawy dotyczące ich załogi spoczywać będzie na państwie, w którym dany statek jest zarejestrowany (państwo bandery), za wyjątkiem statków o wielkości mniejszej niż 650 gt, kiedy mogą być stosowane warunki państwa przyjmującego.

2. W przypadku statków wykonujących kabotaż wyspowy, odpowiedzialność za wszystkie sprawy dotyczące ich załogi spoczywać będzie na państwie, w którym dany statek wykonuje usługi transportu morskiego (państwo przyjmujące).

3. Jednakże od dnia 1 stycznia 1999 r. dla statków towarowych powyżej 650 gt wykonujących kabotaż wyspowy, kiedy dany rejs następuje po lub przed rejsem do lub z innego państwa, odpowiedzialność za wszystkie sprawy dotyczące ich załogi spoczywać będzie na państwie, w którym dany statek jest zarejestrowany (państwo bandery).

4. Komisja dokładnie zbada ekonomiczne i społeczne skutki liberalizacji kabotażu wyspowego i przedłoży Radzie sprawozdanie najpóźniej do dnia 31 grudnia 1996 r.

Na podstawie tego sprawozdania Komisja przedstawi Radzie propozycję, która będzie mogła zawierać regulacje przepisów o obywatelstwie załogi ustalonych w ust. 2 i 3 tak, aby ostateczny system został przyjęty przez Komisję w odpowiednim czasie i przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Artykuł 4

1. Państwo Członkowskie może przyjmować zamówienia na usługi publiczne lub nakładać obowiązek świadczenia usług publicznych jako warunek prowadzenia usług kabotażowych, na firmy żeglugowe uczestniczące w świadczeniu regularnych usług na, z i między wyspami. Zawsze wtedy, gdy Państwo Członkowskie przyjmuje zamówienia na usługi publiczne lub nakłada obowiązek świadczenia usług publicznych, postępować będzie stosując zasadę niedyskryminowania wobec armatorów Wspólnoty.

2. Przy nakładaniu obowiązku świadczenia usług publicznych Państwa Członkowskie ograniczone są do wymagań dotyczących obsługiwanych portów, regularności rejsów, ich ciągłości, częstotliwości, zdolności do świadczenia tych usług, stawek opłat i załogi statku.

Tam, gdzie ma to zastosowanie, wynagrodzenie za zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych musi być osiągalne dla wszystkich armatorów Wspólnoty.

3. Istniejące zamówienia na usługi publiczne mogą pozostawać w mocy aż do czasu wygaśnięcia danej umowy.

Artykuł 5

1. W przypadku poważnych zaburzeń na rynku transportu wewnętrznego spowodowanych liberalizacją kabotażu Państwo Członkowskie może zwrócić się do Komisji o przyjęcie środków ochronnych.

Po konsultacjach z innymi Państwami Członkowskimi Komisja podejmie w ciągu 30 dni roboczych po otrzymaniu odpowiedniego wniosku od Państwa Członkowskiego, tam gdzie to stosowne, decyzję w sprawie przyjęcia środków ochronnych. Środki takie mogą obejmować czasowe wyłączenie danego obszaru z obowiązywania przepisów niniejszego rozporządzenia, nieprzekraczające 12 miesięcy.

Komisja poinformuje Radę i Państwa Członkowskie o każdej decyzji podjętej w sprawie środków ochronnych.

Jeżeli po upływie trzydziestu dni roboczych Komisja nie podejmie decyzji w tej sprawie, to zainteresowane Państwo Członkowskie jest upoważnione do stosowania środków, o jakie się zwróciło, aż do czasu podjęcia decyzji przez Komisję.

W nagłych przypadkach Państwa Członkowskie mogą jednak przyjąć jednostronnie stosowne środki tymczasowe, które mogą pozostać w mocy przez okres nie dłuższy niż trzy miesiące. W takim przypadku Państwa Członkowskie muszą niezwłocznie poinformować Komisję o przyjęciu takich środków. Komisja może unieważnić te środki lub zatwierdzić je bez zmian, bądź wprowadzić do nich zmiany do czasu podjęcia ostatecznej decyzji zgodnie z akapitem drugim.

2. Komisja może również przyjąć środki ochronne działając z własnej inicjatywy, po konsultacjach z Państwami Członkowskimi.

Artykuł 6

1. W drodze odstępstwa wyłącza się czasowo obowiązywanie niniejszego rozporządzenia w stosunku do następujących rodzajów morskich usług transportowych prowadzonych w rejonie Morza Śródziemnego i wzdłuż wybrzeży Hiszpanii, Portugalii i Francji:

- usługi statków wycieczkowych do dnia 1 stycznia 1995 r.,
- transport towarów strategicznych (ropa naftowa, produkty pochodzące z ropy naftowej i woda pitna) do dnia 1 stycznia 1997 r.,

- usługi statków mniejszych niż 650 gt do dnia 1 stycznia 1998 r.,
- usługi statków pasażerskich i promów regularnych linii do dnia 1 stycznia 1999 r.

2. W drodze odstępstwa wyłącza się czasowo do dnia 1 stycznia 1999 r. obowiązywanie niniejszego rozporządzenia w stosunku do kabotażu wykonywanego w rejonie Morza Śródziemnego oraz kabotażu dotyczącego archipelagów Wysp Kanaryjskich, Azorów i Madery, wysp Ceuta i Melilla, wysp Francji wzdłuż wybrzeża atlantyckiego i francuskich departamentów zamorskich.

3. Z uwagi na spójność społeczno-gospodarczą odstępstwo, o którym mowa w ust. 2, jest rozszerzone na Grecję do dnia 1 stycznia 2004 r. dla regularnych usług pasażerskich oraz promowych prowadzonych statkami mniejszymi niż 650 gt.

Artykuł 7

Do spraw objętych niniejszym rozporządzeniem stosuje się art. 56 Traktatu.

Artykuł 8

Bez naruszenia postanowień Traktatu dotyczących prawa do prowadzenia działalności gospodarczej i przepisów niniejszego rozporządzenia osoba świadcząca usługi transportu morskiego może, w takim celu, czasowo prowadzić działalność w Państwach Członkowskich, w których jest ona już prowadzona, na tych samych zasadach, jakie wprowadzone są przez to państwo dla jego firm krajowych.

Artykuł 9

Przed przyjęciem przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych we wdrażaniu niniejszego rozporządzenia, Państwa Członkowskie przeprowadzą konsultacje z Komisją. Poinformują one Komisję o wszystkich przyjętych w tej sprawie środkach.

Artykuł 10

Do dnia 31 grudnia 1995 r. Komisja złoży Radzie sprawozdanie z wprowadzania niniejszego rozporządzenia w życie, a następnie składać będzie w tej sprawie sprawozdania co dwa lata i, gdy to właściwe, przedstawi wszelkie niezbędne propozycje.

Artykuł 11

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1995 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich Państwach Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 7 grudnia 1992 r.

W imieniu Rady

J. MacGREGOR

Przewodniczący

DYREKTYWA RADY 1999/63/WE

z dnia 21 czerwca 1999 r.

dotycząca Umowy w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy przyjętej przez Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) i Federację Związków Zawodowych Pracowników Transportu w Unii Europejskiej (FST) – Załącznik: Umowa Europejska w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 139 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

a także mając na uwadze, co następuje:

- 1) po wejściu w życie Traktatu z Amsterdamu przepisy Porozumienia w sprawie polityki społecznej, załączonego do Protokołu nr 14 w sprawie Polityki Społecznej, załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zmienione Traktatem z Maastricht zostały włączone do art. 136-139 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską;
- 2) zgodnie z art. 139 ust. 2 Traktatu partnerzy społeczni mogą złożyć wspólny wniosek by umowy zawierane na poziomie wspólnotowym były wykonywane w drodze decyzji Rady na wniosek Komisji;
- 3) Rada przyjęła dyrektywę 93/104/WE z dnia 23 listopada 1993 r. dotyczącą niektórych aspektów organizacji czasu pracy¹; transport morski był jednym z rodzajów działalności wyłączonych z zakresu tej dyrektywy;
- 4) należy uwzględnić właściwe konwencje Międzynarodowej Organizacji Pracy w odniesieniu do organizacji czasu pracy, w szczególności, te z nich, które dotyczą godzin pracy marynarzy;
- 5) zgodnie z art. 3 ust. 2 Porozumienia w sprawie polityki społecznej, Komisja przeprowadziła konsultacje z partnerami społecznymi w sprawie możliwych kierunków wspólnotowych działań w odniesieniu do sektorów i rodzajów działalności, wyłączonych zostały z zakresu dyrektywy 93/104/WE;
- 6) po przeprowadzeniu tych konsultacji, Komisja uznała za pożądane podjęcie działań w tym obszarze i ponownie przeprowadziła konsultacje z partnerami społecznymi na poziomie wspólnotowym w sprawie przewidywanego wniosku zgodnie z art. 3 ust. 3 wspomnianego Porozumienia;
- 7) Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) oraz Federacja Związków

---

¹ Dz.U. L 307 z 13.12.1993, str. 18.

Zawodowych Pracowników Transportu w Unii Europejskiej (FST) powiadomiły Komisję o zamiarze rozpoczęcia negocjacji zgodnie z art. 4 Porozumienia w sprawie polityki społecznej;

- 8) wspomniane organizacje zawarły w dniu 30 września 1998 r. Umowę w sprawie czasu pracy marynarzy. Umowa ta zawiera wspólny wniosek skierowany do Komisji w sprawie wykonania tej umowy poprzez wydanie decyzji Rady, na wniosek Komisji, zgodnie z art. 4 ust. 2 Porozumienia w sprawie polityki społecznej;
- 9) Rada w swojej rezolucji z dnia 6 grudnia 1994 r. W sprawie niektórych aspektów polityki społecznej Unii Europejskiej: wkład w gospodarczą i społeczną zbieżność w Unii² zwróciła się do partnerów społecznych z prośbą o wykorzystanie możliwości zawierania umów, ponieważ są oni blisko problemów i realiów społecznych;
- 10) Umowa stosuje się do marynarzy na pokładzie każdego statku pełnomorskiego, niezależnie od tego, czy stanowi własność publiczną czy prywatną, który jest zarejestrowany na terytorium jakiegokolwiek Państwa Członkowskiego i bierze udział w działalności handlowej na morzu;
- 11) właściwym instrumentem prawnym dla wykonania tej Umowy jest dyrektywa, w rozumieniu art. 249 Traktatu; wiąże ona zatem Państwa Członkowskie, w zakresie rezultatu, jaki ma być osiągnięty, pozostawiając jednak władzom krajowym swobodę wyboru form i metod;
- 12) zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności, określonych w art. 5 Traktatu, cele niniejszej dyrektywy nie mogą być w sposób wystarczający osiągnięte przez Państwa Członkowskie i mogą zatem być lepiej osiągnięte przez Wspólnotę; niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów;
- 13) w odniesieniu do pojęć użytych w Umowie, które nie zostały w niej w sposób szczegółowy zdefiniowane, niniejsza dyrektywa pozostawia Państwom Członkowskim swobodę zdefiniowania tych terminów zgodnie z ustawodawstwem i praktyką krajową, tak jak w przypadku innych dyrektyw dotyczących polityki społecznej, w których zostały użyte podobne terminy, pod warunkiem, że definicje te pozostają w zgodzie z treścią Umowy;
- 14) Komisja, zgodnie z komunikatem z dnia 20 maja 1998 r., opracowała swoją propozycję dyrektywy w sprawie dostosowania i wspierania dialogu społecznego na poziomie Wspólnoty uwzględniając przedstawicielski status stron sygnatariuszy i zgodność z prawem przepisów tej Umowy;
- 15) zgodnie z komunikatem z dnia 4 grudnia 1993 r. dotyczącym stosowania Porozumienia w sprawie polityki społecznej, Komisja powiadomiła Parlament Europejski oraz Komitet Ekonomiczno - Społeczny, w drodze przesłania im tekstu swej propozycji dyrektywy zawierającej Umowę;
- 16) wykonanie Umowy przyczyni się do realizacji celów, określonych w art. 136 Traktatu,

---

² Dz.U. C 368 z 23.12.1994, str. 6.

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Celem niniejszej dyrektywy jest wprowadzenie w życie Umowy w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy, zawartej w dniu 30 września 1998 r. przez organizacje reprezentujące partnerów społecznych w sektorze morskim (ECSA oraz FST), wymienione w Załączniku do niniejszej dyrektywy.

Artykuł 2

Minimalne wymagania

1. Państwa Członkowskie mogą utrzymać w mocy lub wprowadzić przepisy bardziej korzystne niż przepisy ustanowione niniejszą dyrektywą.
2. Wykonanie niniejszej dyrektywy nie może w żadnym przypadku stanowić uzasadnienia dla obniżenia poziomu ochrony pracowników w obszarach objętych niniejszą dyrektywą. Nie narusza to uprawnień Państw Członkowskich i/lub partnerów społecznych do przyjmowania, w związku ze zmianą okoliczności, przepisów ustawowych, wykonawczych lub układów zbiorowych pracy innych niż te, które obowiązują w czasie przyjmowania niniejszej dyrektywy, pod warunkiem, że spełnione są minimalne wymagania ustanawiane niniejszą dyrektywą.

Artykuł 3

Transpozycja

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 30 czerwca 2002 r., lub najpóźniej do tej daty upewnią się, że partnerzy społeczni wprowadzili niezbędne środki w drodze zawarcia umowy, przy czym Państwa Członkowskie są zobowiązane do podjęcia każdego niezbędnego środka umożliwiającego im w każdym czasie zagwarantowanie uzyskania celów przewidzianych niniejszą dyrektywą. Państwa Członkowskie niezwłocznie powiadamią o tym Komisję.
2. Wspomniane przepisy określone w akapicie pierwszym powinny zawierać odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie to powinno towarzyszyć ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie

Artykuł 4

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Luksemburgu, dnia 21 czerwca 1999 r.

W imieniu Rady

L. SCHOMERUS

Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

UMOWA EUROPEJSKA

w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy

uwzględniając Porozumienie w sprawie polityki społecznej załączone do Protokołu w sprawie Polityki Społecznej, dołączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 3 ust. 4 i 4 ust. 2;

a także mając na uwadze, co następuje:

art. 4 ust. 2 Porozumienia w sprawie polityki społecznej stanowi, że Porozumienia zawierane na poziomie wspólnotowym mogą być wprowadzane w życie na wspólny wniosek stron sygnatariuszy w drodze decyzji Rady na wniosek Komisji;

strony sygnatariusze składają niniejszym taki wniosek,

STRONY SYGNATARIUSZE UZGODNILI, CO NASTĘPUJE:

Klauzula 1

1. Umowa stosuje się do marynarzy na pokładzie każdego statku pełnomorskiego niezależnie od tego, czy jest on własnością publiczną czy prywatną, który jest zarejestrowany na terytorium Państwa Członkowskiego, i który bierze udział w działalności handlowej na morzu. Do celów niniejszej Umowy przyjmuje się, że statek, który jest wpisany w dwóch państwach, jest zarejestrowany w tym państwie, pod którego banderą pływa.
2. W przypadku wątpliwości właściwy organ Państwa Członkowskiego rozstrzyga, czy statki mają być uznane za statki pełnomorskie lub biorące udział w działalności handlowej na morzu do celów niniejszej Umowy. Należy zasięgnąć opinii związków armatorów i marynarzy.

Klauzula 2

Do celów niniejszej Umowy:

- a) wyrażenie „godziny pracy” oznacza czas, w którym marynarz jest zobowiązany do świadczenia pracy na rzecz statku
- b) wyrażenie „godziny odpoczynku” oznacza czas poza godzinami pracy; wyrażenie to nie obejmuje czasu krótkich przerw w pracy
- c) wyrażenie „marynarz” oznacza każdą osobę, która jest zatrudniona lub zaciągnięta w jakimkolwiek charakterze na pokładzie statku pełnomorskiego, do którego stosuje się niniejszą Umowę
- d) wyrażenie „armator” oznacza właściciela statku lub inną organizację lub osobę taką jak kierownik lub czarterujący statek bez załogi, która przejęła od armatora

odpowiedzialność za eksploatację statku i przejmując taką odpowiedzialność wyraziła gotowość do przejęcia wszelkiej towarzyszącej odpowiedzialności i zobowiązań.

Klauzula 3

W granicach ustanowionych w klauzuli 5 określić należy albo maksymalną ilość godzin pracy, której nie wolno przekraczać w danym okresie czasu, albo minimalną ilość godzin odpoczynku, które muszą być zapewnione w danym okresie czasu.

Klauzula 4

Bez uszczerbku dla klauzuli 5 przy ustalaniu normalnych godzin pracy marynarzy stosuje się w zasadzie normę opartą na ośmiogodzinnym dniu pracy, z jednym dniem wolnym od pracy co tydzień oraz odpoczynkiem w święta państwowe. Państwa Członkowskie mogą posiadać procedury zatwierdzania lub rejestrowania układów zbiorowych pracy, które określają normalne godziny pracy marynarzy na mniej korzystnych zasadach niż w niniejszej normie.

Klauzula 5

1. Limity godzin pracy lub odpoczynku wynoszą albo:
  - a) maksymalna ilość godzin pracy, która nie przekracza:
    - (i) 14 godzin w każdym okresie 24-godzinnym; oraz
    - (ii) 77 godzin w każdym okresie siedmiodniowym;
  - lub
  - b) minimalna ilość godzin odpoczynku, która nie może być mniejsza niż:
    - (i) 10 godzin w każdym okresie 24-godzinnym; oraz
    - (ii) 72 godzin w każdym okresie siedmiodniowym.
2. Godziny odpoczynku mogą być podzielone najwyżej na dwie części, spośród których jedna musi wynosić co najmniej 6 godzin, a przerwa między dwoma następującymi po sobie okresami odpoczynku nie może przekraczać 14 godzin.
3. Zbiórki załogi, ćwiczenia przeciwpożarowe i ratownicze wymagane przez Porozumienia międzynarodowe i krajowe przepisy ustawowe i wykonawcze przeprowadza się w taki sposób, aby zakłócenia odpoczynku ograniczone były do minimum i nie powodowały zmęczenia.
4. W odniesieniu do sytuacji, gdy marynarz jest na dyżurze takiej jak, gdy pomieszczenie maszynowni jest pozostawione bez nadzoru marynarzowi przysługuje odpowiedni, wyrównawczy okres odpoczynku, jeżeli normalny okres odpoczynku zakłócony jest wezwaniem do pracy.
5. W odniesieniu do ust. 3 i 4, w przypadku, gdy nie istnieje zbiorowy układ pracy ani

orzeczenie arbitrażowe lub, jeżeli właściwy organ uzna przepisy układu za nieodpowiednie, do właściwego organu należy ustalenie takich przepisów w celu zapewnienia zainteresowanym marynarzom dostatecznie długiego odpoczynku.

6. Z należywym podejściem do ogólnych zasad ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, Państw Członkowskie mogą posiadać krajowe przepisy ustawowe, wykonawcze lub procedurę upoważniającą właściwy organ do zatwierdzania lub rejestrowania układów zbiorowych pracy, które dopuszczają wyjątki od ograniczeń wymienionych w ust. 1 i 2. Wyjątki takie, w najszerszym możliwym zakresie muszą spełniać ustalone normy, lecz mogą uwzględniać częstsze i dłuższe urlopy lub przyznawać urlopy wyrównawcze dla marynarzy pełniących wachty lub marynarzy, którzy pracują na statkach odbywających krótkie rejsy.
7. W łatwo dostępnym miejscu należy wywiesić tabelę określającą organizację pracy na statku, która dla każdego stanowiska pracy, określa przynajmniej:
  - b) harmonogram służby na morzu i w porcie; oraz
  - b) maksymalną ilość godzin pracy lub minimalną ilość godzin odpoczynku wymaganą przez przepisy ustawowe, wykonawcze lub układy zbiorowe pracy obowiązujące w Państwach Członkowskich.
8. Tabelę, określoną w ust. 7, opracowuje się w standardowym formacie w języku lub językach roboczych statku oraz w języku angielskim.

Klauzula 6

Marynarze, którzy nie ukończyli 18 roku życia nie mogą pracować w nocy. Do celów niniejszej klauzuli za „noc” uważa się okres przynajmniej dziewięciu następujących po sobie godzin, które obejmują czas między północą a godziną piątą rano. Przepis niniejszy nie musi być stosowany, jeżeli zaszkodziłby on skutecznemu wyszkoleniu marynarzy między 16 a 18 rokiem życia zgodnym z przyjętymi programami i harmonogramami.

Klauzula 7

1. Kapitan statku ma prawo wymagać od marynarza świadczenia pracy w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa statku, osób znajdujących się na pokładzie, ładunku lub konieczności niesienia pomocy innym statkom albo osobom, które znalazły się w niebezpieczeństwie na morzu.
2. Zgodnie z ust. 1 kapitan statku może tymczasowo zawiesić stosowanie harmonogramu godzin pracy lub godzin odpoczynku i wymagać od marynarza świadczenia koniecznych godzin pracy do czasu przywrócenia normalnej sytuacji.
3. Jak najszybciej jak to jest wykonalne, po przywróceniu normalnej sytuacji kapitan zapewnia, żeby wszyscy marynarze, którzy świadczyli pracę w planowanym czasie odpoczynku uzyskali odpowiedni okres odpoczynku.

Klauzula 8

1. Zapisy codziennych godzin pracy marynarzy lub ich codziennych godzin odpoczynku, prowadzi się w celu umożliwienia monitorowania zgodności z przepisami klauzuli 5. Marynarzowi należy wręczyć kopię zapisów dotyczących jego lub jej, którą podpisuje kapitan lub osoba przez niego upoważniona oraz marynarz,.
2. Ustalić należy procedury dokonywania takich zapisów na pokładzie statku, włącznie z częstotliwością zapisywania takich informacji. Formularz służący do dokonywania zapisów godzin pracy marynarzy lub ich godzin odpoczynku sporządza się z uwzględnieniem wszelkich dostępnych międzynarodowych wytycznych. Formularz sporządza się w językach, określonych w klauzuli 5 ust. 8.
3. Kopię odpowiednich przepisów ustawodawstwa krajowego odnoszących się do niniejszej Umowy oraz do właściwych układów zbiorowych pracy przechowywane są na pokładzie statku i są łatwo dostępne dla załogi.

Klauzula 9

Zapisy, określone w klauzuli 8, poddawane są kontroli i zatwierdzane w odpowiednich odstępach czasu, w celu monitorowania zgodności z przepisami regulującymi godziny pracy lub godziny, które nadają moc prawną niniejszej Umowie.

Klauzula 10

1. Podczas ustalania, zatwierdzania lub zmiany poziomu obsadzenia statku załogą konieczne jest wzięcie pod uwagę potrzeby unikania lub minimalizowania, o ile jest to wykonalne, wydłużonych godzin pracy, w celu zapewnienia odpowiedniego odpoczynku i ograniczenia zmęczenia.
2. Jeżeli zapisy lub inne dowody wskazują naruszenie przepisów dotyczących godzin pracy lub godzin odpoczynku, podejmuje się działania, obejmujące w razie konieczności zmianę obsadzenia statku załogą w celu zapobieżenia przyszłym naruszeniom.
3. Wszystkie statki, do których ma zastosowanie niniejsza Umowa, muszą być odpowiednio, bezpiecznie i skutecznie obsadzone załogą, zgodnie z dokumentem dotyczącym minimalnej bezpiecznej obsady lub innym odpowiednikiem wydanym przez właściwy organ.

Klauzula 11

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia nie mogą być zatrudniane na statku.

Klauzula 12

Armator zapewnia, kapitanowi odpowiednie środki w celu spełnienia zobowiązań wynikających z niniejszej Umowy włącznie z tymi, które odnoszą się do właściwego obsadzenia statku załogą. Kapitan podejmuje wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami dotyczącymi godzin pracy i odpoczynku wynikającymi z niniejszej Umowy.

Klauzula 13

1. Wszyscy marynarze muszą posiadać zaświadczenie, z którego wynika, że są fizycznie zdolni do wykonywania pracy, w której mają być zatrudnieni na morzu.

Rodzaj badania lekarskiego, które ma zostać wykonane oraz dane szczegółowe, które będą zawarte w świadectwie zdrowia zostaną określone po zasięgnięciu opinii odpowiednich organizacji armatorów i marynarzy.

Wszyscy marynarze będą przechodzić regularne badania lekarskie. Marynarze pełniący wachtę, cierpiący na choroby, które na podstawie badania lekarskiego mogą być uznane za konsekwencję pracy w nocy będą, w miarę możliwości, przesunięci do pracy w porze dziennej, do której posiadają kwalifikacje.

2. Badanie lekarskie, określone w ust. 1, jest bezpłatne i podlega tajemnicy lekarskiej. Badanie takie może być przeprowadzone w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej.

Klauzula 14

Armatorzy morscy na żądanie właściwych organów krajowych udzielają informacji w sprawie marynarzy pełniących służbę na nocnej wachcie i innych osób pracujących w nocy.

Klauzula 15

Marynarze muszą mieć zapewnione środki bezpieczeństwa i ochrony zdrowia odpowiednie do charakteru ich pracy. Dostępna musi być odpowiednia ochrona i środki prewencyjne lub ułatwienia w odniesieniu do bezpieczeństwa i ochrony zdrowia marynarzy pracujących w dzień i w nocy.

Klauzula 16

Każdy marynarz ma prawo do corocznego płatnego urlopu wynoszącego co najmniej cztery tygodnie, lub do odpowiedniej części tego urlopu w przypadku zatrudnienia trwającego krócej niż rok, zgodnie z warunkami nabywania uprawnień i przyznawania takiego urlopu ustanowionymi w ustawodawstwie krajowym i/lub krajowych zwyczajach

Minimalny okres corocznego płatnego urlopu nie może być zastąpiony wypłatą ekwiwalentu pieniężnego, z wyjątkiem przypadku, gdy stosunek pracy ulega rozwiązaniu.

Sporządzono w Brukseli, dnia 30 września 1998 r.

*Federacja Związków Zawodowych
Pracowników Transportu w Unii
Europejskiej (FST)*

*Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty
Europejskiej (ECSA)*

**LISTA PRZEKAZANYCH DOKUMENTÓW
DO
PROJEKTU USTAWY
O
ZMIANIE USTAWY
O USŁUGACH TURYSTYCZNYCH
ORAZ USTAWY KODEKS WYKROCZEŃ**

przyjętego przez Radę Ministrów
w dniu 8 lipca 2003 r.

1.	Deklaracja dotycząca dostosowawczego charakteru projektu ustawy wraz z uzasadnieniem jego dostosowawczego charakteru
2.	Projekt ustawy wraz z uzasadnieniem oraz projektami podstawowych aktów wykonawczych
3.	Opinia Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej o zgodności projektu z prawem Unii Europejskiej wydana dnia 9 lipca 2003 r.
4.	Przetłumaczone na język polski teksty: <ul style="list-style-type: none"> – Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 613/91 z dnia 4 marca 1991 r. dotyczące transferu statków z jednego rejestru do drugiego wewnątrz Wspólnoty – Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 3577/92 z dnia 7 grudnia 1992 r. dotyczące stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie Państw Członkowskich (kabotaż morski) – Dyrektywa Rady 1999/63/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. dotycząca Umowy w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy przyjętej przez Stowarzyszenie Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA) i Federacji Związków Zawodowych Pracowników Transportu w Unii Europejskiej (FST) – Załącznik: Umowa Europejska w sprawie organizacji czasu pracy marynarzy